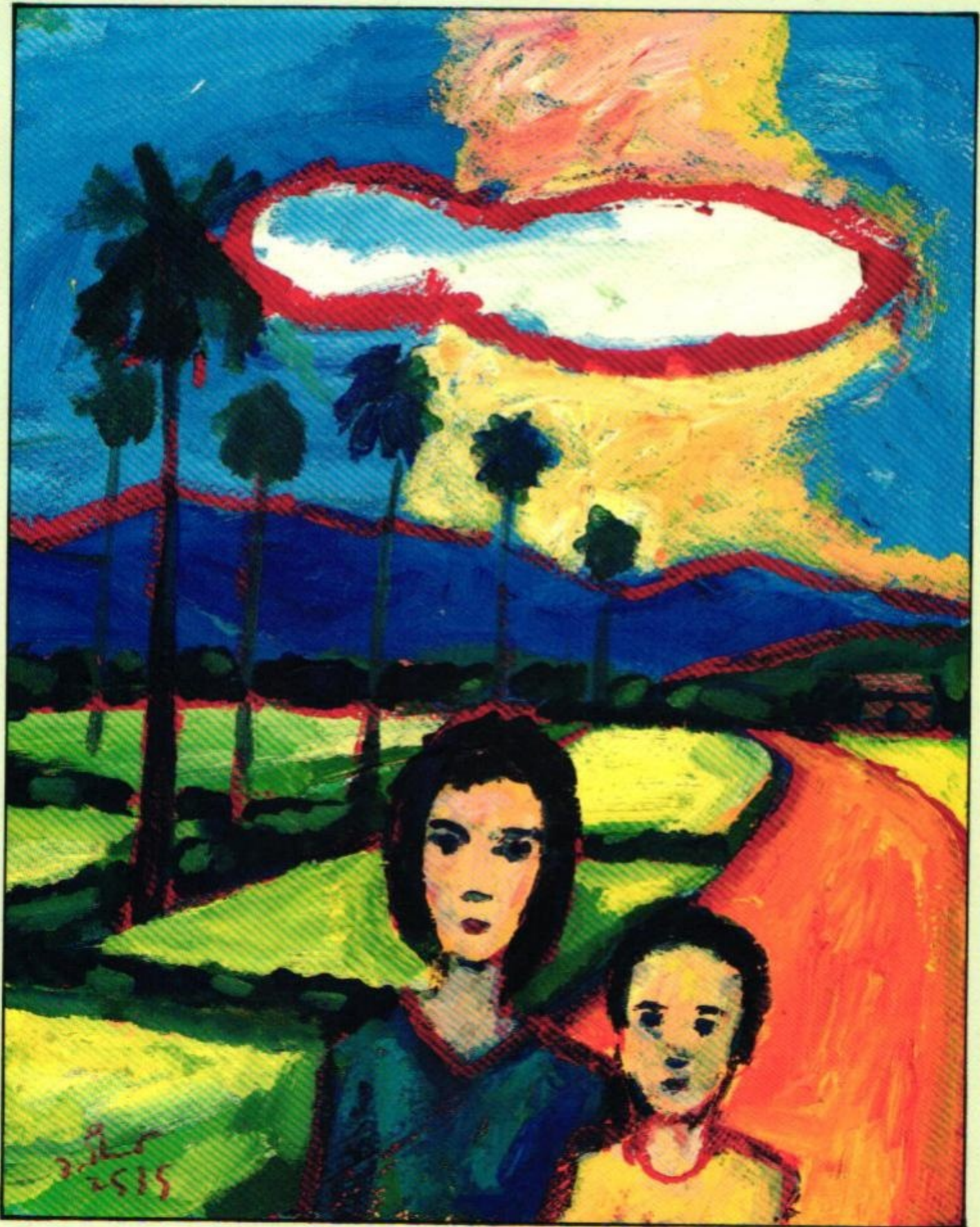

รวมเรื่องสั้น ชุด

เงื้อมแม่จากไพร

อุทิน บุนยาวง เขียน “จินตรัย” แปล

งานเขียนแนวมนุษยธรรม ที่บรรลุดีความขึ้นความเป็นศิลปะ “ลาว คำหอม” คำนำ

แต่

ความเป็น “แม่” ผู้ให้กำเนิดชีวิต

และ

ความมีพันธะร่วมห่วงใยชีวิตน้อยๆที่เกิดมาดุโลก

วรรณกรรมลาวร่วมสมัย

รวมเรื่องสั้น

ชุด

เมื่อแม่จากไป

เขียนโดย อู๋ทิน บุญยาวง

แปลโดย " จินตรัย "

ปกกระดาษแข็งปกอ่อน

พิมพ์ครั้งที่ ๑

พิมพ์ครั้งที่ ๑

๒๕๕๘-๒๕๕๙ ราคาปกอ่อน ๒๕๐ บาท

พิมพ์ครั้งที่ ๑

๒๕๕๐-๒๕๕๑ ราคาปกอ่อน ๒๕๐ บาท

ปกแข็ง ๒๕๐ บาท

๒๕๕๑-๒๕๕๒ ราคาปกอ่อน ๒๕๐ บาท

ปกแข็ง ๒๕๐ บาท

๒๕๕๓-๒๕๕๔ ราคาปกอ่อน ๒๕๐ บาท

สำนักพิมพ์แม่คำผาง

ทำหนังสือมีชีวิต

ชื่อเล่ม
เมื่อแม่จากไป

ISBN 974-88799-6-8

รวมพิมพ์เผยแพร่ ตุลาคม 2535

ผู้จัดพิมพ์

สำนักพิมพ์แม่คำผาง

บรรณาธิการดำเนินงาน

ปรีดา ช่าวบ่อ

ผู้จัดการ

นวลจันทร์ หน่วยสกุล

ภาพปกและภาพประกอบ

วสันต์ สิทธิเขตต์

เรียงพิมพ์

เซ็นเตอร์ คอมพิวเตอร์ จำกัด โทร. 281-5881

พิมพ์ที่

บริษัท ที.พี.พรินท์ จำกัด โทร. 433-0026

จัดจำหน่ายกรุงเทพฯ โดย

สายส่ง "ชนนิยม" โทร. 552-4070

จัดจำหน่ายต่างจังหวัด โดย

บริษัท หนังสือสายน้ำ จำกัด โทร. 525-0374

ราคา 44 บาท

สารบัญ

คำนำ	6
คำปรารภ	11
ความนอใจ	13
เนื้อเรื่อง	
นกบินข้ามปลายตาล	19
50 กีบ	25
เมื่อแม่จากไป	31
เสียงจากทุ่งไหหิน	37
เพื่อนพ่อ	43
ดวงใจแม่	49
มรดกล้ำค่า	55
ช่วยเหลือ	65
หมกเก็บ	71
แรงเสียสละ	79
ดึกกับแดง	89
จำปาหน้าบ้าน	99
ประกอบส่วน	107
ภาคผนวก	
คำนำจากฉบับภาษาลาว	113
ประวัติผู้เขียน	115
บทสัมภาษณ์	118

คำนำ

ผมเองมีความเชื่อเสมอมาว่า งานศิลปะทุกชนิดที่บรรลุขีดชั้นความเป็นศิลปะแล้ว ย่อมเป็นงานที่พูดหรือแนะนำได้ด้วยตนเอง และเพราะความเชื่อเช่นนั้น ผมจึงมักอดเอียนทุกครั้งเมื่อถูกขอร้องให้กล่าวขวัญหรือวิพากษ์งานศิลปะ ซ้ำยังเห็นว่า วิธีที่เหมาะสมที่ควรในการทำความรู้จักและชื่นชมกับงานศิลปะชิ้นใดชิ้นหนึ่งนั้น ก็คือการเปิดใจให้กว้าง แล้วปล่อยให้งานนั้นๆ ได้สื่อความนัยของมันออกมาเอง

หนังสือรวมเรื่องสั้น “เมื่อแม่จากไป” ของ อุทิน บุญยาวง เล่มนี้ เมื่อมองโดยรวม ถือได้ว่าเป็นงานวรรณศิลป์ที่หมดจดเล่มหนึ่ง ให้ภาพคมชัดอย่างเข้าถึงธรรมชาติและอารมณ์ของตัวละคร ในระดับที่จะยืนเรียงเคียงแถวกับบรรดาคนวรรณกรรมร่วมสมัยในยุคเดียวกันได้อย่างไม่ขัดเขิน

ดังนั้น หากมองตามนัยความเชื่อที่กล่าวมาในตอนต้น วรรณกรรมร่วมสมัยเล่มเล็กๆ จากประเทศเพื่อนบ้านเล่มนี้ ก็ย่อมอยู่

ในฐานะที่สามารถจะแนะนำตัวเองได้ และก็คงจะทำได้ดีกว่าการแนะนำจากใครอื่น

แต่ก็นั่นแหละครับ เมื่อหวนระลึกถึงความเป็นจริงที่ว่า แม้ขณะนี้ความนิยมในการอ่านวรรณกรรมต่างประเทศของนักอ่านชาวไทยจะขยายตัวออกไปมาก ทว่าเมื่อสังเกตโดยละเอียดก็ยังคงพบว่าวรรณกรรมต่างประเทศที่นิยมอ่านกันแพร่หลาย ก็ยังเป็นวรรณกรรมจากซีกโลกตะวันตกอย่างที่เคยเป็นมาในทศวรรษก่อนๆ ขณะที่วรรณกรรมจากประเทศฝ่ายสังคมนิยม ยังคงได้รับการต้อนรับอย่างเย็นชาไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ เหตุผลประการหนึ่งนั้น เข้าใจว่าเกิดขึ้นจากทรรศนะเชิงลบที่ตกค้างมาจากยุคสงครามเย็น เฉพาะอย่างยิ่งในห้วงที่ตึกริความร่ำร้อนทางอุดมการณ์พุ่งสู่กระแสสูง เรียกร้องให้ทุกสิ่งทุกอย่างต้องขึ้นต่อการเมือง เป็นผลให้แวดวงวรรณกรรมฝ่ายสังคมนิยมในหลายที่หลายแห่ง มีสภาพเป็นเสมือนอุทยานของไม้ดอกพันธุ์เดียว อันเป็นจุดด้อยเสน่ห์ในสายตาจากโลกภายนอก ซึ่งก็คงหมายรวมถึงนักอ่านส่วนใหญ่ของประเทศไทยด้วย ทำให้อดรู้สึกวิตกไม่ได้และคงจะเป็นเรื่องน่าเสียดายมาก หากว่าวรรณกรรมเล่มนี้จะถูกมองผ่านไปเพียงเพราะทรรศนะเหมารวม ดังเช่นที่กล่าว

เพราะในความเป็นจริงนั้น ถึงหากปรากฏการณ์อุทยานไม้ดอกพันธุ์เดียวจะเคยมีอยู่จริงในโลกนี้ แต่มันก็เป็นปรากฏการณ์เฉพาะที่เฉพาะแห่ง ซึ่งมีระดับเข้มข้นแตกต่างกันออกไปตามภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของใครก็ของมัน แม้คำกล่าวที่ว่า การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจ ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด

จะเป็นสัจธรรมประการหนึ่ง แต่ในกรณีของลาว หากมองด้วยใจเป็นธรรม ก็คงต้องรับว่า ความบอบช้ำที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ถึงขั้น ทุพพลภาพ เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพที่เกิดขึ้นในแห่งอื่น ทั้งนี้คงเป็น เพราะกระบวนการเปลี่ยนแปลงของลาวมีความยืดหยุ่นและประนีประนอม สูงกับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน ซึ่งก็คงจะด้วย เหตุนั้น อากาศสุดโต่งใดๆจึงแทบไม่ปรากฏเป็นข่าว และมีภาพให้เห็น ชัดเจนนัก กล่าวโดยเฉพาะในด้านของวรรณกรรม แม้ครั้งกระโน้น ขณะที่ “สุวันทอน บุบผานูวง” กำลังนำสองเอื้อยน้องตะลุยก้อยู่แทบยอดภูดอย ณ เมืองเวียงจันทน์ บนที่ราบลุ่มริมขอบแม่น้ำโขง “ดวงจำปา” ก็ยังคงสยาย กลีบส่งกลิ่นหอมระรื่นไม่จืดจาง กระทั่งบัดนี้ เมื่อสายสัมพันธ์สองฝ่าย เชื่อมประสาน พี่ชพันธ์วรรณกรรมทั้งสองกระแส ต่างก็แตกหน่อต่อ ยอด แฉมสลับกลมกลืนในบรรยากาศที่อบอุ่น

ดังนั้น บาดแผลของความเจ็บปวดที่ปรากฏให้เห็นส่วนใหญ่ จึงเป็นผลพวงจากสงครามที่คนนอกยกพวกเข้าไปรบกันตามนโยบาย “รบนอกบ้านดีกว่ารบในบ้าน” ประกอบกับลักษณะของสงครามเป็นการ ขับเคี่ยวทางอุดมการณ์มากกว่าจะเป็นสงครามแย่งแผ่นดิน เป้าของการ ทำลายจึงนอกจากจะเป็นจำพวกวัตถุและรீพลสกลไกรแล้ว จิตใจและ มโนธรรมก็ยังคงตกเป็นเป้าที่ไม่อาจละเว้น และอาวุธสำหรับภารกิจ ประการหลังนี้ จึงไม่มีอะไรทรงประสิทธิภาพมากไปกว่าความมดเท็จ ซึ่งต่างก็เสกสรรขึ้นมาถล่มทำลายกันอย่างไม่แยแสต่อความสัจความจริง ใดๆทั้งสิ้น แม้ผลที่เกิดขึ้นจะไม่อาจมองเห็นได้ชัดเหมือนความพินาศ ทางวัตถุ แต่ความเสียหายด้านจิตใจ เฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของความ

รู้สึกที่เป็นมิตร ความเห็นอกเห็นใจอันเป็นตัวเชื่อมความเข้าใจกันและกัน ก็ดูเหมือนจะวอดวายมลายสูญลงไปด้วย ก่อให้เกิดความหวาดระแวง แปรกแยก และห่างเหิน อันเป็นมลพิษในความสัมพันธ์อันดีงาม

อย่างไรก็ตาม คงจะเพราะรู้สึกอึดอัดกับสภาพแห้งแล้งและลุ่มๆ ดอนๆ ในจิตใจเช่นนี้กระมัง ที่ทำให้ผู้ประพันธ์กล่าวไว้ในคำปรารภว่า "อยากพูดถึงสิ่งธรรมดาที่สุด นั่นก็คือ ลาว-ไทย พี่น้องกัน แต่ไม่ค่อยรู้จักกันอย่างลึกซึ้งเท่าที่ควร" และก็คงจะเหมือนคนที่มีชีวิตอยู่ในโลกของศิลปะและวรรณคดีทั้งหลายนั่นเอง เขาจึงอดไม่ได้ที่จะวาดหวังต่อไปว่าจะดีใจอย่างยิ่งหากงานของตนจะมีส่วนในการเสริมสร้างความรู้สึกอันดีต่อกันระหว่างสองชาติพี่น้องให้บังเกิดขึ้น ซึ่งจะว่าไปแล้วก็ไม่ใช่เป็นการวาดหวังที่เกินเลยแต่อย่างไร เพราะย่อมเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้วว่าศิลปะทั้งหลายทั้งปวงย่อมสะท้อนชีวิต หากจะมีคำถามต่อว่าชีวิตที่ศิลปะสะท้อนออกมา นั้นเป็นชีวิตของใคร คำตอบกว้างๆ ก็คงเป็นว่า เนื่องจากมันไม่ใช่สิ่งที่สร้างขึ้นจากความว่างเปล่า ชีวิตที่งานศิลปะสะท้อนออกมาจึงเป็นชีวิตของสังคม ณ ที่งานศิลปะนั้นกำเนิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ในโลกปัจจุบันจึงยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า การจะรู้จักหรือเข้าใจ สังคมใดสังคมหนึ่งได้อย่างลึกซึ้ง ทางหนึ่งนั้นก็โดยการมองผ่านทางศิลปะ และวรรณกรรมของสังคมนั้นๆ นั่นเอง

จริงๆ แล้ว ชื่อ อุทิน บุญยาว มิได้เป็นนามใหม่อย่างสิ้นเชิง สำหรับนักอ่านชาวไทย นอกเหนือจากงานจำพวกเรื่องสั้นที่ "จินตริย์" เคยนำเสนอตามนิตยสารต่างๆ เป็นครั้งคราวแล้ว "รวมเรื่องสั้น ยาวชนลาวยุคใหม่" ของเขา ที่ "สันติสุข โสภณศิริ" เป็นผู้แปล ก็ได้

เคยตีพิมพ์เผยแพร่มาแล้วในชุดวรรณกรรมเพื่อนบ้าน โดย มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 อันถือได้ว่าเป็นการปรากฏตัวอย่างเป็นต้นฉบับครั้งแรกของ วรรณกรรมร่วมสมัยของลาว ในตลาดหนังสือไทย ซึ่งก็ได้รับการต้อนรับด้วยดีพอสมควร เข้าใจว่าขณะนี้หนังสือเล่มนั้นขายตลาดไปแล้ว

อย่างไรก็ดี เนื่องจากหนังสือเล่มดังกล่าว เป็นวรรณกรรมคัดสรรที่จัดทำขึ้นเพื่อเยาวชน เนื้อหาแทบทั้งหมดจึงวนเวียนอยู่เพียงในโลกที่เรียบง่ายของเด็กๆ อันตรงกันข้ามกับ “เมื่อแม่จากไป” ที่ท่านกำลังถืออยู่นี้ ซึ่งเรื่องราวได้ขยายแดนครอบคลุมชีวิตหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้ประพันธ์ได้แสดงฝีมือของเขาอย่างเต็มพิกัด อย่างเข้าถึงธรรมชาติ ธาตุแท้ และอารมณ์ของตัวละคร ถือได้ว่าเป็นวรรณกรรมร่วมสมัยที่บรรลุขีดชั้นความเป็นศิลปะเล่มหนึ่ง ชนิดที่จะพบได้ไม่บ่อยนัก

ผมจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านผู้อ่านจะเปิดใจกว้าง ให้โอกาสดังงานวรรณกรรมเล่มเล็กๆนี้ ได้แนะนำบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ด้วยตัวของมันเอง เพื่อที่เราจะได้รู้จักกันอย่างลึกซึ้ง อันเป็นพื้นฐานของความเข้าใจอันดีต่อกัน ตามปณิธานของผู้ประพันธ์ในที่สุด.

ศาสตราจารย์

(“ลาว คำหอม”)

สงกรานต์ 2535

คำปรารภ

เมื่อทราบว่า จำเป็นจะต้องเขียนคำปรารภสำหรับหนังสือของตัวเองแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกถูกกดดันอย่างหนัก พุดง่าย ๆ ก็คือ ไม่สบายใจเลยที่จะต้องกล่าวถึงงานเขียนของตนต่อสาธารณชน ปล່อยให้บุคคลที่สองหรือสามกล่าวถึงน่าจะดีกว่า ถึงอย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้ก็ได้รับการแปลและจัดพิมพ์ขึ้น เพื่อนักอ่านชาวไทยโดยเฉพาะ ข้าพเจ้าจึงอยากพูดเรื่องที่มีนัยธรรมดาที่สุด นั่นก็คือ ลาว-ไทยพี่น้องกัน แต่ไม่ค่อยจะรู้จักกันอย่างลึกซึ้งเท่าที่ควร พวกเราอาจรู้จักปัญหาเศรษฐกิจ-การเมือง ซึ่งกันและกัน แต่ในด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะวรรณกรรมร่วมสมัยแล้ว พวกเรารู้จักกันน้อยเกินไป การเข้าถึงวรรณกรรมของชาติหนึ่งนั้นเป็นการเจาะลึกถึงแนวคิดจิตใจซึ่งอยู่ในส่วนลึก ๆ นั้น อาจมีสิ่งที่เป็นความรู้สึกร่วมกัน และสิ่งที่เป็นความรู้สึกเฉพาะของใครของมัน ขอให้เสริมขยายในส่วนที่เป็นความรู้สึกร่วมกัน ส่วนที่เป็นความรู้สึกเฉพาะของใคร

ของมันนั้น ในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่แน่นอน บางทีเจ็บปวดไว้เป็นสิ่งที่ดีที่สุด
อาจจะเกินเลยความเป็นจริงที่จะพูดว่า หนังสือเล่มนี้เป็นตัว
แทนวรรณกรรมร่วมสมัยของลาว ขอให้ท่านผู้อ่านคิดเพียงว่า มันเป็นส่วน
ส่วนน้อยๆเท่านั้น และถ้ามันสร้างความรู้สึกที่ดีระหว่างประชาชนลาว-
ไทยได้แล้ว ข้าพเจ้าจะดีใจที่สุด เพราะเป้าหมายอันสูงส่งของตนเองได้
บรรลุแล้วขั้นหนึ่ง.

จากใจจริง

จากใจจริง
อุทิน บุนยาวง

(อุทิน บุนยาวง)

เวียงจันทน์, ส.ป.ป.ลาว

พฤศจิกายน 1991

ความนอใจ

สามสิบกว่าปีมาแล้ว ที่ข้าพเจ้าและเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน มีความรู้สึกคุ้นเคยกับเมืองเวียงจันทน์อย่างเป็นกันเอง และบรรพชนรุ่นก่อนๆ ย่อมจะมีความเกี่ยวพันสนิทสนมกับฝั่งซ้ายมากยิ่งขึ้นกว่าความรู้สึกของคนรุ่นเรา ดูจากมีเรื่องราวปรัมปราเล่าขานเกี่ยวกับเมืองเวียงจันทน์, พญานาค, ท้าวลิ้นก้านฝาดินแดง ฯลฯ จากปากคนเฒ่าคนแก่ จากหมอลำพื้นบ้าน และจากพระ บ่อยๆ และที่เห็นเป็นรูปธรรมในยุคนั้น ชาวบ้านลาวนั้นก็ เมื่อสิ้นหน้าทำนา ชายหนุ่ม หรือพ่อบ้านมักจะไปตีบสามล้อ หรือขายแรงที่เวียงจันทน์เสมอ ไม่ยิ่งหย่อนกว่าการลงไทลงกรุงเทพฯ ดูเหมือนได้ยินผู้ใหญ่คุยกันในทำนองว่า "หากินง่าย หาเงินคล่อง" บางครอบครัวถึงกับโยกย้ายครอบครัวไปอยู่ฝั่งซ้ายกันเลยทีเดียว จึงมักมีคำล้อคำเปรียบการไปเมืองลาวว่า "เที่ยวไปเที่ยวมาเหมือนกับไปนา" และหนึ่งในจำนวนนั้นก็ไม่ใช่ใครอื่น พ่อของข้าพเจ้านี่เองที่เที่ยวไปเที่ยวมาระหว่างบ้านกับเวียงจันทน์เมื่อเงินขาดมือ ห่างจากบ้านข้าพเจ้าทาง

ทิศตะวันตกประมาณ 10 กิโลเมตร หอไตรกลางน้ำในวัดบ้านนาเวียง ตำบลดงมะไฟ มีหนังสือผูกโบราณเก่าแก่มากมาย เล่ากันว่าหนังสือผูก รวมทั้งตู้ ได้บรรทุกหลังช้างอพยพมาจากเมืองลาว ครั้งชาวลาวถูกไล่ต้อนมาโน้น

ตั้งแต่วัยเด็กก่อนเรียน จนเข้าชั้นประถม ได้ยินเรื่องเล่าเกี่ยวกับเมืองลาวจากปากคุณพ่อคุณแม่อย่างสม่ำเสมอ ที่ฉายหลายรอบจริงๆ ก็เกี่ยวกับพี่ชายคนโตไปติดคุกที่เวียงจันทน์ แล้วพ่อตามไปช่วย พอจบชั้น ป.7 ก็ออกจากบ้านไปเรียนต่อในเมือง เรื่องเล่าเมืองลาวจึงหดหายไปจากชีวิตประจำวัน จะมีพูดคุยกันบ้างก็จากข่าวหนังสือพิมพ์ที่มีข่าวเมืองลาวแตก, ข่าวกู่เรือ นปช. ซึ่งเป็นข่าวไม่น่าฟังทั้งนั้น ประมาณ 15 ปีต่อมาวิถีชีวิตได้ย้อนกลับมาอาศัยใกล้ชิดกับผู้บังเกิดเกล้า คุณแม่ มักจะฟื้นความหลังเมืองลาวที่เกี่ยวกับพี่ชายคนโต และพ่อไปหาเงิน ก็เป็นเพียงบางครั้งบางคราว... จนกระทั่งคุณพ่อถึงแก่กรรมกลางปี 2531 และคุณแม่ถึงแก่กรรมเมื่อต้นปีถัดมา... เรื่องเมืองลาวน่าจะจบสิ้นไปจากวิถีชีวิตของข้าพเจ้าเสียที แต่ดูเหมือนกลับยิ่งสร้างสายใยมารัดรั้งแน่นแนบยิ่งขึ้นอย่างไม่เคยคิดฝันมาก่อน.. นั่นคือ ปลายปี 2532 ข้าพเจ้ากลายเป็นนักแปลวรรณกรรมลาวอย่างไม่ตั้งใจมาก่อน... และยังเสียใจไม่หายตรงที่.. ไม่มีคุณพ่อได้พูดคุย.. ฟื้นความหลังเมืองลาวอีกแล้ว... เราน่าจะสนใจวรรณกรรมลาวเร็วกว่านี้สัก 2-3 ปี...

จากเลือดเนื้อ ความผูกพัน และลึกในความรู้สึก ข้าพเจ้าคุ้นเคยเป็นที่เป็นที่นอนกับแผ่นดินลาวอยู่เสมอแม้ช่วงที่ลาวปิดประเทศนั้นก็ตามที่...

แรกสุดที่ได้อ่านวรรณกรรมลาวยุคใหม่ แม้ว่าคุณภาพยังไม่พอใจ

ก็ตามที่ ข้าพเจ้ายังมีความคิดหวังอยู่เสมอว่า ลาวยังมีเพชรวรรณกรรม อยู่ เพียงแต่เรายังค้นไม่พบเท่านั้นเอง จึงพยายามเสาะหาอ่านๆไปเรื่อยๆ พร้อมๆกับหูกี่ฟังคำปรัมปราเกี่ยวกับลาวจากคนวรรณกรรมรอบข้าง แต่ข้าพเจ้ายังคงดันทุรังอ่านมันต่อไป เรื่องใดที่เห็นว่าพอใช้ได้ ถอดความเก็บไว้ และแล้วก็เกิดพึงพอใจ เมื่อได้อ่านงานเสียดสีของ ไชยสุวัน แพงพง, งานวิจารณ์หมัดตรงของ บุญทะนอง ชมไชพน, งานแนวอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ สมสุข สุกสะหวัด และงานแนวมนุษยนิยมอันมีเสน่ห์ของ อุทิน บุญยาว ...เคยประทับใจในวรรณคดีโบราณแถบ ลุ่มน้ำโขงอย่าง สังข์ศิลป์ชัย, ท้าวกำกาดำ, ชูลูนางอ้าว, นางแดงอ่อน, ผาแดงนางไอ่ ฯลฯ ในวัยเด็กอย่างไร โตขึ้นได้อ่านวรรณกรรมลาวยุคปัจจุบันก็มีสีสันร่วมสมัยที่น่าติดตามอีกมิติไม่แพ้กัน และถ้าจะกล่าวถึงด้านคุณภาพแล้ว นักเขียนลาวที่กล่าวชื่อมา และยังไม่ได้กล่าวถึงจำนวนหนึ่งนั้นฝีมือไม่แพ้ไทยเลย

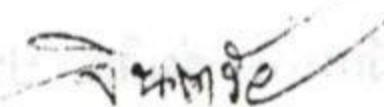
จำเพาะ อุทิน บุญยาว ผลงานเรื่องสั้นของเขามีความเรียบง่าย ที่มีเสน่ห์ ลุ่มลึก ประทับใจ พออ่านจบอยากอ่านเรื่องสั้นอื่นๆของเขาอีกอย่างไม่จบสิ้น จนอดไม่ได้ที่ต้องชวนขวายเป็นติดต่อขอผลงานกับท่าน อุทินโดยตรง งานของเขาให้ความชุ่มฉ่ำ มีน้ำใจ ได้อะไรมากมายกว่า การเสียเวลาอ่านงานวรรณกรรมไทยบางเรื่องด้วยซ้ำไป และผลงานรวมเรื่องสั้นคัดสรรพากย์ภาษาไทยของเขาชุดนี้ ข้าพเจ้ามอบให้ท่านทุกคนได้ช่วยกันตัดสินแล้วนี้ไง

อนึ่ง เรื่องสั้นทั้ง 13 เรื่องที่บรรจุในเล่มนี้ คัดสรรมาจากหนังสือรวมเรื่องสั้นชุด "ยี่ม่นั่น" (2522) 2 เรื่อง ได้แก่ ช่วยเหลือ, มรดกล้ำค่า

และชุด “แพงแม่” (2534) 11 เรื่อง ได้แก่ นกบินข้ามปลายตาล, หมกเถ้า, ประกอบสวน, ดวงใจแม่(แพงแม่), จำปาหน้าบ้าน, เพื่อนพ่อ, 50 กีบ, เมื่อแม่จากไป, แรงแเสยสละ, เสียงจากทุ่งไผ่หิน และดิกกับแดง อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้ายังสนใจเรื่องสั้นยุคแรกๆของเขา อย่างเช่นเรื่อง ลมแล้ง, น้ำใจ, ฝนรินที่ห้วยหม้อ ฯลฯ ซึ่งนักอ่านลาวยังคงกล่าวถึงกันอยู่ แต่ก็ไม่สามารถหาต้นฉบับมาอ่านได้ แม้แต่ผู้เขียนเองก็ไม่มีต้นฉบับ จึงได้แต่หวังไว้ว่า ชักวันหนึ่ง “จินตรัย” จะได้ต้นฉบับมาถอดความให้นักอ่านชาวไทยได้อ่านกัน

และหวังเป็นอย่างยิ่งอีกว่า จะเป็นสะพานเล็กๆเชื่อมสองฝั่งโขงอีกแห่ง ที่จะช่วยเสริมให้ชนชาติทั้งสองได้รักใคร่, ได้เคารพ และได้เข้าใจซึ่งกันและกันอย่างแน่นแฟ้น และสร้างสรรค์ยิ่งขึ้นกว่าอดีต.

ด้วยความจริงใจ

(“จินตรัย”)

กระท่อมคอนกรีต ไร่ไม้ไผ่
ปลายพฤษภาคม 2535

เมื่อแม่จากไป

นกบินข้ามปลายตาล

ต้นเดือนสาม ดอกทองกวาวต้นริมทุ่งบ้านเรืองเรือ ต้องกับแสง
 ตะวันยามเย็นเป็นสีแดงสดใสจนบาดตา เลยไปอีกไม่ไกล ต้นตาลต้น
 หนึ่งยืนโดดเด่น ดูคล้ายกับไม้หว่นไหวต่อฟ้าฝนลมแล้งและแสงแดดแต่
 อย่างไม่ มันยืนอยู่อย่างสง่าและมั่นคงมาแต่ไหนแต่ไร ชาวชนบทแห่ง
 นี้มักถือเอามันเป็นสิ่งบอกเวลา เมื่อตะวันขึ้นสูงถึงตรงปลายตาล ก็หมาย
 ความเป็นเวลาเที่ยง และเมื่อตะวันคล้อยลงจนอยู่ระดับเดียวกับปลาย
 ตาล ก็เป็นเวลาตอนหัวค่ำเข้าคอก ส่วนแม่บ้านก็จัดแจกก๋อไฟหนึ่งข้าว

ควนสี่ขาวลอยขึ้นจากบ้านหลังนี้หลังนั้น มันเป็นควนไฟจากดุ้นฟืน
 และไธจากหวดหนึ่งข้าว แสงแดดยามเย็นส่องลอดกิ่งไม้ไปกระทบควนที่วานั้น
 ทำให้เกิดเป็นริ้วม่าน เรียงรายอยู่ทุกแห่งหน และลอยล่องอยู่กลางอากาศ

นางอุ้น นึ่งข้าวทิ้งไว้แล้วก็มานั่งอยู่ชานเรือนกับลูกชายอายุ 7 ปี
 ซ่อนิด หน้าบ้านเป็นลานดินกว้าง เลยออกไปเป็นทางดินซึ่งแต่ก่อนมี

แต่เกวียนเท่านั้นที่เกี่ยวไปมา ตกกลางปีที่แล้ว จึงเริ่มมีรถบรรทุก
ชนไม้แล่นให้เห็นเสมอ ริมทางเริ่มมีชีวิตชีวา เพราะมีคนทยอยกลับบ้าน
ภายหลังเสร็จการงานประจำวันในเรือกสวนไร่นา วัควายฝูงแรกก็ปรากฏ
ตัว และมีคนเดินตามหลังเพื่อต้อนไปสู่คอก เสียงกระดิ่งไม้และกระดิ่ง
โลหะดังประสานกับเสียงหมาเห่า เป็นสัญลักษณ์ว่าช่วงวันหนึ่งในชนบท
กำลังจะสิ้นสุดลง

นางอุ่มมองไปที่ถนน ดูความเคลื่อนไหวต่างๆ เช่น คนผ่านทาง
ซึ่งบางครั้งในจำนวนคนเหล่านั้นก็มักปรากฏมีติดตัน ผัวของนางอยู่ด้วย
อันที่จริงนางก็ไม่มีเจตนามานั่งรอผัวหรอก แต่บังเอิญมีบางครั้งในขณะ
ที่นางนั่งอยู่ที่นี่ ก็พอดีผัวนางกลับมา

ยามเย็นเกือบทุกวัน นางอุ่มกับลูกมักมานั่งอยู่ชานเรือน มองดู
นกบินข้ามฟ้าเหนือทุ่งนา ธรรมชาติก่อนอาทิตย์จะลับเทือกภูด้าน
ตะวันตก นกสามสี่ฝูงบินจากทิศตะวันออกมุ่งหน้าค้ำสู่วังที่อยู่ป่าไม้สี
เขียวๆ ด้านตะวันตกของบ้าน บางฝูงบินต่ำ บางฝูงบินสูง มองเห็นเป็น
จุดที่เคลื่อนไหวไปข้างหน้าอย่างสม่ำเสมอ ไม่ลังเล ท่ามกลางนกทั้ง
หลายที่กลับรังนี้ก็มีนกกกคู่หนึ่งบินเคียงกันตรงแนว เหมือนเป็นเส้นสอง
เส้นขนานกันไป มันบินข้ามตรงปลายตาลเป็นประจำทุกวัน กางปีกบิน
ตัดท้องฟ้ายามเย็นไปอย่างสง่างาม นางไม่รู้ว่านกสองตัวนี้บินคู่กัน และ
ข้ามปลายตาลมานานเท่าไรแล้ว แต่ก็มาสังเกตเห็นเป็นประจำทุกวันนับ
แต่ออกพรรษาโน้น นางชี้ให้ลูกชายดูนกคู่นี้ พร้อมกับติดตามดูอย่างจดจ่อ
แล้วความคิดของนางก็ล่องลอยไปไกล... นางอยากเป็นนก อยากบินไป
ในท้องฟ้าอันกว้างไกล บางครั้ง นกคู่นี้ก็ลับหายไปจากสายตาเมื่อบิน

ห่างไกลออกไป แล้วก็ปรากฏให้เห็นใหม่อีก แต่เป็นเพียงจุดน้อย ๆ...

"โน้น...โน้น แม่ อยู่ตรงต้นไม้สองต้นสูง ๆ นู่น" ลูกชายสายตาดึกว่า
ชี้ให้แม่ดู

"ไหน อยู่ไหน เออเห็นแล้ว เป็นจุดน้อย ๆ เอ้า ไม่เห็นแล้วที่นี่"

"ยังเห็นอยู่แม่ มั่นน้อย ๆ เท่าปลายเข็ม โน้นบินไปนู่น ยังเห็น
น้อย ๆ ๆ...อ้อไม่เห็นแล้ว ไม่เห็นเลยที่นี่แม่"

"อีกหน่อย พ่อก็จะกลับมา" นางชอบบอกลูกอย่างนี้

นางอุ่มนั่งชมนกกับลูกชายอย่างสบายอารมณ์ บางครั้งบางครั้งนาง
นางก็เข้าไปในครัวเพื่อเลื่อนฟืนเข้าเตาไฟ ตรงลานหน้าบ้านใกล้กับเชิง
บันได มีกองดินทรายน้อย ๆ กับกระป๋องเบียร์และกระป๋องน้ำอัดลม สอง
สามกระป๋อง กระป๋องเปล่าเหล่านี้มีสี่สาดใสเป็นที่สะดุดตา และเป็นของ
แปลกใหม่สำหรับชนบทแห่งนี้ เจ้านิดลูกชายของนางเก็บมาเล่นเพราะมัน
สวยดี แต่ทั้งแม่ทั้งลูกยังไม่เคยชิมรสชาติว่าเป็นอย่างไร สิ่งเศษเหลือดัง
กล่าวปรากฏให้เห็นเมื่อปลายปีที่ผ่านมานี้ มันกระจายอยู่ตามทางเข้า
หมู่บ้าน พร้อมทั้งซองเปล่าของบุหรีเบ็นสัน และ 555 และมาพร้อมกับ
รถบรรทุกไม้ และรถกระบะคันใหม่ ๆ ซึ่งคนที่นั่งอยู่รถดังกล่าวนี้ ครั้งแรก
ชาวบ้านมักเรียกว่า พ่อค้าไม้ แต่ต่อมาผู้ถูกเรียกไม่ชอบคำนี้ จึงบอก
ให้ชาวบ้านเรียกว่า นักธุรกิจ แต่คำนี้เป็นศัพท์ใหม่สำหรับชาวบ้าน พวกเขา
เขาไม่เข้าใจความหมายดี จึงมักเรียกต่อกันไปเลยว่า นักธุรกิจพ่อค้าไม้
บางครั้งมีผู้เห็นนักธุรกิจเหล่านี้สะพายปืนกระบอกยาว ๆ และใช้สำหรับ
ล่าเนื้อ

นกหลาย ๆ ตัวบินเห็นฟ้าข้ามทุ่งนาไปเกือบหมดแล้ว ยังเหลือก็

เพียงจำนวนน้อย แต่ปรากฏว่าวันนี้ นางและลูกไม่เห็นนกคู่นั้นที่เคยบินข้ามปลายตาลเป็นประจำเลย นางไม่ยากเชื่อว่ามันเปลี่ยนเส้นทางอย่างกะทันหัน เพราะวานนี้ก็ยังเห็นบินข้ามปลายตาลอยู่ หรือว่ามีคนไปรวีเรือนรังของมัน เอาไข่มันไปแล้ว มันจึงเปลี่ยนที่อยู่ และต้องเปลี่ยนเส้นทางบินกลับรัง คิดมาถึงตอนนี้นางหลับตาลงและไม่อยากให้เป็นไปเช่นนั้น นางคิดเองว่ามันไปหากินไกลกว่าเดิม จึงบินกลับรังชักชวนางรอดูอีกต่อไป และหวังว่าอีกซักประเดี๋ยวคงจะเห็นมันบินกลับมา นางสร้างมโนภาพขึ้นเอง นางเห็นมันเริ่มบินออกจากที่หากินซึ่งอยู่ไกลๆ มุ่งหน้ามาเรื่อยๆ เห็นฟ้ามาอย่างสง่า เป็นคู่เดิม คู่รักที่อมตะ บินโกล่เข้าสู่เขตทุ่งนา อีกไม่นานก็คงข้ามปลายตาลเหมือนทุกวันที่ผ่านมา... นางมองไปที่ปลายตาลอีกครั้งหนึ่ง แต่ไม่ปรากฏเห็นนกคู่นั้นบินมาเลย

ติดตันผัวของนางกลับมาถึงเรือนแล้ว

ก่อนหน้านี้สักเล็กน้อย รถกระบะคันหนึ่งแล่นผ่านหน้าบ้านไป พร้อมกับฝุ่นคลุ้งตลบตามหลัง ติดตันแล้วว่า พวกพ่อค้าไม้ยิ่งนกได้สองตัวขนาดใหญ่ เห็นเอาห้อยไว้ด้านหลังรถกระบะไป

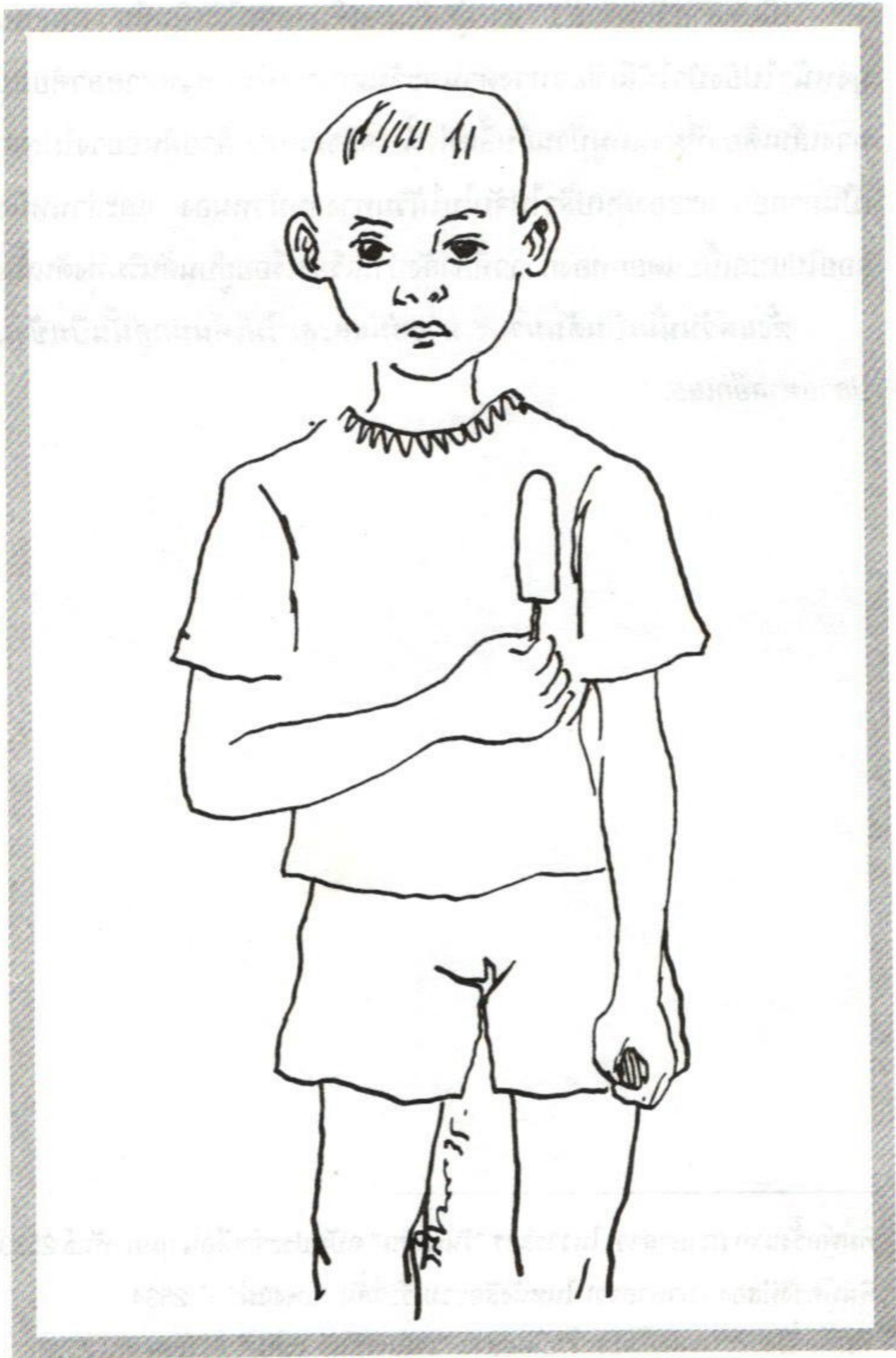
นางอุ้นพูดไม่ออก นางรู้สึกว่ามีบางสิ่งบางอย่างในร่างกายขาดหายไป มันเย็นวาบในหัวใจ นางภาวนาว่า ขออย่าให้เป็นนกสองตัวที่บินข้ามปลายตาลนั้นเลย ลมฤดูแล้งพัดมาค่อยๆ ดวงอาทิตย์ลับสนภูไปแล้ว ความมืดเริ่มเป็นเงาบาง ๆ นางยังพอมองเห็นกระป๋องเบียร์กระป๋องน้ำอัดลมที่วางทิ้งอยู่หน้าบ้าน มันจะมีเพิ่มขึ้นอีกหลายกระป๋อง ทั้งๆที่นางไม่สามารถซื้อมาดื่มได้ ขณะเดียวกัน จำนวนนกก็จะลดลงไปที่ละตัวสองตัวจากท้องฟ้าเหนือทุ่งนาแห่งนี้

เมื่อหลายวันมาแล้ว นางอุ๋นสังเกตเห็นรถชนไม้เพิ่มขึ้น มันแล่นมุ่งหน้าไปยังป่าไม้สีเขียวทางด้านตะวันตกเขตที่หกทั้งหลายอาศัยอยู่ทางเส้นเดียวที่ผ่านหมู่บ้านลับลี่แห่งนี้ คลั่งคลอบไปด้วยฝุ่นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ละอองฝุ่นปลิวไปจับใบไม้ริมทางจนมัวหมอง และส่วนหนึ่งลอยไปแปดเปื้อนดอกทองกวาวที่กำลังบานเรืองเรืองอยู่บนต้นริมทุ่งต้นนั้น

ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา นางอุ๋นและลูกไม่เห็นนกคู้้นั้นบินข้ามพลาตอลอีกเลย.

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาลาว) ในวารสาร "วันนะสิน" ฉบับประจำเดือน กุมภาพันธ์ 2533
 พิมพ์ครั้งที่สอง (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น "แพงแม่" ปี 2534
 พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาไทย) ในนิตยสาร "เจเนเรชั่น" ฉบับที่ 8 มิถุนายน 2533

50 กีบ

ใบไม้กำลังเขียวใส เสียงจักจั่นร้องระงม แสงแดดกล้าเกินธรรมดา
ลมพัดไม้ค้อยแรง อากาศจึงร้อนอบอ้าว-นี่ย่างเข้าฤดูร้อนเต็มที่แล้ว

ผมนั่งไ้ร่มไม้หน้าบ้าน ฟังเสียงจักจั่นร้องดังแว่วๆ มาจากทุกทิศ
เป็นการประสานเสียงที่มีจังหวะเดียว ไม่มีกำหนดหยุดแน่นอน ใคร
อารมณ์ดีก็ฟังเพราะ ใครอารมณ์ไม่ดีก็รู้สึกหนวกหู ส่วนผมเองรู้สึกว่
ดนตรีธรรมชาตินี้พาให้ความคิดล่องลอยไปไกล และอาจจะฝันถึงที่นั่น
คอย ผมไม่รู้สึกกระหายน้ำไปชั่วขณะ แม้อยากกินของเย็นๆ โดยเฉพาะ
ไอศกรีมหวานๆ ที่เคยเห็นคนขายผ่านหน้าบ้านบ่อยๆ วันนี้ยังไม่ได้ยิน
เสียงกระดิ่งของคนขายไอศกรีมเลย อีกไม่นานเขาคงผ่านมาแถวนี้

ที่ประตูรั้วบ้าน เด็กน้อยอายุห้าปีชื่อ คำตุ กำลังเล่นอยู่ตามลำพัง
คำตุเป็นลูกชายของน้ำพิน ซึ่งเป็นน้องสาวคนสุดท้ายของแม่ผม น้ำพิน
เป็นมาย ฝั้วของเธอตายเมื่อสามปีก่อน เธอพาลูกสองคนเข้ามาในเมือง

คนหนึ่งเอามารักษาอยู่ที่โรงพยาบาลเพราะป่วยเป็นไข้ป่า คนหนึ่งเอามา ผากไว้กับครอบครัวผม คือ คำตุ นี้เอง ส่วนลูกชายคนโตอายุ 8 ปีอยู่กับลุงที่บ้านนอกนั้น น้าพินเฝ้าลูกที่โรงพยาบาลตั้งแต่วันมาถึง

คำตุเป็นเด็กน้อยปากเก่ง คำถามของเขาทำให้ทุกคนได้หัวเราะวันแรกที่มาถึงเขาถามผมทันทีว่า

"พียู่ห้อง ป.ใด?"

"เลยห้อง ป.แล้ว พียู่มัธยม ตูละอยู่ห้องใด?"

"ยังไม่ได้เข้าโรงเรียนเลย"

"เมื่อไรจึงจะเข้า?" ผมซัก

"เขาว่าเอามือจับหูได้ก่อน"

"จับแบบไหน? ลองดูซิ"

แล้วคำตุก็ใช้มือขวาโค้งข้ามหัวไปจับหูเบื้องซ้าย แต่ไม่ถึง แสดงว่ายังไม่โตพอที่จะเข้าโรงเรียนได้เลย ผมเพิ่งจะรู้วิธีการทดสอบเพื่อคัดเลือกเด็กน้อยเข้าโรงเรียนในชนบท จากการบอกเล่าของคำตุนี้เอง

คำตุเคยถามผมว่า "พี่จับจ๊กจันเป็นมัย?"

ผมตอบว่าไม่เป็นไม่เคยจับ มีแต่ฟังเสียงมันร้องเมื่อย่างเข้าฤดูร้อนแล้วคำตุก็ไปค้นหาไม้เล็กๆ ยาวประมาณสองเมตรมา เอาวางขนุนจากต้นหลังบ้าน แล้วเอาทาวัวที่ปลายไม้ข้างหนึ่ง ต่อจากนั้นเขาก็เข้าไปไต่ต้นไม้ที่มีเสียงจ๊กจันร้องระงม เขาค่อยๆ สอดไม้ไปหาจ๊กจันที่อยู่สูงจนเกือบสุดความยาวไม้ สักประเดี๋ยวก็เห็นแมงไม้ดินดุกดิกตีปีกวับๆ ติดอยู่ปลายไม้ มันพยายามดิ้นให้หลุดจากยางไม้ แต่ไม่สำเร็จ คำตุเอาจ๊กจันมาให้ผมดูด้วยท่าทางภูมิใจในความสามารถของตน

"เก่ง เก่งจริงๆ" ผมกล่าวชมเชย "จับตัวเดียวก็พอนะ ปล่อยให้มันร้องให้ฟัง"

ชีวิตชนบทสอนให้คำตุ้รู้จักหลายสิ่งหลายอย่าง ซึ่งผมไม่เคยรู้จักมาก่อน ผมเรียนรู้จากเขาหลายเรื่อง พร้อมกันนั้น ผมก็สอนให้เขารู้หลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับเมือง ผมบอกเขาถึงวิธีเดินถนนและการข้ามถนนที่ปลอดภัย แนะนำเรื่องทำความสะอาด สิ่งที่เขาพอใจที่สุดก็คือได้นั่งซ้อนมอเตอร์ไซค์กับผมไปที่นั่นที่นี่ ดูเหมือนว่าเขามีความสุขที่สุด และยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างตามที่ผมบอก บางครั้งรถมอเตอร์ไซค์จอดอยู่ เขาก็ขึ้นนั่ง ใช้มือลูบตรงนั้นจับตรงนี้ ผมเคยแสร้งถามว่า

"ที่บ้านตุเคยขี่ม៉ัย?"

"ไม่ ขี่แต่ม้าก้านกล้วย"

ตอนมาถึงใหม่ๆ ก่อนที่แม่ของเขาจะพาน้องเข้ารักษาในโรงพยาบาล แม่สั่งเขาว่าให้เชื่อฟังลุงป้า และพวกพี่ๆ ไม่ให้ขอเงินกับใครทั้งสิ้น

"หยุดอ่อนแม่ชื่อนั้นชื่อนี้นะ เพราะแม่ไม่มีเงินมาก ถ้าตุขอเงินไปซื้อขนมแล้ว แม่ก็ไม่มีเงินซื้อยามารักษาน้อง แล้วน้องก็ยิ่งเจ็บหนักขึ้น ตุรักน้องใช่ไหม?" น้ำพิมพูดกับลูกเบาๆแต่ชัดเจน

คำตุผงกหัวรับ และไม่พูดอะไร

คำตุคุ้นเคยสนิทสนมกับผมมากกว่าคนอื่น ๆ ในครอบครัว เขาทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ผมบอกสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเขาหวังจะได้นั่งซ้อนท้ายมอเตอร์ไซค์ผมบ่อยๆ แต่โดยทั่วไปแล้ว ผมเห็นว่าคำตุเป็นเด็กน้อยฉลาดเฉลียว และเข้าใจง่ายในทุกเรื่องที่ผมบอกสอน

การรอคอยให้คนขายไอศกรีมปรากฏตัว ท่ามกลางเสียงจ๊กจั่น ร้องดังระงมนั้น รู้สึกว่าเวลาช่างเนิ่นนานพิลึก ผมมองไปที่ประตูรั้วเข้าบ้าน เห็นคนเดินผ่านไปมาเกือบตลอดเวลา ท่ามกลางแสงแดดกล้า จนทำให้ยางมะตอยละลายเยิ้ม

แล้วในที่สุดก็มีเสียงกระดิ่งคนขายไอศกรีมดังมาแต่ไกล ผมเรียกคำตุมาเอาเงินไปรอซื้อที่ข้างถนนตรงประตูเข้าบ้าน

"นี่เงินร้อยกีบ ไบละ 50 ซื้อไอศกรีมสองอัน ๆ ละ 50 อันหนึ่งให้ตุกิน อีกอันหนึ่งสำหรับพี่"

เขารับเงินแล้ววิ่งไปที่ประตูเข้าบ้าน ไม่นานก็เดินกลับมา มือถือไอศกรีมมาแท่งเดียว ผมแปลกใจ ความคิดแรกคิดว่า ไอศกรีมคงขึ้นราคาเป็นแท่งละหนึ่งร้อยกีบ หรือว่า คนขายโกงเงินเด็กน้อย เมื่อเขามาใกล้ ผมจึงถามขึ้น

"ทำไมได้อันเดียว?"

เขาไม่ตอบ แต่ก็ยื่นไอศกรีมแท่งนั้นให้ผม ผมซักถามอีกเพื่อความกระจ่างแจ้ง

"เงินร้อยกีบ ทำไมซื้อได้อันเดียว?"

"50 กีบตุซื้อให้พี่ อีก 50 กีบตุเก็บไว้ให้แม่ซื้อยารักษาน้อง" เขาพูดเบา ๆ ท่าทางอยากกินไอศกรีมอย่างเห็นได้ชัด

ผมคิดว่าจะเอาไอศกรีมเข้าปาก แต่ก็รู้สึกมีอะไรมาอุดลำคอไว้ ความอยากความหิวเหือดหายไป และความเอ็นดูสงสารเข้ามาแทนที่ ผมเอาไอศกรีมแท่งเดียวนี้คืนให้คำตุ เพราะถ้าจะซื้ออีกก็ไม่ทัน คนขายได้ผ่านเลยไปไกลแล้ว

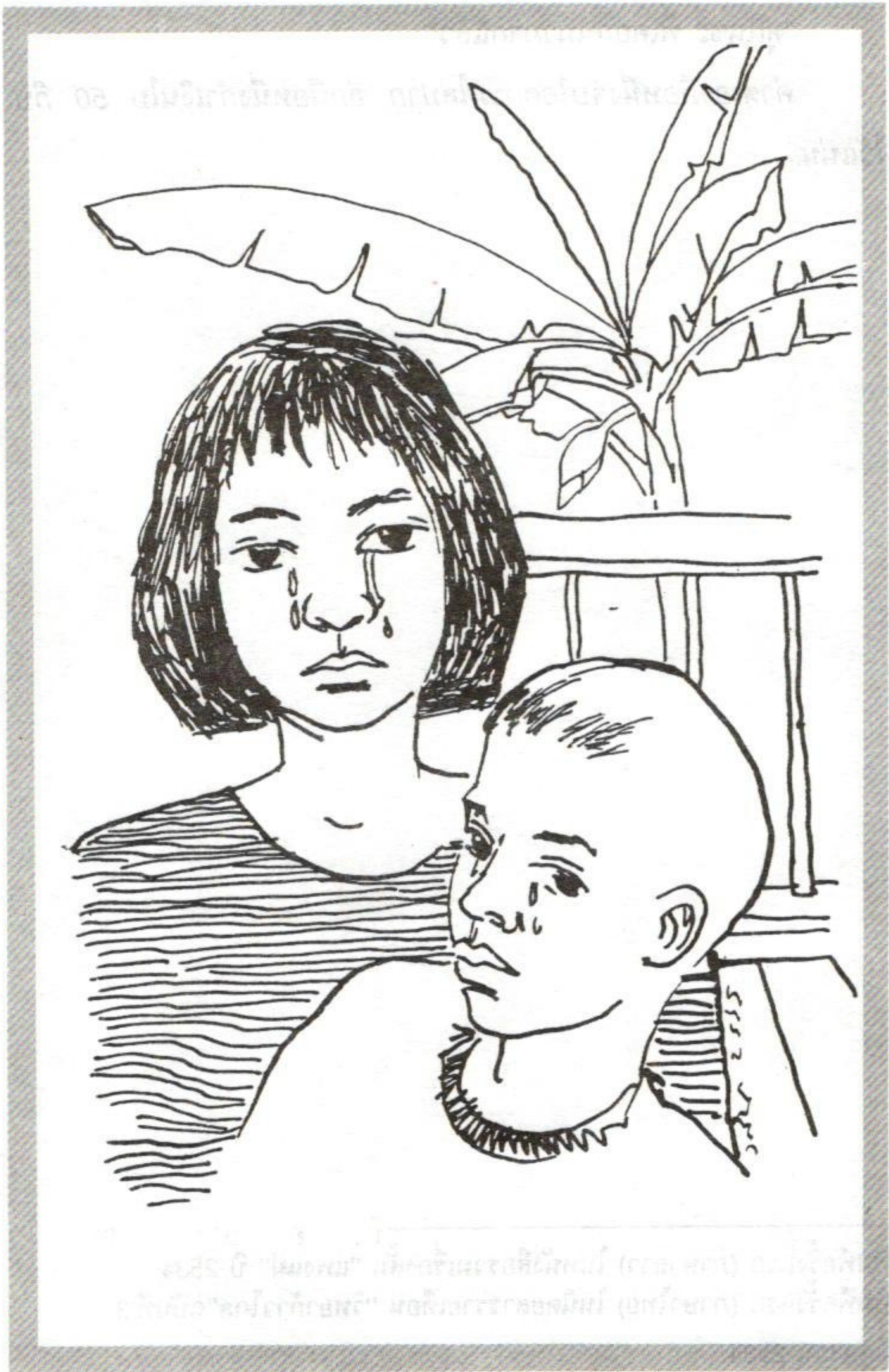
"ตูกินซะ พี่เคยกินมามากแล้ว"

คำตเอามือหนึ่งจับไอศกรีมใส่ปาก อีกมือหนึ่งกำเงินใบ 50 กีบ
ไว้แน่น.

ข้ามจำขาย

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น "แพงแม่" ปี 2534
พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาไทย) ในนิตยสารรายเดือน "วิทยาก้าวไกล" ฉบับที่ 3
มิถุนายน 2534

๒๐๒๕ ปี "ไม่พอ" นิตยสารรายสัปดาห์ (๒๐๒๕) ฉบับพิเศษ
จัดพิมพ์ "ฉบับพิเศษ" นิตยสารรายสัปดาห์ (๒๐๒๕) ฉบับพิเศษ

เมื่อแม่จากไป

เมื่อแม่จากไปไกล บรรยากาศมันเงียบหงอย แต่สิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ
เกี่ยวกับแม่ปรากฏเด่นขึ้นในมโนภาพของฉัน

แม่เดินทางไปปากเซเพื่อเฝ้าดูแลพ่อเฒ่าหรือพ่อของแม่เอง พ่อ
เฒ่าแก่ชรามากแล้ว และเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวาน พ่อเฒ่าบอกมาใน
จดหมายให้แม่ลงไป แม่เป็นลูกสาวคนเดียวของพ่อเฒ่า และจากบ้าน
เกิดเมืองนอนมายี่สิบกว่าปีแล้ว คือนับแต่แม่แต่งงานกับพ่อพิเศษ
พ่อก็พาแม่มาอยู่เวียงจันทน์ ลูกทุกคนของแม่จึงเกิดที่เวียงจันทน์หมด
พี่ชายคนโตของฉันแต่งงาน และออกเรือนไปแล้ว ถัดมาเป็นพี่สาวชื่อ
พร ซึ่งทำงานที่ร้านค้าในเมือง แล้วก็มาถึงฉันซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยม
สาม คนสุดท้ายต้องเป็นชายชื่อ คำ อายุสิบปี ยังอยู่โรงเรียนประถม

แม่จากไปได้หนึ่งเดือน แต่ฉันรู้สึกว่ามันนานปานหนึ่งปี แม่เคย
ไปเยี่ยมพ่อเฒ่าครั้งหนึ่งเมื่อสิบปีมาแล้ว ฉันจำได้พอกลาง ๆ ว่าแม่ไป

อยู่ไม่นาน

ราวตากผ้าตรงที่แม่พาดผ้าเช็ดหน้าไว้เป็นประจำนั้นมันวางเปล่า รongเท้าที่แม่ใส่สำหรับไปตลาด หรือไปบ้านเพื่อนใกล้เรือนเคียงนั้น ไม่อยู่ให้เห็นอีก ไม้กวาดที่แม่มักเก็บไว้มุมห้อง โดยชั้นส่วนที่ใช้กวาดฝุ่น ชั้นนั้นไม่อยู่ที่เดิม แม่ขันไว้อย่างนั้นก็เพื่อไม่ให้มันหักมันงอ มีแต่แม่ที่ขันไว้แบบนั้น

แม่เป็นคนเสียงมเจียมตัว ไม่ฟุ่มเฟือย แม่บอกให้ทุกคนประหยัด เช่น ออกจากห้องก็ต้องปิดไฟ ชักเสื่อผ้าก็ต้องกะดวงใช้ผงชักฟอกให้พอดี อย่าใช้มากเกินไป ดื่มน้ำก็อย่าให้มันเหลือจนเททิ้ง แม่กำชับกำชาไปเสียทุกอย่าง...แต่สิ่งที่แม่ปฏิบัติไม่ค่อยสอดคล้องตามหลักประหยัดก็คือทุกครั้ง แม่ซื้อผักตำลึงมาที่ละมัดสองมัด จะกินหรือไม่กินแม่ก็ซื้อมา และทิ้งให้มันเน่า เป็นอย่างนี้เรื่อย ๆ มา

ฉันเอามือลูบคลำราวตากผ้าตรงที่แม่เคยตากผ้าเช็ดหน้าไว้-แม่กลับจากตลาดด้วยอาการเมื่อยเพลีย ฉันมักวิ่งไปรับเอาตะกร้าจากมือแม่ และก็มักได้ขนมกินเป็นประจำเสมอ

"แม่ซื้อผักตำลึงมาอีกแล้ว ของเก่าก็ยังไม่ได้กินเลย" ฉันเคยทักท้วงดังนี้

แม่ไม่พูด มันอาจเป็นเรื่องเล็กน้อยเกินไปที่แม่จะมาเสียเวลาอธิบาย ผักตำลึงมัดหนึ่งราคาเท่าไรก็บ ซื่อทั้งไว้ก็คงไม่เสียหายอะไร-แม่อาจคิดอย่างนี้

พ่อก็เคยบ่นว่า "ซื้อมาแล้วไม่เห็นทำกิน ทิ้งให้มันเน่าเฉย ๆ"

แม่ไม่ได้ตอบ เพราะไม่อยากจะให้เป็นเรื่องใหญ่ คงปล่อยให้มัน

ผ่านๆ ไป แต่ถ้าเป็นเรื่องสำคัญแล้วแม่ไม่ยอมง่าย ๆ แม่ว่าแม่
เถียงจนพ่อต้องอ่อนเสียงลง

โดยทั่วไปแล้ว พวกเราผู้เป็นลูกมักเข้าข้างแม่ ถึงแม้ว่าแม่จะชอบ
รำไรู้จู้กับปัญหาเล็กๆ น้อยๆ แต่การรู้จู้ก็คือความห่วงใย คือความ
ใกล้ชิดสนิทสนม เสียงต่ำเสียงบ่นของแม่คือเสียงสวรรค์ ฉันคิดว่าได้ยิน
เสียงแม่บ่นดีกว่าไม่ได้ยินเสียงใด ๆ จากแม่เลย-เพราะอย่างน้อยมันหมายถึง
พวกเรายังมีแม่ มีแม่คือมีทุกสิ่งทุกอย่าง

ฉันไม่ใช่ลูกกำพร้า แต่ก็เชื่อว่า การที่ชีวิตคนๆ หนึ่งไม่เคยได้ยิน
เสียงแม่เลยนั้น ชีวิตคงอ้างว้างเปลี่ยวเปล่า เหมือนนกน้อยปีกยังไม่
แข็งแรง แต่ถูกพายุพัดพรวดตกจากรัง แล้วฉันก็ภาวนาให้แม่กลับคืน
มาเร็วๆ ขออย่าให้แม่มีโศกภัยอันตรายใดๆ

คิดมาถึงตรงนี้ น้ำตาฉันไหลซึมออกมา ฉันตั้งใจเอาไว้ว่าเวลา
แม่กลับมาแล้ว ฉันจะทำทุกสิ่งทุกอย่างที่แม่ต้องการ จะปฏิบัติตนให้ถูก
ต้องตามแม่ปรารถนาทุกอย่าง จะไม่ให้แม่ได้บ่นได้อีก ฉันรู้สึกว่าคุณ
เองเริ่มมีนิสัยเปลี่ยนแปลงไป ทรรศนะก็เปลี่ยนแปลง และที่สำคัญก็คือฉันรู้สึกว่า
ตนเองมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ฉันทำหลายสิ่งหลายอย่างแทนแม่ จดจำ
เอาอาการวิธีต่าง ๆ ของแม่แล้วก็ปฏิบัติตาม

แล้วแม่ก็ส่งจดหมายมา แม่จำหน้าของถึงพ่อ แต่ข้อความใน
จดหมายสำหรับทุกคนในครอบครัว แม่บอกว่ายังไม่รู้วันที่จะกลับเลย
เพราะอาการของพ่อเฒ่ายังไม่ดีขึ้น ที่พิเศษก็คือ แม่ส่งรูปมาให้พวกเราดู
เป็นรูปครั้งที่แม่เป็นเด็กน้อยอายุ 7-8 ปี กำลังขายผักอยู่ที่ตลาดปากเซ

แม่บอกว่า เขาถ่ายรูปเพื่อโฆษณาการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาตัวเมืองปากเซสมัยนั้น และบังเอิญมีแม่ติดอยู่ในรูปนั้นด้วย

แม่เขียนเล่ามาว่า เมื่อยังเล็ก แม่ใช้เวลาตอนเลิกโรงเรียนไปขายผักที่เก็บหามาได้ตามสวนครัว ตามข้างรั้ว มีผักตำลึง ใบชะพลู ผักชะอม และอื่น ๆ ... เมื่อขายผักได้เงินแล้ว ก็เก็บไว้ซื้อหนังสือ, สมุด, ดินสอ, ปากกา และส่วนหนึ่งมอบให้แม่ ครอบครัวของแม่อยู่ในสภาพทุกข์ยากขาดเงิน แม่จึงทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อช่วยครอบครัว แม่อธิบายวิธีขายผักว่า ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ปูบนพื้นดิน ริมทางเข้าสู่ตลาด แล้วเอามัดผักวางเรียงไว้ ราคามัดละห้ากีบหรือสิบกีบ ตามแต่ชนิดผัก แม้ว่าผักตำลึงแพงกว่าใบชะพลู และถูกกว่าผักชะอม เมื่อมีคนเดินมาใกล้ แม่ก็ร้องว่า "ช่วยอุดหนุนหน่อยคุณแม่ ช่วยอุดหนุนหน่อยพี่สาว..." บางคนก็ตั้งใจซื้อ บางคนซื้อเพราะสงสาร เช่น ผักมัดละสิบกีบ ก็เอาเงินให้ตั้ง 20-30 กีบ แม่ดีใจที่ได้เงินเหล่านี้ แล้วก็ขยันหาเก็บผักตามข้างรั้วไปขายแทบทุกวัน หลังจากเลิกเรียน

แม่เล่าว่า บางวันก็มีตำรวจมาไล่ เพราะเขาไม่ต้องการให้ขายข้างถนน มันก็คิดว่าผู้คนที่เดินเข้าไปตลาด บางวันแม่ต้องหลบห่อผักวิ่งหนี เพราะถ้าโดนจับก็ต้องเสียค่าปรับ ถึงยามชวย เงินไม่ได้ แถมผักก็ช้ำและهلكยับจนขายไม่ออกอีก แม่ถึงกับร้องให้พายน้ำตากลับบ้าน

พวกเราได้แก่ พี่พร, คำ น้องชายคนสุดท้อง และฉันเอง พวกฉันมุงดูรูปแม่ แล้วต่างคนก็ต่างพูด บางคนว่า ตอนยังเล็กแม่เหมือนฉัน บางคนก็ว่าเหมือนพี่พร แต่ที่แน่ๆ และปรากฏเด่นชัดก็คือ สาวน้อยหน้าตาไร้เดียงสา นั่งขายผักอยู่ข้างทางเข้าตลาด

แม่ไม่เคยเล่าชีวิตช่วงนี้ให้ลูกๆ ฟังเลย แม่อาจคิดว่ามันไม่สบาย
อกสบายใจที่จะเล่า หรือเมื่อเล่าแล้วแม่อาจอดร้องไห้ไม่ได้ ฉันไม่เคย
คิดว่า แม่จะมีสิ่งปิดบังไว้ในใจนานถึงปานนี้

ฉันไม่กินข้าวเย็น มันไม่รู้สึกริว ฉันไปลูบๆ คลำๆ เสื้อผ้า
ของแม่ที่พับซ้อนเก็บไว้ในชั้นตู้เสื้อผ้า บรรยากาศภายในบ้านเงียบ และ
หงอยเหงา พี่พรนั่งอยู่เงียบๆ ที่ระเบียง เอามือลูบแก้ม ฉันเรียกเธอ
แต่เธอไม่พูด ไม่หันหน้ามา ฉันเข้าไปใกล้ๆ เธอ

“พี่เป็นอะไร?”

“ไม่เป็นอะไร” เธอตอบ

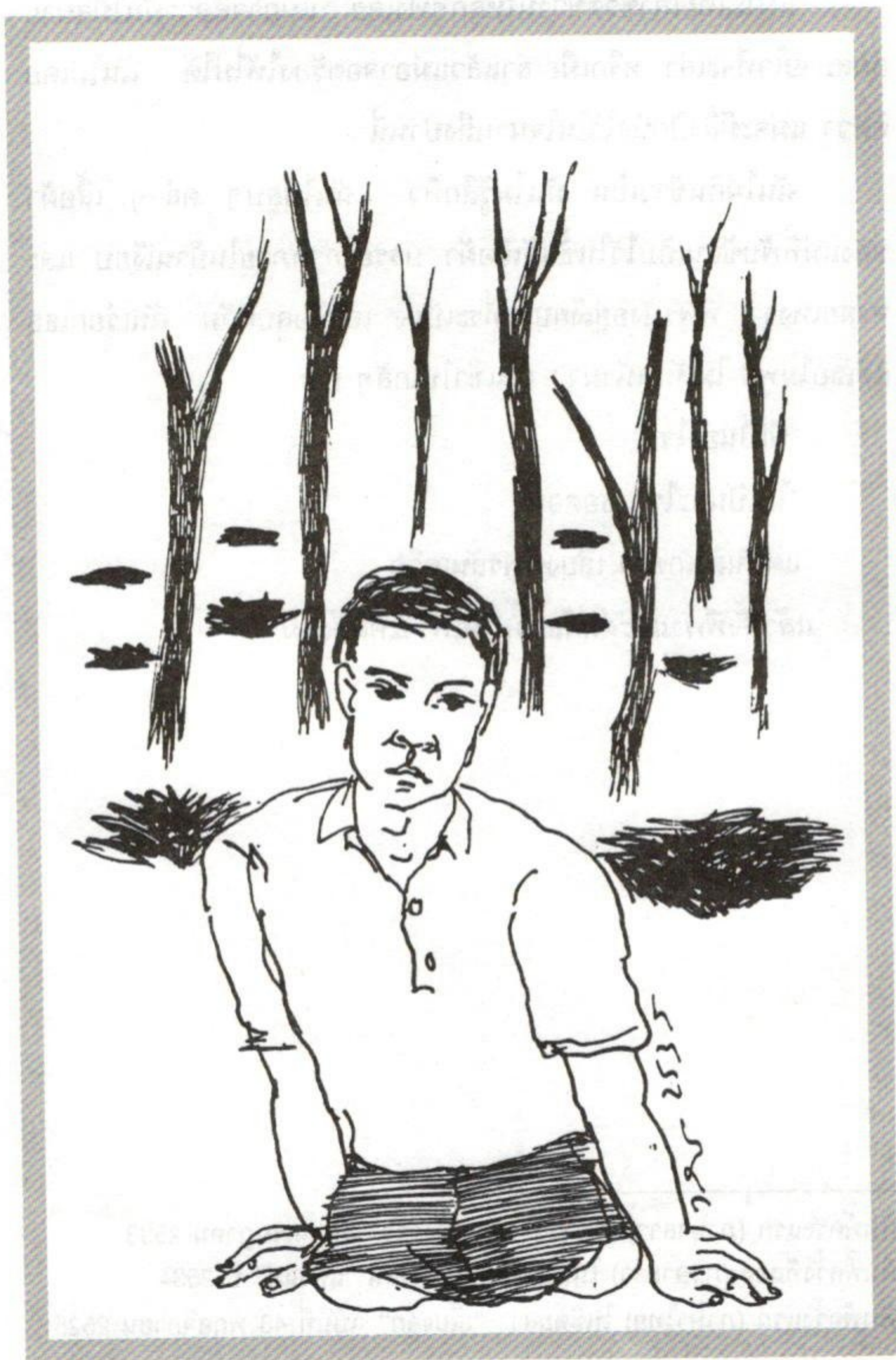
แต่ฉันสังเกตว่า เสียงพี่พรสั่นเครือ

แล้วทั้งพี่พรและฉันก็สะอื้นไห้เพราะคิดถึงแม่.

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาลาว) ในวารสาร “แม่ยิงลาว” เดือนกรกฎาคม 2533

พิมพ์ครั้งที่สอง (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น “แพงแม่” ปี 2534

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาไทย) ในนิตยสาร “เลี้ยงลูก” ฉบับที่ 48 พฤศจิกายน 2525

เสียงจากทุ่งไหหิน

ซองจดหมายฉบับนี้ถูกส่งมาถึงข้าพเจ้าจากทุ่งไหหิน เมื่อฉันออก
 ดูกีฬาข้อความเขียนอย่างบรรจงเต็มหลายหน้ากระดาษ แต่กลับไม่ใช่
 เขียนถึงข้าพเจ้า ในซองยังมีกระดาษเล็กๆอีกแผ่นหนึ่ง ซึ่งมีข้อความว่า

"ขอให้พี่เอาจดหมายนี้ลงในหนังสือพิมพ์ให้ด้วย เผื่อว่าผู้รับซึ่งเป็น
 ผู้สนิทสนมรักใคร่ของน้องจะได้อ่านสักวันใดวันหนึ่ง น้องไม่รู้ที่อยู่ของเขา
 เพราะหลังจากที่เขากลับสหรัฐอเมริกาได้ไม่นาน น้องก็ได้กลับคืนทุ่งไหหิน
 จอห์นนี่เป็นอาสาสมัครอเมริกาขององค์การไอ.วี.เอส.* หลังจากที่ได้
 ได้มาคลุกคลีกับประชาชนลาว จอห์นนี่ก็กลายเป็นนักต่อต้านสงคราม
 อเมริกาในอินโดจีน เขาเขียนบทวิจัยในการที่อเมริกาเข้ามาลาว แล้ว
 สรุปรว่าอเมริกาต้องออกจากลาวอย่างเด็ดขาด เขาส่งบทวิจัยดังกล่าว
 ถึงรัฐบาลอเมริกา และสภาองเกรสส์นำไปศึกษา เพื่อกำหนดนโยบาย
 ต่างประเทศของอเมริกาต่อไป"

น้องเชื่อว่าจดหมายนี้จะถูกตีพิมพ์และส่งไปยังสหรัฐอเมริกาเพราะหนังสือพิมพ์ของพี่ได้รับการแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส และอังกฤษทุกฉบับ - จาก ไมแดง"

ข้อความในกระดาษแผ่นเล็ก ทำให้ข้าพเจ้าคิดถึงชายหนุ่มคนหนึ่ง ซึ่งเป็น 'ชาวอพยพ' เราพบกันในคราวที่มีการจัดส่ง 'ชาวอพยพ' กลับถิ่นเดิมภายหลังสงคราม ข้าพเจ้าเป็นนักข่าวคนหนึ่งที่ได้เดินทางไปติดตามการส่ง 'ชาวอพยพ' ชุดแรกโดยเครื่องบินที่โพนสวรรค์ และในโอกาสนี้ได้สัมภาษณ์ไมแดงเกี่ยวกับความรู้สึกที่ได้กลับถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอน

ไมแดงกล่าวว่า เขาพร้อมด้วยพ่อแม่ และน้อง ๆ ถูกบังคับให้ออกจากทุ่งไหหิน ในปี 2513 แล้วถูกส่งเข้าไปอยู่ศูนย์อพยพที่บ้านอีไล ห่างจากเวียงจันทน์ประมาณ 25 กิโลเมตร ได้กลับคืนบ้านเกิดครั้งนี้แสนดีใจที่สุดไม่มีอะไรจะเปรียบได้ มันตื่นตันใจจนน้ำตาไหล และคิดว่าชีวิตได้เริ่มต้นใหม่แล้ว

เนื้อความในจดหมายมีดังนี้

ฮักแพง จอห์นนี่,

เราเขียนจดหมายนี้จากทุ่งไหหิน อดีตสมรภูมิลือด ขอส่งข่าวมาหาเพื่อนด้วยความคิดถึง เรากลับคืนบ้านเกิดพร้อมกับชาวอพยพชุดแรก คือหลังจากที่เพื่อนกลับสหรัฐอเมริกาไม่นาน

มันเป็นเหตุการณ์ที่ตื่นเต้นระคนเศร้าสลดใจ ที่ได้กลับบ้านเกิดเมืองนอน หลังจากได้พลัดพรากจากไปเป็นเวลาหลายปี เราหลังน้ำตาออกมา เมื่อเห็นภาพทุ่งไหหินปรากฏต่อหน้า มันอ้างว้าง เปล่าเปลี่ยว มองไปทางใดเห็นแต่ซากปรักหักพัง เต็มไปด้วยหลุมระเบิด ต้นไม้ยอด

ตัวนสีดำ ๆ ยืนอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามสัญ เป็นสัญลักษณ์ของความเปล่าเปลี่ยว เงียบสงัด นอกจากนกแอ่นบินโฉบไปมากลางอากาศท่ามกลางสายลมแล้ว ไม่ปรากฏสิ่งมีชีวิตใด ๆ สุดสายตาเป็นทุ่งหญ้าสีเขียวไหวเอนลู่ เหมือนระลอกคลื่นเมื่อถูกลมพัด ถ้าไม่มีจุดกระต่างกระดำเดี่ยวรดาษาไปทั่ว จุดต่างนี้ก็คือหลุมระเบิดจากเครื่องบิน โดยเฉพาะเครื่องบิน บี-52 ที่เอาทุ่งไหหินเป็นเป้าหมาย แล้วทิ้งระเบิดลงนับไม่ถ้วนตั้งแต่ปี 2513 เป็นต้นมา ไม่เพียงแต่มนุษย์เท่านั้นที่อยู่ไม่ได้ สิ่งสารพัดก็ดับดินม้วยมรณ์เหลือแต่ฟ้ากับดินประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ถูกกวาดต้อนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง แล้วก็ต่อไปเรื่อย ๆ ประชาชนไม่มีโอกาสได้ตัดสินใจชะตาตนเอง มีแต่ความระทมขมขื่น ความทุกข์ยากกันดารเหมือนตกนรกทั้งเป็น

เรายืนตะลึง มองดูทุ่งไหหินด้วยความสะท้อนอ่อนใจ มันแค้นในใจแน่นในอก ภาพของทุกสิ่งทุกอย่างมันน่าเศร้าสลดหดหู่ใจ มีแต่คนใจดำอำมหิตเท่านั้นที่จะทนดูได้โดยปราศจากอารมณ์อ่อนไหว

จอห์นนี่เพื่อนรัก... สงครามได้ยุติลงแล้วก็จริงอยู่ แต่ความโหดร้ายของมันก็แผ่กระจายทั่ว ลูกระเบิดที่ยังไม่ระเบิด ยังฝังอยู่ตามทุ่งไหหิน มีหลายชนิดด้วยกัน และที่มากกว่าอย่างอื่นก็คือ บอมบี้ แค่สองวันที่พวกเรามาถึงทุ่งไหหิน บอมบี้ก็ได้ปลิดชีวิตไปถึงสามคน จะขยับไปทางใดต้องระวัง ความตายรอคอยเราอยู่ทุกแห่ง ถูกใครแล้วไม่ตายก็พิการ

ระเบิดเวลาได้แผ่ความสะท้านพรันพรึงไปทุกหย่อมหญ้า มันแตกบีบขึ้น! แล้วก็มี ความตาย ความเจ็บปวดติดตามมา

ท่ามกลางอันตรายรอบด้าน เราและพ่อแม่พี่น้อง บักหลักแหล่ง

อยู่ทุ่งไหหิน จะไปไหนก็ระมัดระวัง พวกเราช่วยกันปลูกกระท่อม พอได้อยู่อาศัย บุกเบิกที่ดิน ทำไร่ทำสวนพอเลี้ยงปากท้องตัวเอง บางครั้งก็ได้รับสิ่งของที่ส่งมาช่วยเหลือจากมิตรประเทศ

ว่างจากการงาน เราก็ไปเดินเที่ยวดูไหหินที่อยู่กระจัดกระจาย ในบริเวณทุ่งอันกว้างสุดสายตา ไหหินเป็นฝีมือของมนุษย์สมัยหิน เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลกอย่างหนึ่ง เดียวนี้หลงเหลือไม่มากนัก เพราะได้ถูกทำลายโดยเฉพาะจากการทิ้งระเบิด หลุมระเบิดแต่ละหลุมนั้นกว้างประมาณ 10-12 เมตร ลึกประมาณ 5-6 เมตร หลายหลุมมีน้ำเต็ม ครั้งแรกที่ไปถึงนั้น เราคิดว่าหลุมคงไม่ลึกจึงกระโจนลงเพื่ออาบน้ำ แต่แล้วก็เกือบเอาชีวิตไปทิ้งในหลุมระเบิด เรากำลังจะจมน้ำ บังเอิญมีคนมาพบเข้าจึงช่วยชีวิตไว้ทัน เรารอดพ้นความตายมาได้ แต่ต่อมาไม่นานอนาคตของเราก็ดับวูบลง เราต้องพบกับความเศร้าเสียใจที่สุดในชีวิต และคิดว่าตนเองได้ตายไปแล้วครั้งหนึ่ง มันทรมานใจทรมานกายอย่างสุดที่จะทน

จอร์จนี่... เราบอกแล้วว่า เรากับสมาชิกครอบครัวต้องบุกเบิกดินดอนถอนหญ้า เพื่อทำการเพาะปลูกหาเลี้ยงชีพ วันหนึ่งเราแบกจอบไปขุดแปลงผัก ขุดไปได้ประมาณชั่วโมงกว่าๆ แล้วก็เกิดระเบิดขึ้น มันเป็นบอมบ์ที่เหลืออยู่ตามพื้นดิน เราหมดสติไป และมารู้สึกตัวก็พบว่าตนเองอยู่โรงพยาบาล แขนขาถูกพันด้วยผ้าพันแผลจนกระดูกไม่ได้ เรารู้ภายหลังว่าขาสองข้างถูกตัดขาด ส่วนแขนซ้ายก็ได้รับบาดเจ็บแต่ไม่สาหัส น้องเราคนหนึ่งก็ได้รับบาดเจ็บที่ขาซ้าย แต่ไม่สาหัส จึงได้กลับบ้านไปแล้ว เมื่อรู้ว่าตนเองพิการ อนาคตมืดมนอย่างนี้ ตลอด

เวลาที่อยู่โรงพยาบาล เราร้องไห้สะอึกสะอื้นน้ำตาไหลพรากไม่ยอมหยุด
 จอห์นนี่...เราเป็นคนพิการ เป็นคนที่ตายแล้วก็ได้ คือตายไป
 จากอนาคตอันสดใส เป็นศพที่เคลื่อนไหวไปมาได้ คิดดูตนเองครั้งใด
 แล้วเราก็สะอื้นอกสะท้านหัวไหว เราเชื่อว่าเพื่อนคงจะก้าวหน้าไปไกล
 ในอนาคต เป็นนักต่อสู้เพื่อสันติภาพ เป็นนักต่อต้านสงครามผู้มีอิทธิพล
 เป็นวีรชนของขบวนการสันติภาพ ขอให้เพื่อนสืบทอด ปฏิบัติ
 ภารกิจเพื่อประชาชนผู้ถูกกดขี่ประชาชนผู้ถูกย่ำแย่เอาอิสรภาพไปจากมือ
 และประชาชนผู้ประสบภัยสงคราม

เราเขียนจดหมายนี้ก็เพื่อเป็นเสียงหนึ่งจากทุ่งไหหิน เสียงหนึ่ง
 ในจำนวนหลายเสียงของผู้ประสบภัยอันเนื่องมาจากสงคราม และสิ่งเศษ
 เหลือของสงครามที่กำลังคุกคามชีวิตเพื่อนมนุษย์ในขณะนี้

ฮักแพงจากเรา

ไมแดง

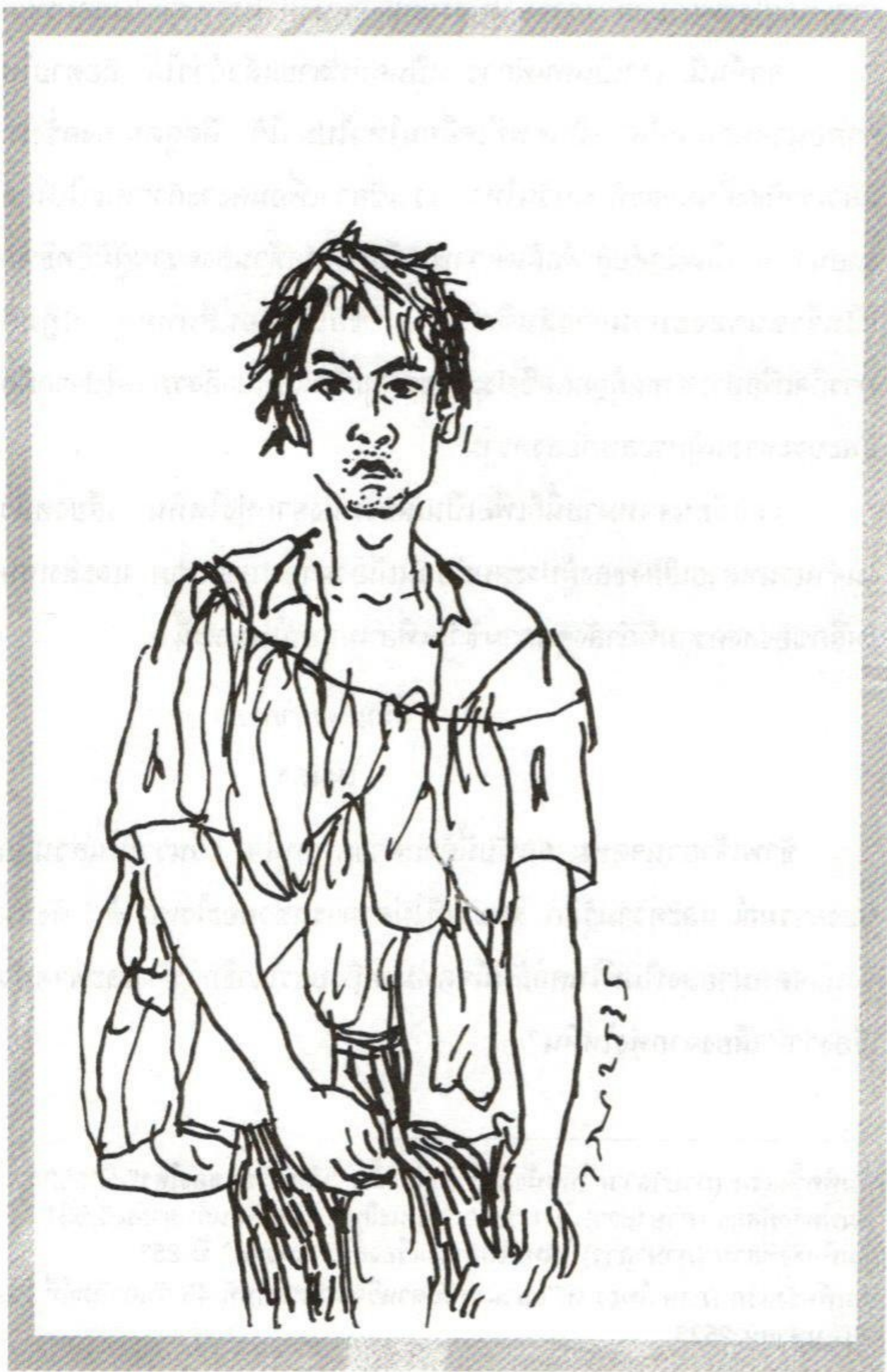
ข้าพเจ้าอ่านจดหมายฉบับนี้ด้วยความหดหู่ใจ เย็นวาบในส่วนลึก
 ของอารมณ์ และความรู้สึก ละอายที่ไม่สามารถช่วยอะไรเขาได้ ดังนั้น
 จึงนำจดหมายลงพิมพ์ในคอลัมน์จดหมายถึงบรรณาธิการ และพาดหัว
 เรื่องว่า "เสียงจากทุ่งไหหิน"

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น "เสียงเรียกของใคร" ปี 2521

พิมพ์ครั้งที่สอง (ภาษาลาว) ในวารสาร "วันนะสิน" ฉบับเดือนกันยายน 2531

พิมพ์ครั้งที่สาม (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น "แพงแม่" ปี 2534

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาไทย) ใน "สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์" ฉบับที่ 45 วันอาทิตย์ที่ 22-
 28 เมษายน 2533

๒๕๓๕

เพื่อนพ่อ

เย็นวันเสาร์ ข้าพเจ้ากับลูกสาวอายุ 7 ขวบ เดินไปตามฝั่งน้ำโขง เพื่อพักผ่อนหย่อนอารมณ์ แต่อารมณ์ก็ไม่ค่อยจะปลอดโปร่ง เพราะเท้าไปชนเข้ากับสิ่งของที่เหลือจากการใช้หลายอย่าง ลูกสาวเดินเคียงข้าง บางครั้งก็เดินนำหน้า บางครั้งก็วิ่งท้าย และมักจะหยุดบ่อย ๆ เพราะมัวแต่ใช้เท้าเตะสิ่งกีดขวางทางเดิน เช่น กระจบอง หรือวัสดุที่มีสีสน

มันเป็นระยะเวลาหนึ่งสัปดาห์เต็ม ๆ ภายหลังจากงานแข่งเรือประจำปี 2532 แต่ริมฝั่งแม่น้ำโขงช่วงตัวนครเวียงจันทน์ก็เต็มไปด้วยขยะเรี่ยราด ถุงพลาสติก, กระจบอง, กระจบองหนังสือพิมพ์, ไม้ไผ่ที่ใช้ปิ้งอาหาร, กระจบองเบียร์, ซองบุหรี, ลูกโป่งแตก... มันเต็มรายกระจบองกระจายเหมือนกันกับสภาพบ้านเมืองภายหลังลมพายุพัดผ่าน ทั้งหมดเหล่านี้เป็นที่เคื่องหูเคื่องตาแก่ผู้คนทั้งหลาย

ข้าพเจ้าละสายตาจากสิ่งเหลือใช้ โดยมองไปไกล ๆ ไปยังขอบ

ฟ้าสีเขียว ที่มีเมฆลอยบางเบา เพื่อหาความปลอดโปร่งเจริญตาเจริญใจ จากทิวทัศน์ตามธรรมชาติ น้ำโขงยามเย็นไหลอ้อยอิ่ง กระทบกับแสงตะวันเป็นประกายยับยิบ ที่ไกลๆ เกือบสุดสายตาโน้น มีเรือลำน้อยลอยล่อง ดูคล้ายกับว่าเรือน้อยไปจอดยังอยู่ติดกับทิวทัศน์ของสันภูที่ซ้อนทับกันสลับซับซ้อน ดวงอาทิตย์กำลังจะลับลงที่ฟากน้ำ นั้นมวลวิหคเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มละสามกลุ่มละสี่ กำลังบินกลับสู่รวงรัง บางครั้งดูคล้ายกับว่า นกกับเรือจะบรรจบกันที่ขอบฟ้า มันเป็นภาพที่ให้ความรู้สึกเยือกเย็นในอารมณ์ และทำให้เกิดความสำนึกอยากจะบินได้ เพื่อไปแสวงหาความสงบสุขในที่ไกลๆ โพน

แต่สิ่งเหลือใช้ตามพื้นดินก็กระซกให้ข้าพเจ้าตื่นจากอารมณ์ฝันมาเผชิญกับความเป็นจริง ข้าพเจ้าไม่อยากจะมอง แต่มันก็เห็นเอง เพราะมันยังดำตา ข้าพเจ้าคิดเหมือนกันว่า ตนเองควรจะมีส่วนช่วยทำความสะอาด โดยการเก็บสิ่งเหลือใช้ไปไว้ในที่ถูกต้อง แต่เฉพาะวันนี้ขอไว้เสียก่อน ข้าพเจ้าแต่งตัวเพื่อมาเที่ยวชมทิวทัศน์ริมฝั่งโขง จึงต้องฝืนใจเดินต่อไป ฝืนใจเพราะสภาพความเป็นจริงมันไม่เหมาะสำหรับจะมาเดินเล่นหย่อนอารมณ์เลย ข้าพเจ้าไม่คิดว่าจะมาพบกับสิ่งที่ไม่เจริญตาดังกล่าวนี้

ข้าพเจ้าเดินไปคิดไป แล้วก็ต้องสะดุ้ง เมื่อลูกสาววิ่งมากอดแขนด้วยอาการตื่นกลัว ลูกสาวหันกลับไปยังตรงที่ซึ่งเพิ่งวิ่งหนีมา ข้าพเจ้ามองตามไปจึงรู้ถึงสาเหตุที่ลูกตื่นกลัว

"ไม่ต้องกลัว เขาไม่ทำอะไรใครดอก" ข้าพเจ้าบอกลูก

คนที่ลูกสาวของข้าพเจ้ากลัวนั้น เดินมาอย่างไม่มีอาการหวั่นไหว ทั้งที่ตนเองเป็นเป้าสายตาของผู้คนที่อยู่รอบข้าง หรือที่ผ่านเลยไป

เขาใส่เสื้อผ้ามอมแมม มีเศษกระดาษ ถุงพลาสติกห้อยอยู่ตามตัว ดูแล้วคล้ายกับว่าเขาเป็นกองขยะเคลื่อนที่ เมื่อเขามาใกล้ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า ไหล่เขาข้างหนึ่งมีลวดโค้งวงกลม ลวดนี้มีถุงพลาสติก และเศษกระดาษร้อยไว้คล้ายกับร้อยขาเขียดด้วยตอก แล้วผูกสองข้างเข้าหากัน ลวดอีกเส้นเขาถือไว้ที่มือซ้าย เมื่อเดินไปเจอถุงพลาสติก หรือเศษกระดาษขวางหน้าอยู่ เขาก็จะก้มลงใช้มือขวาหยิบเอา แล้วก็เสียบเข้ากับลวดที่อยู่กับมือซ้าย การกระทำของเขาเป็นที่สนใจของทุกคน ผู้พบเห็นมองดูเขาด้วยความแปลกประหลาดใจ บางคนทำหน้ายิ้มๆ บางคนกระซิบกระซาบกับเพื่อนแล้วก็หันมาดูเขา หลายคนอาจคิดว่าเขาเก็บเอาถุงพลาสติกไปล้างเพื่อนำไปขาย เรื่องนี้ไม่อาจเป็นไปได้ เพราะเขาเก็บเอาทั้งถุงพลาสติกขาดยุ่ย ทั้งเศษกระดาษที่เปื้อนเปรอะใช้การอะไรไม่ได้แล้ว

ข้าพเจ้ารู้จักคน ๆ นี้นานแล้ว เขาเป็นคนเสียสติประเภทครึ่งบ้าครึ่งดี และพิเศษกว่านั้นก็คือ เขาเป็นเพื่อนของข้าพเจ้า พวกเราเคยเป็นนักเรียนรุ่นเดียวกัน และอาศัยอยู่ในหอพัก ซึ่งเวลานั้นเรียกกันว่าโรงเรียนกินนอน หยั่น คือชื่อของเขา สมัยเป็นนักเรียน เขาเป็นคนขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่การเล่าเรียนอย่างตั้งอกตั้งใจ จนเพื่อน ๆ หลายคนเตือนแบบเยาะเย้ยว่า "ระวังธรรมแตก" นะ ดังนั้นจึงไม่เป็นเรื่องแปลกประหลาดที่เขาได้คะแนนดีเป็นประจำในห้อง และไม่แปลกประหลาดอีกที่ต่อมาอีกหลายปีเขากลายเป็นคนเสียสติ หรือ "ธรรมแตก" ข้าพเจ้าจำได้ว่า นอกจากเรียนอย่างหมกมุ่นแล้ว เขายังเป็นคนละเอียดพิถีพิถัน ระเบียบวินัยของเขาต้องเป็นระเบียบเรียบร้อย สมุด หนังสือ ดินสอ

และปากกา ต้องวางให้ตั้งฉากกับโต๊ะ ครั้งหนึ่ง เพื่อนคนหนึ่งยิ้มยางลบ
เขาไป' เมื่อใช้แล้วเพื่อนคนนั้นก็โยนยางลบคืนมาบนโต๊ะ เขาเดินไปหา
เพื่อนคนนั้น แล้วบอกให้มาวางยางลบให้ตั้งฉากกับหนังสือที่วางอยู่บน
โต๊ะตรงที่เดิมของมัน เรื่องนี้เป็นที่พูดติดปากของเพื่อน ๆ อยู่เป็นเวลานาน

หยันได้ไปเรียนต่อที่ต่างประเทศ ส่วนข้าพเจ้าเรียนต่อวิชาชีพ
ภายในประเทศ แล้วข่าวคราวของหยันก็เงียบไป เวลาผ่านไปหลายปี
จนข้าพเจ้าลืมความหลัง ลืมเพื่อนคนที่ชื่อ หยัน วันหนึ่งข้าพเจ้าได้
รับการบอกเล่าจากเพื่อนที่ชอบพอกันว่า หยันเป็นคนธรรมดาแต่เสียสติไป
แล้ว เขากลับมาบ้านเกิดเมืองนอน โดยที่ยังเรียนไม่จบด้วยซ้ำ แต่ก็
ก้าวไปจนถึงปีสุดท้ายในมหาวิทยาลัย

ข้าพเจ้าพบกับเขาเป็นบางครั้ง เขามักนั่งซิมหนึ่งเงียบอยู่วัดแห่ง
หนึ่งเป็นประจำ ฝ้าดูใบไม้หล่น เมื่อใบไม้หล่นลง เขาจะเก็บเสียบไว้กับ
ไม้แล้วก็นับกลับไปกลับมา ทั้งยิ้มน้อยยิ้มใหญ่ เหมือนกับภูมิใจมากมาย
ที่ได้เก็บใบไม้ออกจากลานวัด

บางครั้งขณะเดินสวนกันกลางถนน เราจะมองหน้ากัน เขาทำหน้า
ยิ้ม ๆ แต่ไม่พูด ข้าพเจ้าผงกหัวให้เขา แล้วก็เอ่ยถามไปว่า "เป็นไง
หยัน" เขาไม่ตอบ และข้าพเจ้าก็ไม่ต้องการจะได้รับคำตอบ เพราะเป็น
คำถามไม่เอาจริงเอาจัง ถามไปพอแล้ว ๆ เป็นการทักทายในฐานะคน
เคยรู้จักกัน

ข้าพเจ้าจับมือลูก เพื่อให้ลูกมั่นใจว่าจะไม่เป็นอันตราย แล้วพา
เดินต่อไป เขาก็เดินตรงมา พวกเราอยู่ห่างกันประมาณสามเมตร
ข้าพเจ้าทักทายเขาด้วยประโยคเดิมโดยไม่เพิ่มเติมอะไร

"เป็นไง หยั่น!"

เขาเดินผ่านไป โดยไม่มีเสียงทักทายตอบ ได้แต่แอบเอาสิ่งพิเศษ
เหลือใช้ห้อยตามตัวเป็นระโยงระยางไป

ลูกสาวข้าพเจ้ามองตามหลังเขาไปแล้วถามขึ้นว่า

"เพื่อนพ่อหรือ?"

"เออ ใช่แล้ว"

"เพื่อนพ่อที่เป็นแบบนี้มีกี่คน?"

"มีคนเดียว" ข้าพเจ้าตอบ แต่ก็ยังสงสัยในคำถามของลูก

"ลูกอยากให้พ่อมีเพื่อนแบบนี้หลาย ๆ คน"

"ทำไมถึงว่ายังงั้นลูก?"

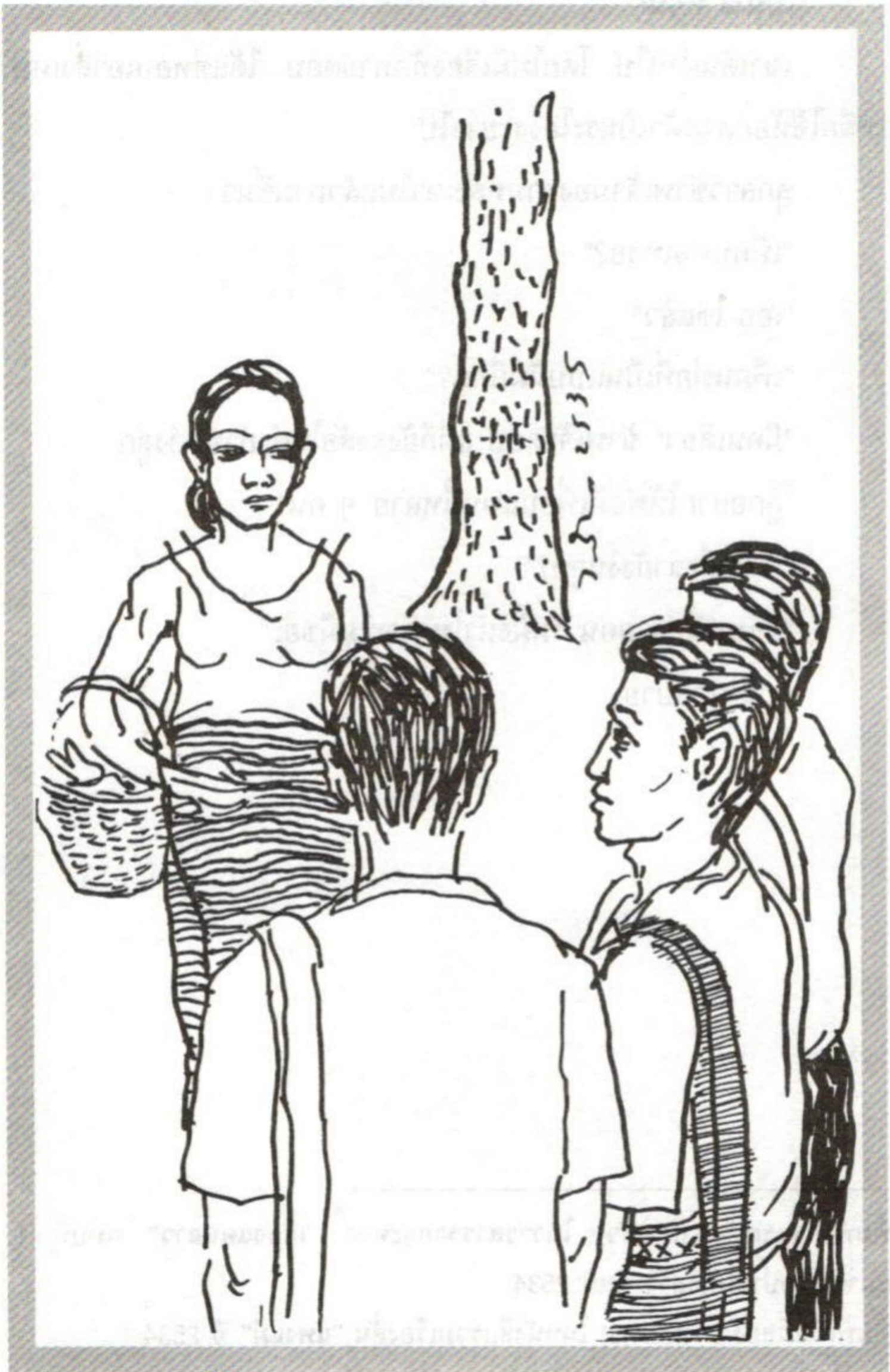
"มีแบบนี้หลายคน ริมฝั่งน้ำโขงก็จะมีเยอะ"

ลูกสาวอธิบาย.

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาลาว) ในวารสารรายสะดวก "เสียงแคนลาว" ฉบับที่ 1

สมาคมนักประพันธ์ลาว ต้นปี 2534

พิมพ์ครั้งที่สอง (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น "แพงแม่" ปี 2534

ดวงใจแม่

หลังจากเดินผ่านป่ามาประมาณสองชั่วโมง พวกเราก็มาถึง
ที่โล่งซึ่งข้างทางด้านขวามือเป็นทุ่งนา ด้านซ้ายมือเป็นสวน ปลูกพืช
จำพวกฝ้าย, งาม, แดงกวาง... เส้นทางกว้างพอที่เกวียนเที่ยวได้
และไปสิ้นสุดตรงที่มีต้นไม้เขียว ๆ มีต้นมะพร้าวพันธุ์เด่นขึ้นกว่าเพื่อน
หลังคาบ้านปรากฏให้เห็นเพียงสองสามหลัง เนื่องจากถูกต้นไม้บดบัง
พวกเราใกล้จะถึงจุดหมายปลายทางเข้าไปทุกทีแล้ว

ขณะเดินทางพวกเรามีสามคนด้วยกัน สองคนเป็นนักข่าวซึ่ง
มารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการลบล้างความไม่รู้หนังสือ และข้าพเจ้าใน
ฐานะนักเขียน มาเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีเก่าแก่ในเขตชนบท
และนิทานปากเปล่าเพื่อบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ความรู้สึกเก่าๆ ได้หวนคืนมาอีกในห้วงสำนึกของข้าพเจ้า เป็น
ความรู้สึกของคนพื้นถิ่นที่ได้กลับมาบ้านเก่า กลิ่นของใบสาบเสื่อข้าง

ทางลอยมาเข้าจมูก เสียงเสียดสีของกอไม้ดังออดแอด เสียงจ๊กจั่น ดัง
ว่อนมาแต่ไกล ๆ... สิ่งเหล่านี้ทำให้รู้สึกว่ามันกำลังมุ่งหน้ากลับคืน
สู่บ้านเก่า ในความเป็นจริง พวกเรากำลังกลับสู่บ้านเก่าของบุญคำ หนึ่ง
ในขณะเดินทางของพวกเขา

บุญคำแสดงความตื่นเต้นออกมาอย่างเห็นได้ชัด เมื่อภาพชนบท
แห่งนี้ปรากฏตัวอยู่ตรงหน้า

"ยี่สิบปีแล้วที่เราออกจากบ้านไป พอเห็นปากทางเข้าบ้าน
ปรากฏว่าความเหน็ดเหนื่อยหายไปหมด ภาพบริเวณนี้เราจำได้ติดตา"
เขาเอ่ยขึ้นแกมหัวเราะ

บุญคำเล่าว่า เขาเกิดที่บ้านนี้ แม่เขาตายขณะเขาอายุ 8 ปี
แล้วพ่อก็ไปมีเมียใหม่ที่หมู่บ้านอื่น และย้ายครอบครัวไปที่ใหม่เรื่อย ๆ
ในสมัยสงคราม จนมาถึงขณะนี้เขาถึงมีโอกาสร้อนกลับมา เขามีลุงซึ่ง
เป็นพี่ชายของแม่ยังคงอยู่ในบ้านนี้ แต่ก็แก่มากแล้ว เขาอุตส่าห์ถือ
นมมาฝากลุงสองกระป๋อง เอามากกว่านี้ก็ได้เพราะเส้นทางไม่สะดวก

"จะมีใครจำนายได้มั้ยเนี่ยะ?" ข้าพเจ้าถาม

"คงไม่มีใครจำเราได้ดอก แต่ก็จะไปสอบถามเขา พอจะจำบ้านลุง
ได้อยู่"

พวกเราเดินไปทั้งมองดูเรือกสวนของชาวบ้านด้วยความชื่นชม
เดินไปสักประเดี๋ยวก็พบกับหญิงมีท้องคนหนึ่ง ถือตะกร้าผักออกมาจาก
สวนด้านซ้ายมือ

"สวัสดิ์อา อาอยู่บ้านนี้รึอะ?" บุญคำถาม

"เอ้ออยู่บ้านนี้ล่ะ..."นางตอบด้วยท่าทีที่เต็มไปด้วยความสงสัย เพราะ

พวกเราเป็นคนแปลกหน้า

"พวกเรามาจากในเมือง ผมเป็นลูกหลานของคนบ้านนี้ละ จากไปหลายปี เพิ่งจะได้กลับมาเยี่ยม" บุญคำพูดต่อ เพื่อให้หญิงมีทองหมดความระแวงสงสัย

"เออ งั้นเธอ จำไม่ค่อยได้ ลูกหลานรุ่นหลัง ๆ นี้นะ พวกเธอเป็นลูกหลานใครกันล่ะ?"

พวกเราแต่ละคนบอกชื่อตัวเอง ส่วนบุญคำแถมยังบอกชื่อพ่อแม่ และชื่อของลุงที่อยู่ในบ้านนี้เพิ่มอีก ฝ่ายหญิงมีทองบอกว่า รู้จักลุงของบุญคำซึ่งบ้านอยู่คุ้มได้ ส่วนแกเองอยู่คุ้มเหนือ และมีชื่อเรียกกันว่าแม่ปุ่น บุญคำทำท่าหนึ่งคิด เพราะไม่เคยได้ยินชื่อนี้มาก่อน แต่ก็พูดแก้เก้อว่า

"เออ แม่ปุ่นนี่ เป็นไงข้าวน้ำปูปลาบ้านเราเนี่ย?"

หญิงมีทองบอกว่า ชาวบ้านก็พอมีอยู่มีกิน ปลูกอะไรได้มากแต่ส่งออกไปขายได้เพียงเล็กน้อย เพราะถนนหนทางไม่สะดวก พุดเสร็จแกก็ก้าวออกจากเส้นทางเพื่อมุ่งหน้าไปสู่ทุ่งนาด้านขวามือ โดยบอกพวกเราว่าจะแวะเอาบอนที่เถียงนาไปให้หมูกิน บุญคำร้องเรียก พร้อมทั้งล้วงเอานมกระป๋องหนึ่งออกมาจากถุงย่าม

"แป็บเดียวอา เอออันนี้ก่อน เอานมป๋องนี้ไว้กิน"

"เออ บุญคำนำชูเนื้อลูกหลาน" หญิงมีทองกล่าวแล้วก็ปลีกตัวไป ส่วนพวกเราเดินตามเส้นทางต่อไป

ข้าพเจ้ากล่าวชมเชยน้ำใจอันสูงส่งของบุญคำ ที่เอานมมาสองกระป๋องเพื่อฝากลุง แต่ก็ต้องเสียสละให้คนอื่นไปหนึ่งกระป๋อง บุญคำ

พูดด้วยความภาคภูมิใจว่า "ในครอบครัวเราเคยสอนกันยั้งี้ โดยเฉพาะแม่เราเคยสั่งสอนไว้ว่า ถ้าเรามีของกินติดมือแล้ว ไปพบกับหญิงมีท้องต้องแบ่งให้ทันที มีน้อยหรือมีมากก็แบ่งให้ทันที มันเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านนี้เคยปฏิบัติกันมา

"พ่อเราเคยเล่าให้ฟัง เพื่อสนับสนุนปากคำของแม่ว่า ตอนที่แม่ตั้งท้องเรานั้น วันหนึ่งแม่ไปสวนนอกบ้าน ขณะเดินไปตามทาง ไปเจอชาวบ้านห้าหกคนกลับมาจากล่าเนื้อ โดยหามฟานมาตัวหนึ่ง เมื่อล่าเนื้อแบ่งปันกัน พวกเขาได้แบ่งให้แม่เราหนึ่งส่วน เท่า ๆ กับส่วนของคนอื่น ๆ อันนี้เป็นสิทธิ์ของหญิงมีท้องตามประเพณีที่เคยปฏิบัติกันมาในบ้านนี้ คนที่ได้มากกว่าคนอื่นก็มีแต่ นายพรานเจ้าของปืน คือได้สองส่วน แถมยังได้หัว, ขาทั้งสี่ และหนังฟานอีกด้วย เย็นวันนั้น ครอบครัวเราได้กินลาบฟาน พอถึงตอนค่อนรุ่ง แม่เราก็ออกลูกเป็นผู้ชาย ผู้ที่กำลังเดินกลับมาเยี่ยมบ้านเดิมอยู่ขณะนี้"

พวกเขาต่างก็ตื่นเต้น เพื่อนนักข่าวอีกคนหนึ่งจึงหยอกล้อขึ้นว่า "ฟานตัวนั้นเกิดมาเป็นคนชื่อ บุญคำ แล้วละซี!"

"ชาวบ้านต่างก็เชื่อกันยั้งั้นแหละ ถ้าฟานตัวนั้นไปเกิดเป็นฟานอีก มันคงถูกยิงตายซ้ำแล้วซ้ำอีก ตามที่ได้ยินชาวบ้านเล่ามาว่า ป่าแถบนี้ไม่มีฟานหลงเหลือแม้ตัวเดียวแล้วเดี๋ยวนี้" บุญคำว่า

"น่าเสียดายนะ" ข้าพเจ้าบ่น

บุญคำเล่าต่อไปว่า "หญิงมีท้องต้องการอาหารมากเพื่อไปบำรุงลูกในครรภ์ เมื่อหญิงมีท้องไปพบคนที่มีของกินติดมือ ความอยากความหิวมันยิ่งรุนแรงขึ้น เหมือนกับว่าจะกินข้างได้ทั้งตัว อันนี้เราเคยได้ยิน

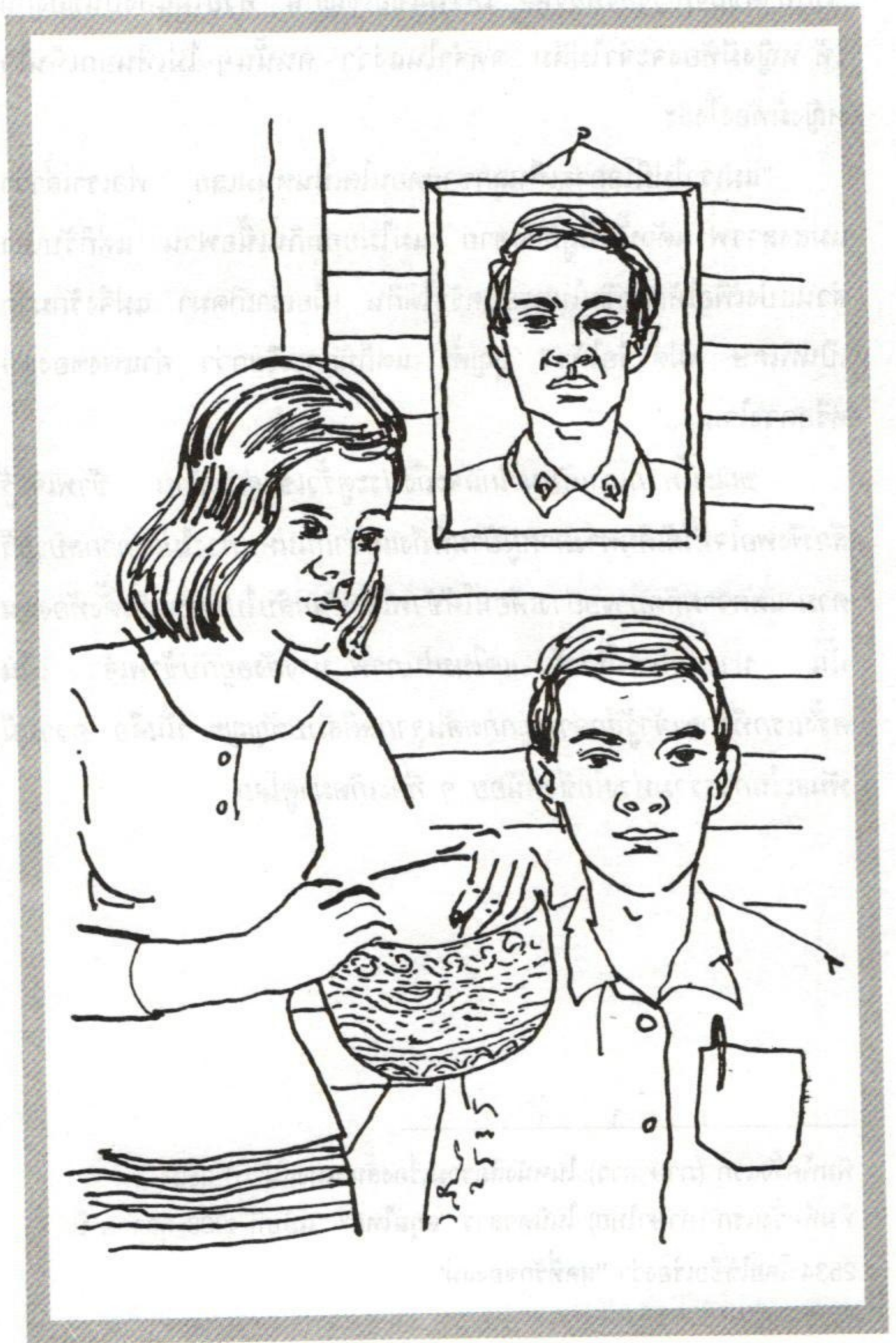
จากปากของหญิงตั้งท้องนะ ใครไม่เชื่อเชิญกิน หรือไม่แบ่งปันของกิน ให้ หญิงมีท้องจะจำไม่ลืม...จดจำในแง่ที่ว่า คนนั้นๆ ไม่เห็นอกเห็นใจ หญิงมีท้องไงล่ะ

"แม่เราไม่มีโอกาสเห็นลูกชายตอนโตเป็นหนุ่มเลย พ่อเราเล่าว่า แม่สงสารพานตัวนั้นที่ถูกยิงตาย แม่ไม่ยอมกินเนื้อพาน แต่ก็รับเอา ส่วนแบ่งเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้กิน เมื่อเราเกิดมา แม่จึงรักมากเป็นพิเศษ แม่ตั้งชื่อให้ว่า บุญคำ แต่ก็มักจะเรียกว่า คำแพงของแม่ หรือดวงใจแม่..."

ขณะนี้พวกเราเดินมาใกล้จะถึงประตูรั้วเข้าสู่หมู่บ้าน ข้าพเจ้ารู้สึกพึงพอใจที่ได้เดินทางมาหมู่บ้านนี้ถึงแม้ว่าถนนหนทางไม่สะดวกสบายก็ตาม แต่ความคิดบางอย่างเตือนให้ข้าพเจ้าหันกลับไปมองหญิงตั้งท้องคนนั้น นางลับหายไปแล้ว แต่ในมโนภาพ นางยังอยู่กับข้าพเจ้า เป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้ารู้สึกว่ ถูกกอดตันจากสติสัมปชัญญะ นั่นคือ ความมีพันธะในการร่วมหวังใยชีวิตน้อย ๆ ที่จะเกิดมาดูโลก.

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น"แพงแม่" ปี 2534

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาไทย) ในนิตยสาร "สกุลไทย" ฉบับที่ 1928 ตุลาคม ปี 2534 โดยใช้ชื่อเรื่องว่า "สุดที่รักของแม่"

มรดกกล้าค่า

นางเพา พบกับปัญหาที่ต้องตัดสินใจยาก ใจหนึ่งอยากให้ลูกมี
 นาฬิกาข้อมือ ใจหนึ่งกลับคิดเสียดายชั้นเงินอันเป็นมรดกตกทอดมาแต่
 ชั่วปู่ย่าตายาย เพราะจะหาไม่ได้อีกแล้ว รักลูกก็รักเท่าดวงตา ชั้นเงิน
 ก็เป็นสมบัติชิ้นเดียวและชิ้นสุดท้าย นางลังเลใจที่จะขายเพื่อเอาเงินซื้อ
 นาฬิกาให้ลูกซึ่งจะเดินทางไปศึกษาในต่างประเทศ

นางเอามือลูบ ๆ คลำ ๆ ชั้นเงินไปมาด้วยจิตใจเลื่อนลอย สายตา
 จับจ้องรูปผัวที่แขวนอยู่ข้างฝา คำพาเจ้าของรูปได้เสียชีวิตไปแล้วเมื่อแปด
 ปีก่อน โดยทิ้งนางกับลูกสามคนให้เผชิญกับโลกตามลำพัง สมบัติค่าล้ำ
 ของครอบครัวมีอยู่ในขณะนี้ก็คือ ชั้นเงินใบนี้เอง ครั้งแต่งงานลูกสาวคน
 แรก ก็เอาชั้นเงินใบนี้ใช้ทำพาชวัญ และก่อนหน้านั้นหลายสิบปีมันถูก
 ใช้ทำพาชวัญบายศรี และพาชวัญแต่งงานของพ่อแม่ และญาติพี่น้อง
 หลายรายด้วยกัน

นางมองดูใบหน้าผิวในภาพเนิ่นนาน และคล้ายกับว่าดวงตาคู่นั้น มีชีวิต และกำลังพูดความในใจออกมา หูของนางคล้ายได้ยินว่า "ไม่จนตรอกจริง ๆ อย่าขายมรดกกินเลย" นางหลบสายตา แล้วดูไปรอบ ๆ ห้อง อย่างไม่มีจุดหมาย

นางกับเขาแต่งงานร่วมชีวิตด้วยกันได้สิบปี และมีลูกด้วยกันสามคน เขามีอาชีพขับรถบรรทุกให้บริษัทแห่งหนึ่ง ถึงจะเป็นกรรมกรมีรายได้น้อย แต่เขาก็พยายามทุ่มเทความสามารถของตนเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว โดยใช้เวลาว่างไปรับจ้างซ่อมรถให้คนอื่น ๆ เขาเป็นคนขยันหมั่นเพียร เอาการเอางาน ชอบดื่มเหล้าแต่ก็ไม่ทำให้ครอบครัวได้รับความเดือดร้อนสักที เขารักลูกรักเมีย และยอมเสียสละความสุขของตัวเอง เพื่อความสุขของครอบครัว เช่นวันอาทิตย์พักจากการทำงานของบริษัท ก็ไปเช่ารถแท็กซี่ขับรับคนโดยสาร เพื่อหารายได้พิเศษมาให้ครอบครัว

เขาเคยพูดกับเมียว่า มรดกนั้นเป็นของมีค่าไม่เฉพาะแต่ในตัวของมันเท่านั้น แต่ยังมีค่าทางด้านจิตใจ ซึ่งค่าอันหลังนี้จะไม่มียังใดมาทดแทนได้ ถ้าแม้มรดกชิ้นนี้สูญหายไป ดังนั้นเราควรวางแผนไว้ให้เป็นสมบัติสืบต่อไป จนถึงชั่วลูกหลานเหลนโหล่น

ในชีวิตของคำพา สิ่งที่เขาเกลียดชังที่สุดก็คือ การขโมยเอาวัตถุโบราณ เช่น พระพุทธรูป สิ่งแกะสลักอันเก่าแก่ ส่งออกไปขายต่างประเทศ เขาจะบ่นจะว่าด้วยความขมขื่นใจ เมื่อได้ยินข่าวมีการขโมยตัดเอาเศียร หรือขโมยเอาทั้งองค์พระพุทธรูปจากวัดต่าง ๆ ซึ่งเคยได้ยินเป็นข่าวบ่อย ๆ เมื่อครั้งเก่าก่อน เขาจะโกรธแค้นแทนองค์การหรือสำนักงานที่รับผิดชอบในเรื่องโบราณวัตถุ เหมือนกับว่าเขาเอง

เป็นเจ้าของโดยตรงในทรัพย์สินสมบัติที่สูญหายไปเหล่านั้น แต่คนมีอุดมคติอย่างคำพาก็มีน้อย ตัวเขาเองอายุยังน้อยไม่ถึง 40 ปีก็ด่วนตาย พลัดพรากจากลูกเมียไปเพราะเป็นไข้มาลาเรีย เขาติดเชืื่อนี้เมื่อขับรถเดินทางไปต่างแขวง ซึ่งหลายครั้งหลายคราต้องนอนกลางดงกลางป่า เขาล้มป่วยอยู่หลายวันและไปตายที่โรงพยาบาล

นางคิดถึงอดีต อาลัยอาวรณ์ถึงผัวที่ไม่มีวันจะหวนกลับมาหาอีกแล้วน้ำตาก็คลอเบ้า ตอนผัวตายใหม่ ๆ นั้น ครอบครัวของนางพบกับความยุ่งยากทางด้านการเงิน เงินก้อนหนึ่งที่ทางบริษัทช่วยนั้นก็ได้เพียงแค่มาจัดงานศพ หลังจากนั้นครอบครัวของนางก็อยู่ในสภาพขาด ๆ ขิ้น ๆ นางนึกถึงชั้นเงินใบดั่งกล่าว คิดจะเอาไปขาย แต่เมื่อนึกถึงผัวที่นางรักและนับถือ ผัวซึ่งเคยบอกเตือนให้รักษาของเก่าแก่ไว้ นางจึงหັกห้ามใจ แล้วก็ตัดสินใจบุกฝ่าอุปสรรค ตั้งสติตั้งอกตั้งใจหาเลี้ยงครอบครัวด้วยทุกวิธีที่นางจะพอทำได้ ทำกับข้าวส่งให้ครอบครัว ข้าราชการที่ไม่มีความสะดวกในการทำครัวด้วยตนเอง

นางทำงานทำกับข้าวรายเดือนให้ข้าราชการนี้ติดต่อกันเป็นเวลาหลายปี เอาอาชีพนี้เลี้ยงลูกทั้งสามคนจนเติบโตใหญ่กล้าหน้าบาน จนมาถึงระบอบการปกครองใหม่ นางจึงได้เปลี่ยนอาชีพโดยหันมาเลี้ยงเปิดเลี้ยงไก่ และเลี้ยงกระต่าย มีรายได้จากการขายกระต่ายและขายไข่เปิดไข่ไก่ นางก็สามารถผ่านฝ่าความยุ่งยากทางด้านเศรษฐกิจไปได้ และมีอาหารการกินเลี้ยงลูกเป็นประจำทุกวันไม่ได้ขาดเขิน แต่การจะซื้อนาฬิกาเรือนหนึ่งให้ลูกนั้นมันเป็นเรื่องใหญ่สำหรับนาง เพราะราคามันแพงเกินกว่าคนฐานะเท่านางจะซื้อได้ ถ้าไม่ไปหยิบยืม หรือเอาสิ่ง

ของที่มีค่าไปจำหน่าย

ภายในบ้านเงียบสงัด หน้าต่างด้านเหนือเปิดอ้าไว้ ปล่อยให้แสงสว่างผ่านเข้ามา ตรงหน้าต่างมีโต๊ะตัวหนึ่งซึ่งทำด้วยไม้ลังบรรจุสินค้าบนโต๊ะมีหนังสือจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ และอุปกรณ์เครื่องเขียนอื่น ๆ นั้น เป็นโต๊ะของดวงสินลูกชายของนาง ซึ่งเรียนจบชั้นมัธยมปลายในปีนี้ และจะได้ไปเรียนต่อชั้นมหาวิทยาลัยในประเทศพันธมิตรสังคมนิยมทวีปยุโรปตะวันออก ดวงสินไม่อยู่บ้าน เขาไปเข้าศูนย์อบรมเพื่อเตรียมตัวเดินทาง พร้อมกับเพื่อนจากหลายโรงเรียนด้วยกัน เขาเป็นลูกชายคนเดียวของนางและเป็นลูกคนที่สอง

ดวงสินมีหลายอย่างเหมือนพ่อ เช่น หน้าตาและนิสัยใจคอ ช่างพูดและชอบทำนั่นทำนี่ที่เป็นสิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน เมื่อพ่อตาย นางเพาก็เพิ่มความรักทะนุถนอมลูกชายขึ้นหลายเท่า เหมือนกับว่าความรักที่นางเคยมอบให้พ่อนั้นได้มารวมอยู่ที่ดวงสินทั้งหมด นางเลี้ยงลูกด้วยความพากเพียร อบรมสั่งสอนด้วยความเอาใจใส่ ลูกทุกคนปฏิบัติตนเป็นคนดี ผู้ที่แต่งงานออกเรือนไปสร้างครอบครัวใหม่ก็หมั่นมาเยี่ยมแม่บ่อย ๆ ชีวิตภายในครอบครัวมีความสุข ไม่มีเรื่องเดือดร้อนอันใด แต่วันเวลาที่ลูกชายจะจากไปต่างประเทศก็รันทดใจเข้ามาเรื่อย ๆ นางไม่ยากคิดเลย เพราะหัวใจหวั่นไหว มือเท้าก็สั่น ๆ

แมวดัวหนึ่งมาวนเวียนอยู่ข้าง ๆ ตัว บางครั้งมักทำลายความเงียบด้วยการร้อง 'เหมียว ๆ' เบา ๆ เย็น ๆ บางครั้งมันเอาเล็บครูดชั้นเงินที่นางถืออยู่จนนางต้องไล่มันออกไป ไม่นานมันก็กลับมาอีก มันเป็นสัตว์แสนรู้ฉลาด ซึ่งวาริอุทสาวคนสุดท้ายต้องรักมันเป็นพิเศษ มันจับ

หนูแก่ง และชอบเล่นกับวาริเสมอ บางครั้งการเล่นกันก็จบลงด้วยการทะเลาะกัน โดยแหมเป็นฝ่ายถูกตีจนร้องเสียงดังแสบหู

ข้างฝาใกล้ๆ หน้าต่าง มีพานหมากวางอยู่ ใกล้ๆ กันนั้นมีปลาแห้งซึ่งลูกสาวคนหัวปีเอามาฝากเมื่อเช้านี้ แหมตัวนั้นชอบไปใกล้ ๆ ห่อปลาแห้ง แต่นางเพาตวาดใส่ มันก็ไม่กล้าทำอะไร

นางถือขันเงินไปเก็บไว้ แล้วเดินไปที่หน้าต่าง แหมตัวนั้นก็เดินเบียดแซงเบียดขาไปด้วย นางจับเอากระจุกบานเล็กที่วางบนโต๊ะลูกชายมาส่องหน้า ดวงตาคู่นั้นมีร่องรอยของน้ำตา นางไม่สวย แต่ก็ไม่ซีเหร่ถึงว่าอายุย่างเข้า 40 แล้ว ท่าทางว่องไวสมกับเป็นผู้เลี้ยงลูกมาจนโตทั้ง ๆ ที่ไม่มีผัวมาช่วย นางเคยคิดถึงการแต่งงานใหม่เหมือนกัน แต่มาครุ่นคิดถึงชายผู้เหมาะสม ผู้ที่จะเข้าใจกันได้ ผู้ที่จะรักลูก และไม่เป็นภัยต่อลูกของนางซึ่งเป็นผู้หญิงถึงสองคน นางก็มองไม่เห็นใคร หรือบางทีอาจเป็นเพราะนางไม่ได้เสาะแสวงหาก็เป็นได้ เพียงแต่คิดเฉย ๆ

นางเอาผ้าเช็ดหน้ามาซับๆ หางตา วางกระจุกเงาไว้ แล้วมองไปนอกหน้าต่าง เล้ากระท่ายเรียงกันเป็นตับอยู่ชิดร้ว มีกระท่าย 20 ตัว โดยไม่นับตัวน้อยที่เกิดใหม่จากแม่สามตัว ครอกละ 6-7 ตัว ใกล้ ๆ กันนั้นเป็นเล้าเบ็ดซึ่งมีเบ็ดทั้งหมด 52 ตัว ผุงหนึ่งกำลังลอยเล่นในสระน้ำข้างบ้าน สามแม่ลูกช่วยกันเลี้ยงกระท่ายและเบ็ดเหล่านี้ ตื่นเช้าวาริให้อาหารเบ็ด ดวงสินหาหญ้าให้กระท่าย ส่วนแม่ นั้นทำงานบ้าน และทำกับข้าวไว้ให้ลูกกิน หลังจากนั้นก็ลงไปดูแลสวนผัก

นางมองดูแปลงผักบุง เห็นหญ้าขึ้นรกมากแล้ว ผักบุงเหล่านี้ปลูกไว้เพื่อเลี้ยงกระท่ายเป็นส่วนใหญ่ บางครั้งนางก็เก็บมากิน นางเปลี่ยน

เสื่อ ลงเรือน เดินไปเอาเสียมที่ใต้ถุนแล้วเลยไปหาแปลงผักบุง จัดการ
ถอนหญ้าด้วยความเอาใจใส่ หญ้าบางต้นถอนยาก นางก็ใช้เสียมขุด
แล้วก็แต่งดินตรงที่มันพังนั้น ทั้งหมดมีผักบุงอยู่สิบแปลง ไม่นับที่ปลูกไว้
ริมสระซึ่งเปิดแหบกินเป็นประจำทุกวัน

แสงแดดร้อนขึ้นเรื่อยๆ นางยังทำงานขะมักเขม้นอยู่คนเดียว
เหงื่อย้อยตามใบหน้าและคาง ส่วนใจคิดถึงแต่เรื่องลูกชายจะไปเรียน
ต่อต่างประเทศ คิดหามาฬิกาใส่ข้อมือให้ลูก นึกถึงชั้นเงินใบนั้นแล้วก็
คิดถึงคำพูดของพ่อที่ให้รักษาของเก่ามรดกไว้ นางเห็นว่าความคิดของ
พ่อมีส่วนถูก เพราะมีหลายคนเอาของเก่าแก่ที่เป็นมรดกไปขาย หรือเอา
ไปจำหน่าย แต่แล้วก็ไม่สามารถไปไถ่ถอนคืน หรือซื้อใหม่ได้ มีแต่หาสิ่ง
ใหม่ขาย หรือเอาไปจำหน่ายในราคาถูก มีหน้าซ้ำของเก่ามรดกเหล่านั้น
ก็หมดไป กลายเป็นคนฐานะไม่มั่นคง

การถอนหญ้าเสร็จไปสามแปลง นางก็ขึ้นจากสวนผัก และเก็บ
เอาผักบุงส่วนหนึ่งติดมือมาเพื่อทำกับข้าวให้ลูกกิน อีกสักครู่วารีกก็กลับ
มาจากโรงเรียน

วันต่อมาเวลา 8 นาฬิกา นางพาไปสำนักงานกำนัน เพื่อขอ
ซื้อหัวอาหารมาให้เปิดไก่ มีคนจำนวนหนึ่งมาอออยู่ก่อนแล้วที่หน้าห้อง
ซึ่งติดกับห้องสหกรณ์ มีเสียงคุยกันแข็งแะ นางพาเข้าไปใกล้ ๆ ก็เห็น
สภาพอันเคืองตา นั่นคือเครื่องเงิน เช่น ชั้นเงินโอเงินอยู่ในสภาพ
บุงเบี้ยว ไม่มีร่องรอยของความงามเหลืออยู่ มันเหมือนกับกระป๋องนม
เปล่าที่ถูกทุบด้วยท่อนไม้หนัก ๆ หลายสิบครั้ง โดยบุคคลที่มีอารมณ์
แค้นเคือง

ประชาชนผู้มาซื้อสินค้าสหกรณ์ พอได้มาเห็นสภาพดังกล่าว ก็พากันซักถามพนักงานสำนักกำนัน จึงได้รับคำชี้แจงว่า เป็นสิ่งของที่ยึดได้จากพ่อค้าที่กำลังจะนำข้ามพากไปขายฝั่งไทย แต่กองอาสาสมัครหมู่บ้านติดตามจับได้ขณะขนลงเรือเมื่อเช้ามืดวันนี้ ผู้ถูกจับเป็นพ่อค้าจากฝั่งไทยคนหนึ่ง กับเจ้าของเรืออีกคนหนึ่ง ทั้งสองบอกว่า การทุบของเหล่านี้ก็เพื่อให้ขนไปได้ง่าย และได้จำนวนมาก

มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่าง ๆ นานาว่า

"บ้านเมืองเอ๋ยถ้าเป็นยังงี้มันไม่สมควรเอาโอเอาขันไปขายเลยน้อ"

"เกือบไปแล้ว ..ฉันก็คิดว่าจะเอาขันเงินไปขาย"

"พ่อค้าหน้าเลือด มันไม่อายเลย มันเอาแต่ผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่"

นางเพามองดูด้วยอาการสงบ เพราะสภาพที่เห็นมันแทงใจดำของนาง นางนึกเห็นสภาพขันเงินแต่ละใบก่อนที่จะถูกทุบ มันตั้งสง่าอยู่ในตู้กระจก หรือวางอย่างทะนุถนอมอยู่ในหีบ ตั้งเด่นอยู่ที่พาขวัญ แล้วต่อมาเจ้าของได้ขายมันไป มันก็เป็นธรรมดาเรื่องสมบัติผลัดกันชม แต่เมื่อมาคิดว่าเวลาเปลี่ยนจากเจ้าของเดิม แล้วมันถูกทุบจนบอบเบี้ยวก่อนส่งไปขายฝั่งไทย นางก็รู้สึกเสียดาย รวากับสิ่งบอบเบี้ยววางเรียงรายอยู่นั้นเป็นขันเงินมรดกของตน ยิ่งคิดนางก็ยิ่งใจหายใจสั้น เหมือนกับทำเครื่องแก้วมีค่าหล่นจากมือแตกกระจาย

นางติดต่อกับพนักงานสหกรณ์ รออยู่นานจึงถูกเรียกไปจ่ายเงิน และไปรับเอาหัวอาหารอยู่อีกที่หนึ่งแล้วก็กลับบ้าน สภาพของขันเงินถูกทุบจนเบ้เบี้ยวติดแน่นในห้วงนึกของนาง

ตอนเย็นของวันเดียวกันนี้ ดวงสินออกจากศูนย์อบรมมาเยี่ยมบ้าน ผู้เป็นแม่ได้เล่าเหตุการณ์ที่ไปเห็นอยู่สำนักงานกำนันนั้นให้ลูกฟัง ดวงสินฟังด้วยความสนใจ และแสดงความเสียใจต่อความเสียหายอันเกิดจากน้ำมือของพ่อค้าเถื่อนที่สร้างความฉิบหายให้แก่ศิลปวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของชาติ

ผู้เป็นแม่พูดตอนหนึ่งว่า

"แม่รักลูก อยากให้ลูกมีนาฬิกาข้อมือ เพราะลูกก็โตเป็นหนุ่มแล้ว ทั้งลูกเองก็จะได้ไปเรียนต่างประเทศ อย่างน้อยแม่ก็อยากให้ลูกมีนาฬิกาข้อมือเหมือนเพื่อน แม่คิดเรื่องนี้มาหลายวันแล้ว แต่ก็จนใจ เลยคิดว่าจะเอาชั้นเงินเราไปขาย..."

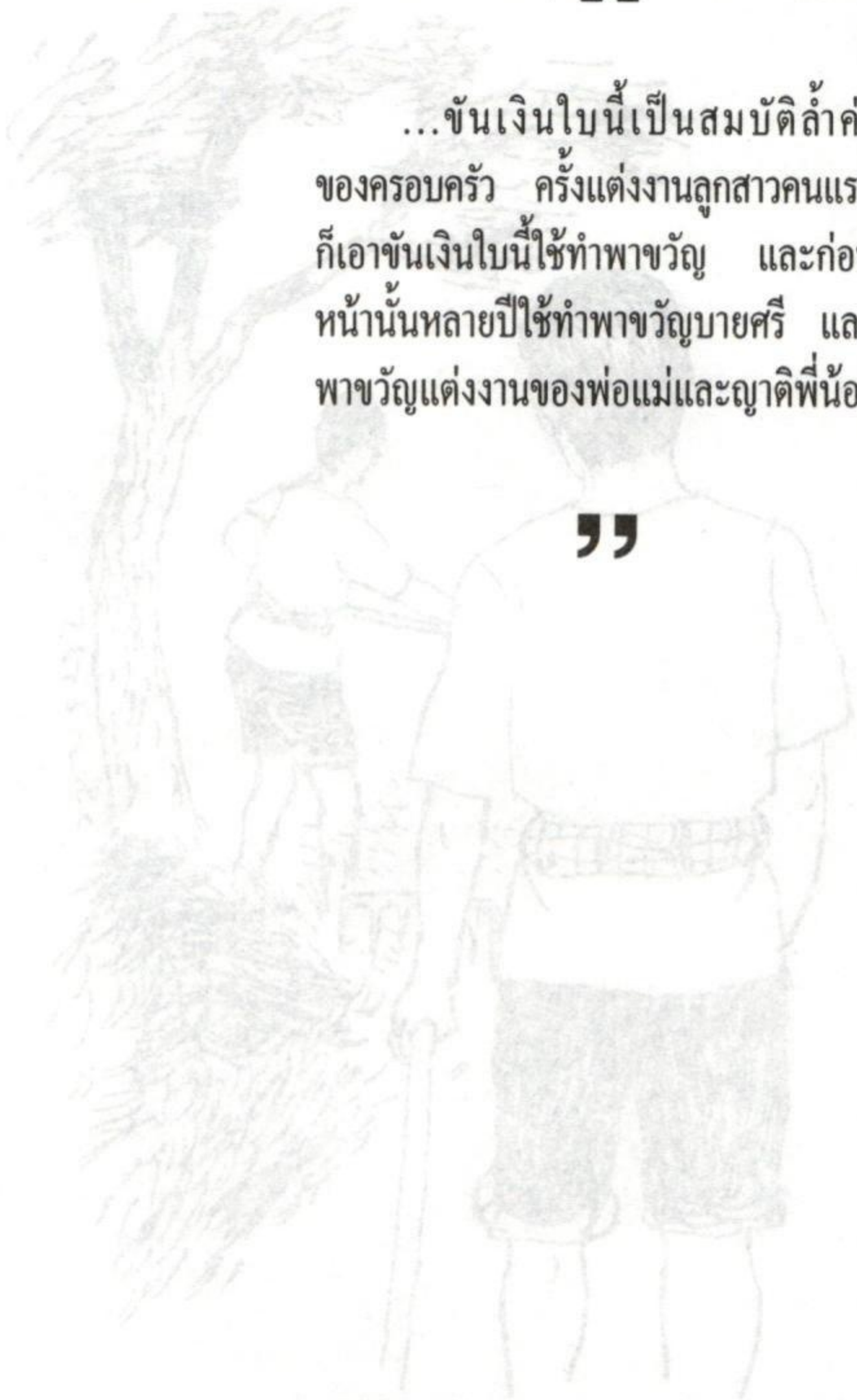
"ไม่ได้นะแม่ ไม่ขายชั้นเงินของเราเด็ดขาด ไม่มีนาฬิกาใส่ลูกก็ไม่เห็นเป็นไร เวลาไปอยู่ต่างประเทศแล้วลูกจะพยายามเก็บเงินไว้ไม่กี่เดือนก็คงจะพอซื้อนาฬิกาได้แน่ แม่ไม่ต้องคิดมาก ตราบใดลูกยังมีสองมือสองตีนอยู่ ไม่จำเป็นจะต้องให้แม่เดือดร้อน เชื่อมันลูกเถอะแม่..."

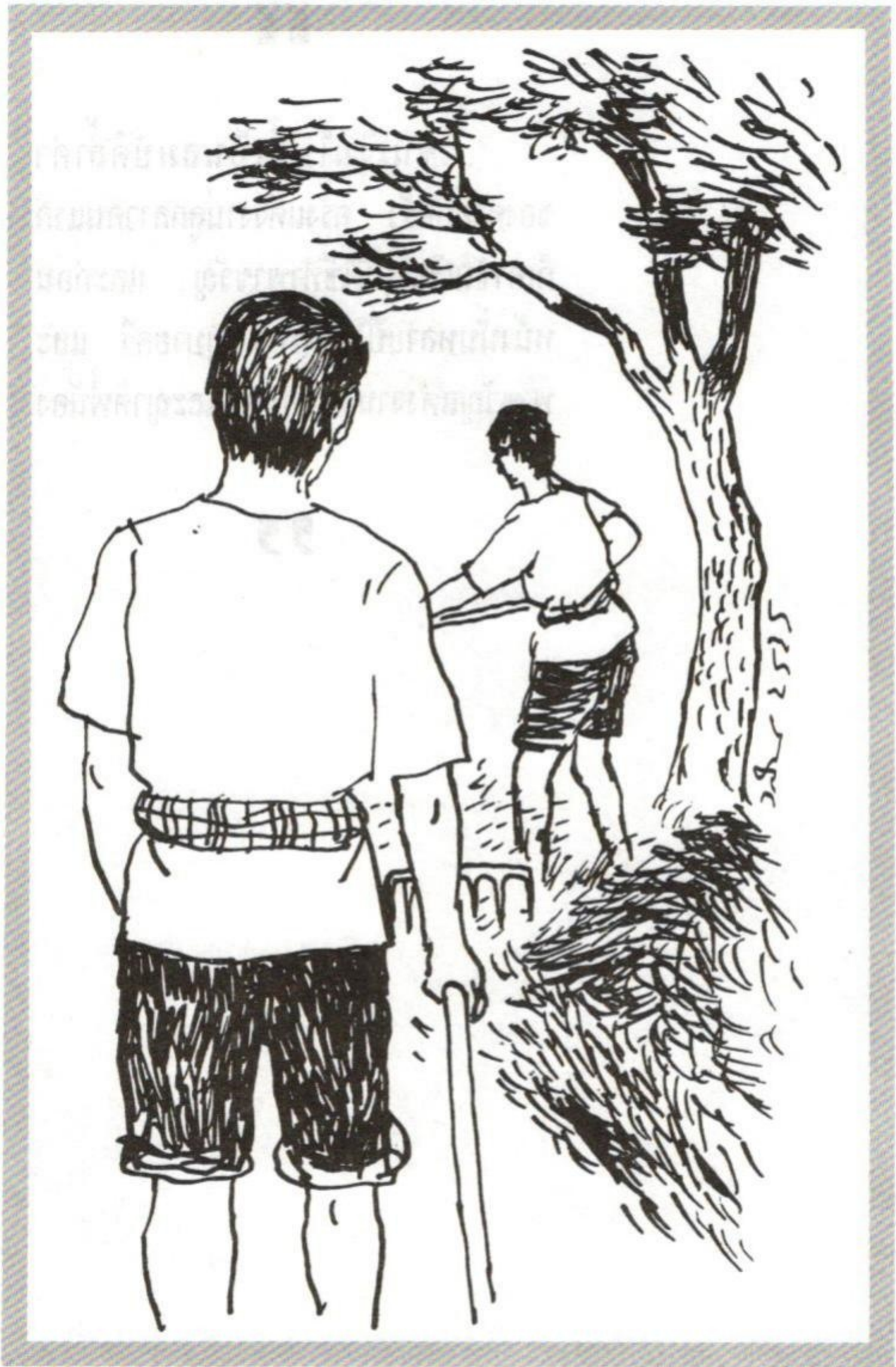
สองแม่ลูกจ้องดูหน้ากัน เจียบไปชั่วขณะหนึ่ง น้ำตาของผู้เป็นแม่ก็ซึมออกมาหล่อเบา มันเป็นน้ำตาแห่งความตื่นตันใจ.

“

...ขันเงินใบนี้เป็นสมบัติล้ำค่า
ของครอบครัว ครั้งแต่งงานลูกสาวคนแรก
ก็เอาขันเงินใบนี้ใช้ทำพวงวัญ และก่อน
หน้านั้นหลายปีใช้ทำพวงวัญบายศรี และ
พวงวัญแต่งงานของพ่อแม่และญาติพี่น้อง

”

ช่วยเหลือ

พวกผมกำลังจะลงมือเข็นรถคันหนึ่งซึ่งเจ้าของมันติดเครื่องไม่ได้ มันเป็นรถไฟล์คสี่แสด สภาพกลางเก่ากลางใหม่

พูดถึงการช่วยเข็นรถ ผมนึกเห็นหลายกรณีที่เกิดขึ้น แล้วก็อดนำมาคิดไม่ได้ ตัวผมเองก็เคยประสบมา คือเคยเข็นรถให้คนอื่น เข็นไปไกล ออกแรงสุดกำลัง จนเหงื่อซึมเครื่องจึงติด แล้วคนขับก็จะเร่งน้ำมันเพื่อให้เครื่องยนต์ทำงานสะดวกขึ้น บังคับรถเล่นลิวไป ทั้งพวกผมผู้ช่วยเหลือไว้เบื้องหลัง ทั้งๆที่คนขับยังไม่ทันได้กล่าว 'ขอบใจ' เลย มีน้อยนักน้อยหนาที่คนขับรถจะเลี้ยวกลับมาเพื่อบอกขอบใจผู้ช่วยเหลือ ส่วนมากก็เล่นไปเลย เพราะจะพูดอะไรหรือจะทำอย่างใดอย่างหนึ่งก็ไม่สะดวก ผู้ที่ช่วยเข็นรถจึงได้แต่ยกมือขึ้นป้อนหน้าดูรถเล่นไปจนลับสายตา

แม้จะนึกถึงเรื่องทำนองดังกล่าวนี้ แต่ผมก็จะนำพาเพื่อนเข็นรถไฟล์คคันนี้ ถึงแม้ว่าเจ้าของจะไม่วานก็ตาม ช่วยเหลือเพื่อแสดงน้ำใจเพื่อความสามัคคี

"เซ็นช่วยมันทำไม?" คนหนึ่งในคณะพวกเราเอ่ยปากแย้งขึ้น

"ปล่อยให้มันตายอยู่นั้นแหละ" อีกคนเสริม

"สมน้ำหน้ามัน" หลายนเสียงบ่นไม่พอใจ เพราะเจ้าของรถคันนี้ไม่ชอบออกแรงงานรวมหมู่ ไม่ชอบไปประชุมกับเพื่อน ไม่รับผิดชอบแทบทุกงานที่ทางคุ้มบ้านจัดขึ้น

แต่ผมว่า "ต้องเซ็นช่วย!"

ผมเป็นหัวหน้าหน่วย ซึ่งครอบครัวผู้มีรถไฟล์คันนี้สังกัดอยู่ วันใดมีประชุม มีการร่ำเรียนการเมือง มีการออกแรงงาน หรือทำความสะอาดตามคุ้มบ้าน ผมก็ต้องวิ่งขึ้นบ้านนั้นบ้านนี้ เพื่อบอกให้ลูกหน่วยไปร่วม เมื่อถึงเวลา ก็จะเห็นหน้าลูกหน่วยทุกคน นอกจากผู้เป็นเจ้าของรถไฟล์คสีแสดคันนี้ เขามักมีข้ออ้างอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่ยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม มีแต่หาทางหลีกเลี่ยงจากมหาชน

อาทิตย์ก่อนนั้นผมบอกเขาว่า ขอให้ไปร่วมชุดร่อนน้ำ แต่เขาก็อ้างว่าจะไปร่วมพิธีแต่งงานของลูกพี่สาว อาทิตย์นี้ผมก็บอกว่าเขาไปร่วมทำความสะอาดริมถนนในคุ้มบ้านพวกเรา แต่เขาก็บอกล่วงหน้าไว้ก่อนว่า

"กลัวว่าคงไม่ได้ไปร่วม เพราะจะออกไปบ้านนอก หายาพื้นบ้าน มากิน เพราะเราไม่สบาย"

คนที่มีความคิดเห็นแก่ตัว ไม่ช่วยเหลือคนอื่นนั้น มักมีข้ออ้างไม่จบไม่สิ้นกันสักที ส่วนคนที่มีคุณสมบัติดี มีศีลธรรมประจำใจนั้น ถึงมีข้อขัดข้องในครอบครัวส่วนตัว เขาก็ไม่ขัดขึ้นในการทำงานอันใดอันหนึ่ง ซึ่งเป็นงานเพื่อส่วนรวม

พวกผมเริ่มทำความสะอาดตั้งแต่ 8 นาฬิกา โดยแบ่งเขตรับผิดชอบ พวกผมทั้งหมดมี 16 คนด้วยกัน รับผิดชอบสองฟากถนนที่มีความยาว 300 เมตร 8 คนอยู่ฟากถนนเบื้องซ้าย อีก 8 คนอยู่ฟากถนนเบื้องขวา พวกกันตัดหญ้าที่ขึ้นรกรื้อ เก็บขยะ ใบโตงอยู่ริมถนน ไปกองไว้แล้วจุดไฟเผา เวลา 9 นาฬิกา พวกผมทำงานไปถึงตรงหน้าบ้านคนมีรถไฟล์ค บ้านเขาเป็นบ้านไม้สองชั้น มีสิ่งของ สินค้ามากมายวางขายอยู่ เขามีเมียและลูกสามคน ซึ่งสองคนไปโรงเรียนประถม และคนเล็กไปเรียนอนุบาล

เจ้าของรถกำลังเอาผ้าเช็ดยานพาหนะของตนอยู่เงิบๆ ไม่ยอมเหลียวมาดูพวกผมเลย คงไม่กล้าเผชิญสายตาของคนคุ่มเดียวกันที่กำลังสละเวลาและแรงงานทำความสะอาด ใครมองดูเขาก็จะสังเกตเห็นเลยว่า เขามีอาการไม่สบายใจอยู่พอสมควร จึงทำท่าก้มจับนั้นจับนี้ แก่แก้อ

พวกผมทำงานไปด้วยความสนุกสนาน มีเสียงพูดจา ส่งเสียงหัวเราะ เสียงหยอกล้อกัน ทั้งเหมือไหลย่อยตามใบหน้า แต่ก็สนุกและพอใจที่ได้ทำงานเพื่อสังคม ต่อมาเขาก็เปิดประตูรถเข้าไปนั่งแล้วติดเครื่อง แต่เครื่องไม่ติด เขาพยายามหลายครั้ง แต่ก็ไม่มีวิ้วแววว่ารถจะติดและแล่นไปได้ สังเกตจากเสียงก็พอรู้ว่า แบตเตอรี่ไฟอ่อน ไม่มีกำลังเพียงพอ ถ้าใช้แรงคนเข้าช่วยไม่นานก็ติดได้

เขามองหน้ามองหลัง แต่ไม่ยอมมองดูพวกผม ต่อมาเมียของเขาไหล่ออกมาจากประตู เขาเลยบอกให้เข็นรถ เมียของเขาปฏิบัติตามส่วนเขานั้นยังนั่งจับพวงมาลัยอยู่ที่เดิม

เมื่อยออกแรง-รถไม่ขยับสักนิด
 ออกแรงอีก-รถขยับหน่อยหนึ่ง
 เธอผลึก! ดัน! ดัน! พักนิดหนึ่งแล้วก็ดัน รถเคลื่อนไปไม่ถึงคืบ
 ผมไม่อาจทนดูสภาพเช่นนี้ต่อไปได้อีก ภาพที่ผู้หญิงเข็นรถไม่
 เคลื่อนไหวเอาเลย มันเคื่องตาและทำให้น่าสงสาร ผมโยนความขัด
 เคื่องออกจากหัวใจแล้วชักชวนเพื่อน

"ไป! ไปช่วยเข็น"

หลังจากล้งเลอยู่ชนิดหนึ่ง ต่างก็วางพราว วางจอบ และอุปกรณ์
 อื่น ๆ แล้วกรูไปหารถโฟล์ค พวกผมสี่คนเข็นรถไปไกลประมาณร้อย
 เมตร รถถึงติดได้ เสียงดังตืด ๆ ขึ้น เจ้าของรถหันมายิ้มพอแยม ๆ
 ให้กับพวกผม พร้อมกับริมฝีปากขยับขมุบขมิบ คงจะกล่าวขบใจซึ่ง
 พวกผมฟังไม่ได้ยิน และถ้าได้ยินเสียงนั้นก็คงไม่ชัดเจน คือมีอย่างใด
 อย่างหนึ่งมาทำให้ผิดจากเสียงธรรมชาติ มันเป็นคำขบใจที่ออกมาจาก
 ความคิดละอายตนเอง!

รถโฟล์คแล่นเลยไป มันก็เป็นดังที่ผมคิดไว้นั้นแหละ ได้เอามือ
 ขึ้นป้องหน้าดู เมียของเขาเดินเข้ามากล่าวขบใจด้วยสำเนียง
 อ่อนอ่อนนุ่ม และเพื่อแสดงน้ำใจไมตรีจิตนั้น เธอนำน้ำชามาให้พวก
 เราดื่ม

หลังจากดื่มน้ำชา พักเหนื่อยเอาแรงแล้ว พวกผมก็ลงมือทำงาน
 ต่อด้วยความเอาใจใส่ ทั้งรู้สึกภูมิใจเพิ่มขึ้น ที่ได้ช่วยเหลือคน ๆ หนึ่ง
 ให้พ้นจากความยุ่งยาก ถึงแม้ว่าบุคคลที่พวกผมได้ช่วยเหลือนั้นจะมีแนว
 ความคิดล้าหลัง เห็นแก่ตัวอยู่ก็ตามที

พอมาถึงช่วงบ่าย พวกผมลงมือทำงานต่ออีก สักประเดี๋ยวเห็น
เจ้าของรถไฟล์คคันนั้นแบกคราดเดินมาที่พวกผมทำงานอยู่ พร้อมกับ
พูดขึ้นว่า

"ขอออกแรงทำความสะอาดด้วยคน เมื่อเช้ามันมีงานมากจึงไม่
ได้มาร่วม"

"รถเล่นได้ดีหรือยัง?" ผมถามพอบเป็นพิธี

"เล่นได้ดีแล้ว" เขาตอบ

"ได้ยินว่าคุณไม่ค่อยสบาย"

"เจ็บเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้นเอง ไม่เป็นอะไรมาก"

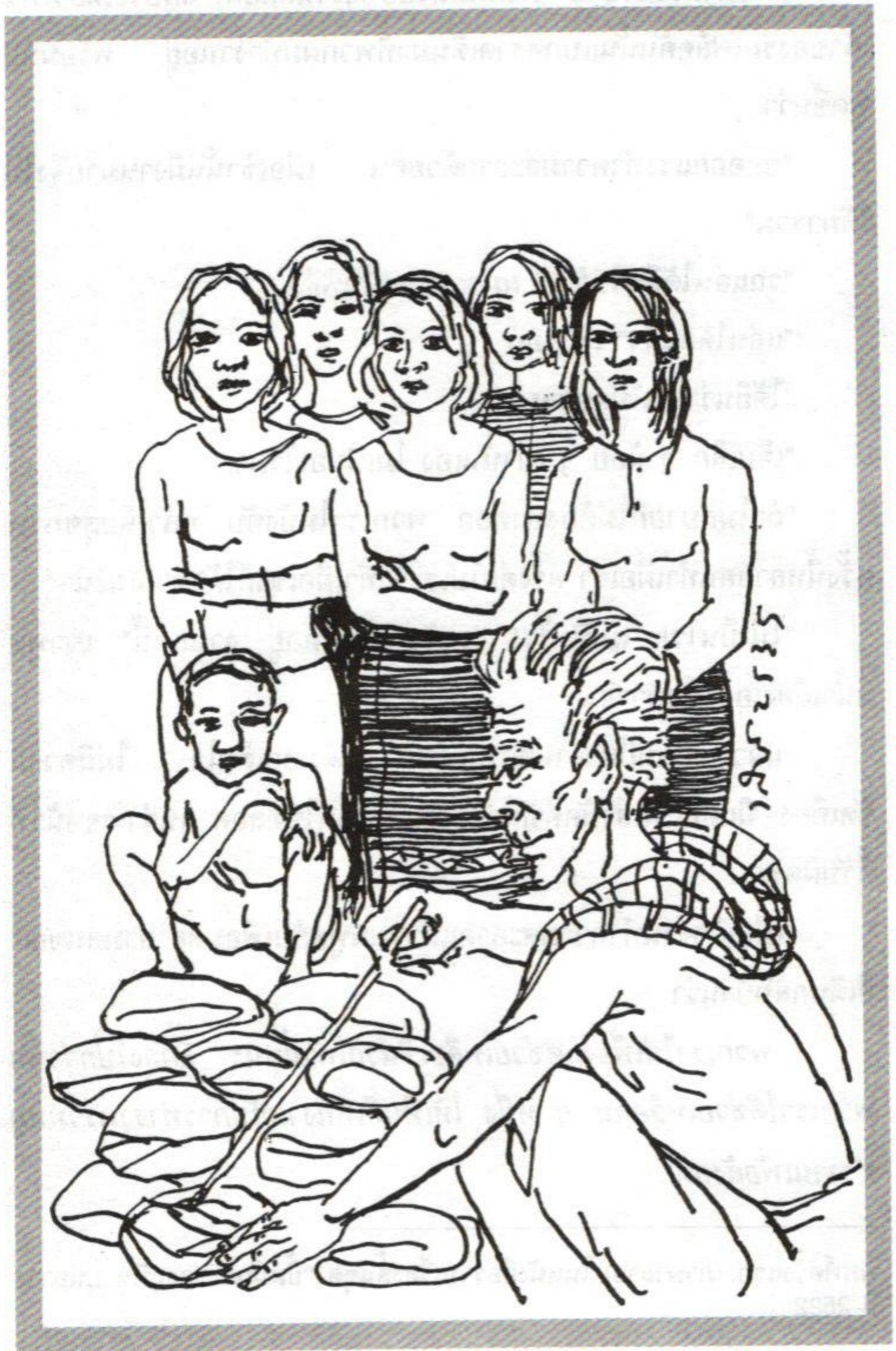
"ถ้าไม่สบายก็ไม่ต้องทำดอก พวกเราไม่บังคับ กลัวเสียสุขภาพ
ครั้งนี้หลายคนทำเพื่อเรา ครั้งต่อไปเราจึงทำเพื่อเขาก็ได้" ผมแนะนำ

"ไม่เป็นไร! ไม่เป็นไร! เรายังพอทำได้อยู่ งานแค่นี้" เขาพูด
มีน้ำเสียงเอาจริงเอาจัง

แล้วพวกผมก็ทำงานต่อไปด้วยความเต็มอกเต็มใจ ไม่มีความ
ขัดเคือง มีแต่ความสามัคคีรักใคร่ สนุกสนานไปตลอด จนสำเร็จหน้าที่
ที่รับผิดชอบ

เมื่อเลิกงานทำความสะอาดแล้ว ผมพูดกับเพื่อนสองสามคนขณะ
ที่เดินกลับบ้านว่า

"พวกเราไม่เพียงแต่ช่วยเหลือเข็นรถเท่านั้นนะ ลีกลงไปกว่านั้น
พวกเราได้ช่วยเหลือคน ๆ หนึ่ง ให้เห็นดีเห็นงามกับการทำงานรวมหมู่
ทำงานเพื่อสังคม".

หมกเก็บ

เมื่อสาวปิวอาบน้ำแล้ว ตะวันยังไม่ลับยอดภู แดดเหลืองอ่อนยัง ทาบลงที่ปลายไม้ริมน้ำ และสะท้อนเป็นเงา ส่งประกายยับยั้งบนผิวน้ำ ที่กำลังไหลเอื่อย ๆ เธอเอาผ้าเปียกที่บิดดีแล้วพาดแขน กำลังยกเท้า ก้าวแรกขึ้นตลิ่ง ก็พอดีสายตาไปเห็นวัตถุสะท้อนแสงออกมา เธอยื่น มือไปจับขึ้นมาดู รู้สึกหนัก ๆ เป็นของมีค่า มันคือ เข็มขัดเงิน!

เธอมองไปรอบตัว ข้างล่างลงไปอีกไม่ไกล มีคนกำลัง อาบน้ำสองสามคน เธอเห็นว่าไม่มีใครมาสนใจมองตน เธอจึงซ่อนวัตถุ สีเงินนั้นไว้ในผืนผ้าเปียกน้ำแล้วเดินขึ้นตลิ่ง มุ่งหน้ากลับบ้าน ทั้งใจ ก็เต้นไม่เป็นปกติ เธอยังไม่ได้คิดอะไรเลย ว่าจะไปถามหาเจ้าของแล้ว ส่งคืน หรือจะเอาไว้เป็นสมบัติส่วนตัว ด้วยความคิดแรกสุดก็คือ รีบ ออกไปจากบริเวณทำน้ำเร็ว ๆ เพื่อไม่ให้คนอื่นมาเห็น แต่ทันทีที่เธอ พันตลิ่ง ก็เจอเจอกับสาวอ้อย ทำหน้าซีดตาตื่นครึ่งวังครึ่งเดินมา

"เห็นเข็มขัดเงินฉันไหม?" อ้อยถาม

"ไม่เห็นอะไรเลยนี่" ปิวตอบไปโดยอัตโนมัติ ทั้งทำเสียงให้ปกติที่สุด

สาวอ้อยวิ่งลี้วลงไปทำน้ำโดยไม่ถามอะไรอีก เพื่อรีบไปค้นหาสมบัติของตนที่ลืมไว้

กลับมาถึงบ้าน สาวปิวจับเข็มขัดดูด้วยมือที่สั่นๆ เธอไม่มีประสบการณ์เรื่องลักเรื่องขโมยสิ่งของ หรือได้สิ่งของมีค่าของคนอื่นที่ทำหล่นเลย เธอลองเอาคาคที่เอว เอี้ยวตัวแลซ้ายแลขวาที่หน้ากระจกเงา แล้วก็เงยดูหน้าตัวเอง มันไม่สดชื่น ยังมีแววกังวล ยังมีความระแวงสงสัย...มีแต่คำถามผุดขึ้นมาไม่จบสิ้น

"เขาจะสืบรู้ว่าเราเป็นคนเอาไหมนี่?" เธอคิด

"ไม่มีทางจะรู้ได้หรอก เพราะผู้ที่ลงอาบนํ้าที่ทำนี้มีหลายคน ถ้าจะพูดไปก็แทบทั้งหมดบ้านเลย" เธอตอบเอง

"จะบอกพ่อแม่ดีไหม?"

"ถ้าบอก แกก็จะให้เอาไปคืนเขา แต่เราได้ปฏิเสธนังอ้อยไปแล้ว นี่ว่าไม่เจอ จะกลับคำจะดีรึ?"

สาวปิวถามตนเองไปมา และยังหาคำตอบไม่ได้ ใจหนึ่งเธออยากส่งคืน แต่ใจหนึ่งอยากได้ เธอเป็นลูกสาวครอบครัวชาวนาที่ขาดเงินพอสมควร พ่อแม่ไม่อยู่ในฐานะที่จะซื้อเข็มขัดเงินให้ลูกได้เลย ถ้าเก็บไว้เธอก็ต้องคอยไปอีกนานกว่าจะเอาออกมาใช้ได้ เพราะหมู่บ้านที่เธออยู่เป็นเพียงชุมชนเล็กๆ ซึ่งทุกคนรู้จักหน้ากัน หากมีคนใดคนหนึ่งเอาสิ่งของของใครไปใช้ ก็เป็นที่รู้กันทันที เธอจะต้องคอยให้ทุกคนในหมู่บ้าน

ลืมเรื่องนี้เสียก่อน เมื่อถึงเวลานั้นแล้ว เธอจะบอกพ่อแม่ว่าอย่างไร เอาเข็มขัดมาจากไหน? ปัญหานี้ได้ขยายขอบเขตมากยิ่งขึ้น นั่นคือ เธอจะต้องโกหกพ่อแม่ว่าอย่างไรจึงจะสมเหตุสมผล

เธอคิดเห็นหน้าสาวอ้อยที่เป็นคนบ้านเดียวกัน ซึ่งอยู่หัวบ้าน เธอ เพิ่งแตกเนื้อสาว และเพิ่งเริ่มใช้เข็มขัดเงินเมื่อปีกว่ามานี้ ก่อนหน้านี้เธอ ใช้แต่เข็มขัดธรรมดา พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ใช้เข็มขัดเงินเพราะกลัวเธอทำ หาย เธอกำพร้าแม่มาตั้งแต่อายุสิบขวบ พ่อแม่ตายไปสี่ปี พ่อก็แต่งงานกับ คนใหม่ และอยู่ด้วยกันมาเป็นเวลาสองปีกว่าแล้ว ปีวยังจำได้ดี ตอนที่ ป้าสร้อยแม่ของอ้อยเสียชีวิต เพราะการคลอดลูกเสียเลือดมาก ลูกตั้ง หกคนต้องกำพร้าแม่ มั่นนำทุกขเวทนาต่อเพื่อนร่วมบ้านเดียวกัน

คิดมาถึงตรงนี้แล้ว ปีวก็อยากเอาเข็มขัดไปส่งคืน แต่ก็มีความคิด อย่างหนึ่งมาหักห้ามไว้ เธอคิดแต่ว่า ไม่มีผู้ใดรู้เห็น เอาไว้ก็คงไม่เป็นอะไร หรือถ้ามันจะมีปัญหาในอนาคต เธอก็สามารถนำไปขายที่ร้านเครื่องเงิน ที่อยู่ในตัวเมือง ความคิดอันหลังนี้ทำให้เธอเข้าข้างตัวเอง แต่สติความรับ ผิดชอบของเธอก็เตือนเธอว่า เอาของคนอื่น มันไม่ดี มันบาป!

เธอเก็บเข็มขัดไว้อย่างดี แล้วก็ออกมาจากห้อง เธอมองหน้า มองหลัง คิดกังวลว่า อ้อยจะตามมาหาที่บ้าน

ตอนค่ำวันนั้น ผู้ใหญ่บ้านเรียกลูกบ้านยี่สิบกว่าคนไปรวมกันที่ บ้าน ผู้ที่ถูกเรียกไป ล้วนเป็นผู้ที่ลงอาบน้ำที่ท่านั้นก่อนตะวันจะตกดิน เล็กน้อย ครอบครัวลุงพงที่ตั้งบ้านอยู่ใกล้ท่านั้น เป็นพยานบอกว่ามีใคร บ้างลงมาอาบน้ำในช่วงนั้น และในจำนวนนี้มีปีวรวมอยู่ด้วย นอกจากนั้น ก็เป็นคนมีอายุในหมู่บ้านนี้อีกสี่ห้าคน

ผู้ใหญ่บ้านและผู้อาวุโส ได้พูดจาหวานล่อม และขอร้องให้นำ เข็มขัดนั้นมาคืนเจ้าของ มีการปรึกษาหารือวิพากษ์วิจารณ์กัน ตอนแรกเสียงดังเบา ๆ ต่อมาระดับเสียงก็ดังสนั่น แต่สรุปแล้วไม่มีใครยอมรับว่าเอาไป

ผู้ใหญ่บ้านคิดหาวิธีใหม่ แล้วก็บอกให้ทุกคนทำห่อหมกชี้เท้า โดยกำหนดให้นำมาส่งในตอนค่ำของวันต่อมาที่บ้านของผู้ใหญ่บ้านเอง เป็นการให้เวลาแก่ผู้กระทำผิดไปคิดไตร่ตรอง

ปิวเดินกลับบ้านโดยพยายามทำท่าทางให้ปกติธรรมดาที่สุด แต่ยิ่งทำก็ยิ่งรู้สึกว่ามันไม่ธรรมดา เธอรู้สึกว่ามีสายตาดูหลายคู่ติดตามเธอไปทุกอย่างก้าว เมื่อเธอไอหอบก็รู้สึกว่ามันไม่เป็นไปตามธรรมชาติ เมื่อเธอหัวเราะก็รู้สึกว่ามันแห้งกระด้าง พุดออกไปก็เหมือนกับว่าตัดจريت

ปิวคิดหนัก จิตไม่เบิกใจไม่บาน คิดกลัวว่าเขาจะตามมาค้นบ้าน เพื่อหาเข็มขัด วันต่อมาขณะที่เธอนั่งอยู่บ้าน กำลังคิดลึกลับเกี่ยวกับเข็มขัด ซึ่งตัดสินใจไม่ได้ว่าจะทำอย่างไรก็พอดีได้ยินเสียงอ้อยดังขึ้นที่ประตูเข้าบ้าน

"มีใครอยู่ไหม?" อ้อยเรียกหาคนในบ้าน

ปิวตกประหม่า หน้าซีด หัวใจเต้นตุบตาม เธอไปแอบดูที่ข้างฝาบ้าน มองดูอ้อยกำลังเดินเข้ามาในบริเวณบ้าน ไม่นานแม่ของปิวที่กำลังย้อมผ้าหมอนิลที่หลังบ้านร้องตอบว่า "ป้าอยู่ทางนี้"

อ้อยเดินตรงไปที่หลังบ้านทั้งพูดว่า "นึกว่าไม่มีใครอยู่ เห็นเงียบ จังป้าหนูมาขอยืมบันไดป่าไปขึ้นเก็บพลูแม่จะไปเยี่ยมญาติพี่น้องเลยอยากได้พลูไปฝากเขาบ้าง"

"เออ..เอาเลยนะ บันไดอยู่ข้างยุงนั่น เป็นไงอ้อย ยังไม่เห็นเรอะ"

เข็มขัดเธอ?"

"ไม่เห็นเลยป้า กลัวหายไปจริงๆแล้วละ แม่ก็ด่าว่ารักษาสมบัติไม่ได้"

ปิวแอบฟังอยู่บนบ้าน เมื่อแน่ใจว่า อ้อยไม่ได้มาทวงถามเรื่องเข็มขัด ก็รู้สึกโล่งอก เธอลงไปหาอ้อยที่ลานบ้าน

"แม่เธอจะไปไหนล่ะ อ้อย?" ปิวถามโดยให้น้ำเสียงเป็นกันเองที่สุด

"แม่ว่าจะไปบ้านหลักกิโลที่ยี่สิบ เยี่ยมพี่น้อง ให้หมอนั่งทางในดูว่าของที่หายหายยังไง บางทีวันพรุ่งนี้หรือมะรืนจึงจะไป"

ได้ยินดังนั้น ปิวยิ่งปั่นป่วนในหัวใจ และรีบพาอ้อยเดินไปที่ยุติตรงที่บ้านไคววางอยู่ เธอช่วยหามบันไดโดยให้อ้อยนำหน้า ตัวเองอยู่ข้างหลัง

"ยังไม่เห็นเรอะวะ เข็มขัด?" ปิวถาม

"ไม่เห็นเลยพี่ปิว ตรงพื้นที่ค้นหาจนหมดแล้ว เสียตายจริง ๆ"

"ไม่ใช่ตกน้ำเรอะวะ?" ปิวพยายามหันเหความคิดของอ้อยซึ่งยังปักใจเชื่อว่ามีคนเอาไป

"คงไม่ตกดอก หนูก็ลองงมดูตามริมฝั่งแล้วไม่เจอ"

ทั้งสองเดินมาถึงประตูเข้าบ้าน แล้วปิวก็ปล่อยให้อ้อยแบกบันไดเข้าบ้านไปคนเดียว เพราะไม่หนักเกินควร

ค่ำลง หลังจากกินข้าวเย็นเสร็จแล้ว ก็มีการรวมตัวกันที่บ้านผู้ใหญ่บ้านอีก วันนี้มีผู้คนมากกว่าเดิม หลายคนอยากมาดูมาเป็นสักขีพยานในเหตุการณ์ครั้งนี้ ผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องเอาหมกเถ่ามา

นั้น ให้เดินเข้าไปอีกห้องหนึ่งซึ่งปราศจากผู้คน ทุกคนเอาหมกเข้าใส่ ตะกร้ามาโดยมีสิ่งปกปิดไว้ เพื่อไม่ให้คนอื่นเห็นว่า หมกของตนนั้นมี ลักษณะอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ใครรู้ว่าหมกใดเป็นของใคร แต่ละคนหยิบเอาหมกของตัวเองวางไว้ในห้องนั้น แล้วก็ออกมา นั่งร่วมกับเพื่อนบ้านข้างนอก บิวก็เอาหมกเข้ามาด้วย หมกเข้านี้ห่อ ด้วยใบตองกล้วย ข้างในมีซี่เก๋า และพริก อันเป็นสัญลักษณ์ของความ เจ็บแสบร้อนรอน ถ้าผู้ใดขโมยเอาสิ่งของคนอื่น เมื่อการวางหมกเข้าใน ห้องนั้นเสร็จสิ้นลงแล้วหมายความว่า ไม่มีผู้ใดจะถือหมกเข้ามาอีก ก็ถึง เวลาสำคัญที่ทุกคนรอคอย ผู้ใหญ่บ้านไปชนเอาหมกเข้าออกมาวางต่อ หน้าทุกคน ไม่มีผู้ใดรู้ว่า หมกใดเป็นของใคร

ชายอาวุโสคนหนึ่งทำหน้าที่เปิดหมกเข้าที่ละหมก แก่เปิดหมก ออกอย่างระมัดระวัง ไม่รีบร้อน ถอดไม้กลัดออกแล้วแผ่ใบตอง เอาไม้ เขี่ยซี่เก๋าซ่า ๆ ทุกคนจ้องดูด้วยใจจดใจจ่อ หมกแรกผ่านพ้นไป โดยมี แต่ซี่เก๋าและพริกสุกแดง แก่เปิดหมกที่สอง เขี่ยดูสองสามที แล้วก็เปิด หมกที่สาม ที่แก่ไม่เขี่ยหลายครั้งกว่านั้นก็เพราะเข็มขัดเป็นสิ่งของที่มี ขนาดใหญ่ พอเปิดหมกออกเขี่ยครั้งเดียวก็รู้ทันทีว่ามีหรือไม่ ไม่เหมือนกับ แหวนหรือตุ้มหูซึ่งจะต้องเขี่ยหาอย่างถี่ถ้วน

การเปิดหมกเข้าดำเนินไปอย่างน่าสนใจ ใครก็เฝ้าดู ไม่พูดไม่จา ตาแทบไม่กะพริบ เหมือนกับว่าเฝ้าดูการเปิดปากไหทองคำที่ถูกขุดขึ้น มาจากใต้ดิน การเปิดดำเนินไปถึงหมกที่สิบห้า แต่ก็ไม่พบสิ่งที่ต้องการ เลย หลายคนคิดกันว่า จะเป็นการไร้ประโยชน์เฉย ๆ

หมกที่สิบหก...สิบเจ็ด...สิบแปด ก็เหมือนเดิม

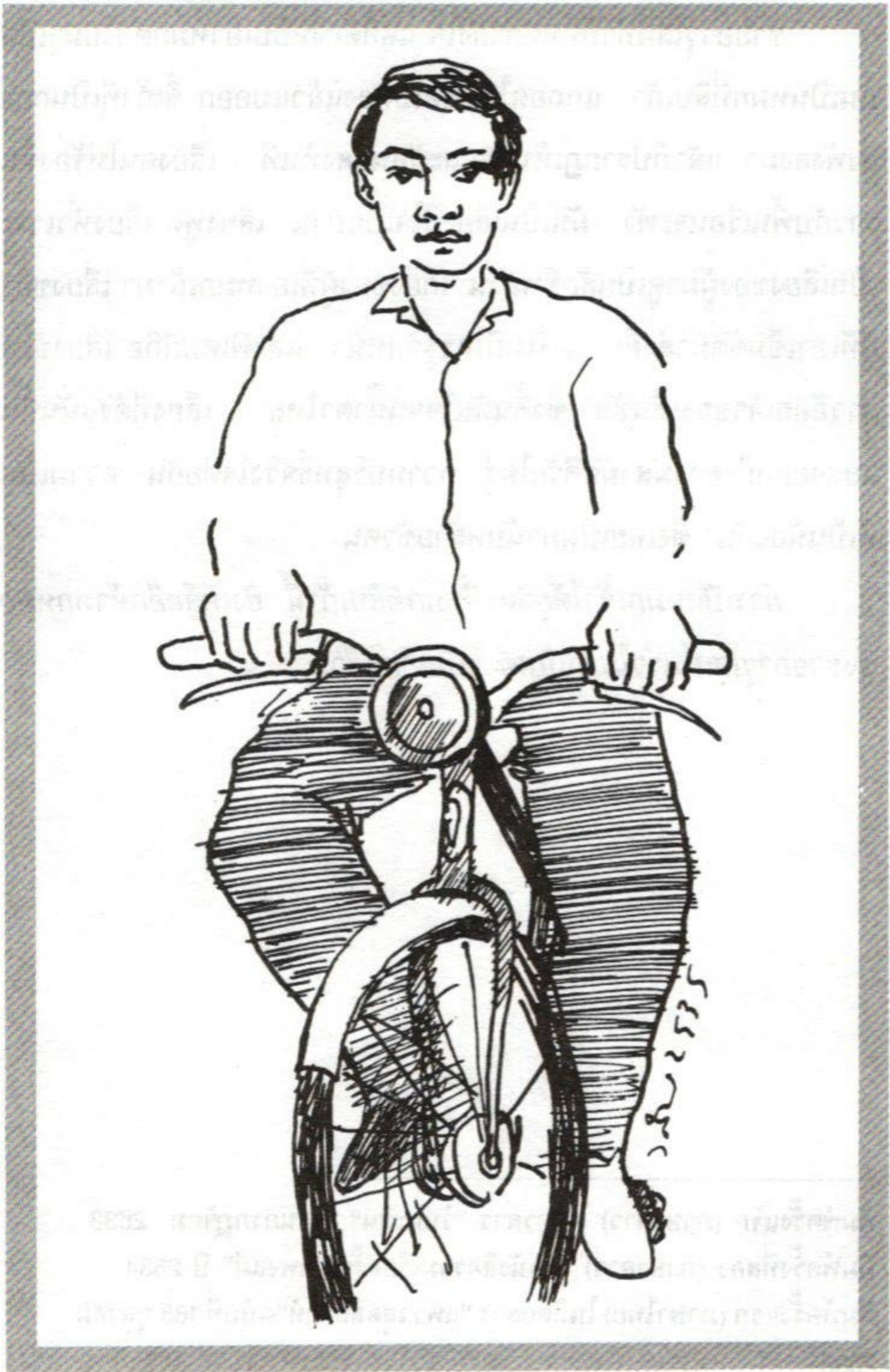
ชายอาวุโสมีท่าทีหมดกำลังใจ แต่ก็ต้องหยิบเอาหมกต่อไปมาเปิดมันเป็นหมกที่สืบเก่า แยกอดไม้กลัดใบตองแล้วแบออก ขี้เถ้าที่เป็นกองสูงพังลงมา แล้วก็ปรากฏเห็นวัตถุสะท้อนแสงทันที เสียงคนโห่ร้องขึ้นราวกับพื้นเรือนจะพัง มันเป็นเสียงดีใจเบิกบาน เสียงพูด เสียงหัวเราะ เป็นเสียงของผู้มาดูเป็นสักขีพยาน เสียงของผู้ที่เอาหมกเถ้ามา เสียงของผู้ที่เอาเข็มขัดมาส่งคืน แต่ไม่มีใครรู้จักหน้า และพิเศษก็คือ เสียงของสาวอ้อยเจ้าของเข็มขัด ซึ่งตื่นตันใจจนน้ำตาไหล เสียงที่ดังสนั่นนั้น แสดงออกถึงความสามัคคีรักใคร่ ความบริสุทธิ์จริงใจต่อกัน ความเป็นพี่เป็นน้องกัน ซึ่งเคยเป็นมานานับหลายชั่วคน

การเปิดหมกเถ้าได้ยุติลงที่หมกที่สืบเก่านี้ ยังเหลืออีกห้าหมกหมก ซึ่งชายอาวุโสเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเปิดอีกแล้ว.

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาลาว) ในวารสาร "วันนะสิน" เดือนกรกฎาคม 2533

พิมพ์ครั้งที่สอง (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น "แพงแม่" ปี 2534

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาไทย) ในนิตยสาร "แพรวสุดสัปดาห์" ฉบับที่ 185 ตุลาคม 2533

แรงเสียดสี

ขี่รถจักรยาน ลมพัดมา เย็นสบาย...

ข้าพเจ้าพึมพำอย่างนี้อยู่ในใจเสมอ.. แต่แน่นอนละว่าความ
สะดวกสบายในการขี่รถจักรยาน ย่อมดีต่อกว่าการขี่รถมอเตอร์ไซด์
หรือรถยนต์ โดยเฉพาะเวลาฝนตกและเวลาแดดร้อน ๆ ถึงอย่างไรก็ตาม
หลังจากขี่รถจักรยานฝ่าแดดเหงื่อหยดเหงื่อหยาดแล้ว บังเอิญมีลมพัด
มา ข้าพเจ้าก็พุดกับตนเองเหมือนเดิม

ขี่รถจักรยาน ลมพัดมา เย็นสบาย...

เวลาขี่รถจักรยานฝ่าแดดนั้น ถึงว่าตนเองจะลำบากเพียงใดก็
ตาม แต่เมื่อเห็นคนยืนรอรถอยู่ริมถนนแล้ว ข้าพเจ้าก็นึกอยากจะชวน
พวกเขาขึ้นซ้อนท้ายไปด้วย ทั้งนี้เพราะคิดว่า ผู้ที่ยืนตากแดดรอ
คอยข้างถนนนั้น อาจทรมานใจกว่าเราผู้ขี่รถจักรยานฝ่าแดดหลายเท่า
ข้าพเจ้าก็ได้แต่คิดเท่านั้น ไม่กล้าออกปากชวนใคร ถ้าไม่คุ้นเคยกัน

เพราะสภาพตนเองก็อึดอัดอยู่แล้ว ถ้าหิบบิ้นความสะดวกสบายให้คนอื่น มันควรจะอยู่ในสภาพที่ดีกว่านี้ เช่น ชวนนั่งรถมอเตอร์ไซค์หรือรถยนต์ จะเหมาะสมกว่า

แล้ววันหนึ่ง ข้าพเจ้าก็มีผู้ขอซ้อนท้ายรถจักรยานด้วยโดยไม่คาดคิดมาก่อน

"เป็นไงเว้ย ไม่เห็นตั้งนาน ขอไปด้วย" เขายกมือเป็นสัญญาณให้ข้าพเจ้าหยุดพร้อมกล่าวทักทายอย่างกันเอง ข้าพเจ้างง นึกไม่ออกว่า เคยพบกันที่ไหน แต่ในเมื่อเขามาอย่างเพื่อนสนิท ข้าพเจ้าก็ตอบสนองอย่างเพื่อนสนิท ดังนั้นน้ำหนักอีกห้าสิบกิโลจึงกดลงที่ตะแกรงรถ แล้วข้าพเจ้าก็ได้ออกแรงเพิ่มขึ้นให้รถเคลื่อนไป

"ไปไกลไหม?" ข้าพเจ้าถาม

"ไม่ไกล ข้างหน้านี้เราก็ลงหรอก"

"ถ้าไปไกลจะไม่ได้ไปส่ง เพราะอีกสองกิโลก็ถึงบ้านเราแล้ว"

"เออনা...เราไม่ไกลเพียงนั้น"

ตลอดทางเขาเล่าเรื่องที่ทำวันนี้ทำไมจึงได้เดินไปทำงาน เขาว่าครอบครัวของเขามีรถจักรยานสองคัน แต่คันหนึ่งพัง อีกคันหนึ่งให้ภรรยาไปวิ่งเต็นงานเซ็นเอกสารเดินทางเพื่อไปเยี่ยมบ้าน และแถมยังชมว่ารถจักรยานข้าพเจ้าแข็งแรงดี บันสะดวก ซ้อนสบาย...ข้าพเจ้าได้แต่ฟังเป็นส่วนใหญ่ และคิดไม่ตกสักทีว่า เขาเป็นใคร? ชื่ออะไร? ถ้าจะถามก็ให้รู้สึกมีอะไรบางอย่างมาอุดล้าคอไว้ และกลัวเขากระแนะกระแนะว่า "จำเพื่อนไม่ได้รีไร ?" ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเชื่อเอาว่าเขาก็เป็นหนึ่งในบรรดาเพื่อน ๆ ในอดีต คิดดังนี้แล้วก็สบายใจ และปั่นรถต่อไป..

ไปอีกไม่ไกลนัก เขาก็พูดขึ้นว่า "ถึงแล้ว ถึงแล้ว เราลงก่อนนะ" เขาลงโดยที่ข้าพเจ้าไม่ต้องหยุดรถ ข้าพเจ้าหันหลังไปดูหน้าเขา เพราะเป็นโอกาสสุดท้าย เขากล่าวขอโทษ และยกมือให้ อันเป็นการแสดงความเป็นกันเอง ข้าพเจ้าผงกหัวตอบรับความขอโทษของเขา แล้วก็ขับรถต่อไป

ข้าพเจ้านึกสงสัยในความทรงจำของตน ดังนั้นจึงไม่กล้าตัดสินใจว่าเขาเป็นคนแปลกหน้า แต่ถ้าสมมุติว่าเขาเป็นคนแปลกหน้า ข้าพเจ้าก็ไม่เสียหายอะไร แถมยังดีใจด้วยซ้ำ เพราะคิดว่า ตนได้ช่วยเหลือคนอื่นที่ไม่รู้จักมาก่อน ให้ไปถึงจุดหมายปลายทางได้เร็วกว่าการเดินหรืออย่างน้อยก็ให้เขาเหนื่อยน้อยลง การให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนมนุษย์นั้นเป็นความสุขอย่างหนึ่งของคนเรา แต่คนเป็นสัตว์โลกที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี การสัมพันธ์กันจึงมีระเบียบแบบแผน มีมารยาท โดยเฉพาะอยู่ในตัวเมือง มีบางคนต้องการความช่วยเหลือ แต่ก็อดอ้าไว้ เพราะกลัวเสียเกียรติเสียศักดิ์ศรี ทั้งกลัวคนอื่นดูหมิ่น มีบางคนอยากให้ความช่วยเหลือแต่ก็ลังเลใจ เพราะเกรงว่าคนอื่นหรือฝ่ายรับจะมองไปในแง่ไม่ดี ข้าพเจ้าอาจจะกลายเป็นว่า หมิ่นประมาทด้วยซ้ำ ฉะนั้นคนผู้ต้องการความช่วยเหลือ และคนผู้อยากให้การช่วยเหลือจึงไม่ค่อยพบกัน ทั้ง ๆ ที่ร่วมเส้นทางเดียวกัน

หลายวันต่อมา ข้าพเจ้ากลับบ้านท่ามกลางแสงแดดอันร้อนระอุของเดือนพฤษภาคม ริมถนนเห็นชายชราคนหนึ่งยืนอยู่ สายตาแกมองดูรถแต่ละคันที่ผ่านไปด้วยอาการจดจ่อ เมื่อข้าพเจ้าไปใกล้ ๆ ก็ได้สบตากับแก มันเป็นแววตาของคนที่ต้องการความช่วยเหลือ ข้าพเจ้า

ตัดสินใจหยุดรถจักรยานแล้วถามขึ้นก่อน

"ลุงจะไปไหน?"

"กลับบ้านที่สี่โคโน้น"

"ลุงซ้อนท้ายจักรยานได้ไหม หลานจะไปส่ง"

"ได้ ลุงขอไปด้วยนะ"

แล้วข้าพเจ้าก็ได้ลุงแปลกหน้าคนหนึ่งนั่งซ้อนท้ายไปด้วย บ้านลุงอยู่เลยบ้านข้าพเจ้าไปอีกไกล แต่ข้าพเจ้าก็ไปส่งแกถึงจุดหมายปลายทาง แล้วจึงย้อนกลับมาบ้านตนเอง ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นสุขในใจ และพิมพ์ออกมาเบา ๆ ว่า "ชีวิตจักรยาน ลมพัดมา เย็นสบาย"

ครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้ามีรถมอเตอร์ไซค์ไว้ครอบครอง มันเป็นรถมอเตอร์ไซค์ฮอนด้าสีเขียว ซึ่งเพื่อนของข้าพเจ้านำมาฝากไว้ ด้วยเขามีธุระต้องเดินทางออกไปทำงานในชนบท เขาเป็นโสดและพักที่หอพักของพนักงาน เขาบอกว่าระยะที่เขาไม่อยู่นี้ ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ใช้รถได้ตามสบาย ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงใช้มันเป็นพาหนะไปทำงานแทบทุกวัน แต่ใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย หรือเพี้ยงบุบสลายตลอดระยะสองสัปดาห์ที่รถมอเตอร์ไซค์อยู่ด้วยนั้น ก็เกิดกรณีน่าหัวเราะขึ้นเพราะความไม่รอบคอบของข้าพเจ้า พูดอีกอย่างก็เพราะตัวเองเสือกไม่เข้าเรื่อง

ผู้หญิงคนนั้นช่วงวัยสามสิบกว่าปี อาจจะแก่กว่าข้าพเจ้าสักสี่ห้าห้าปี เธอยืนตากแดดรอรถ ข้าพเจ้าเห็นว่าเธอยกมือให้รถหยุด ครั้งแรกคิดว่าเธอโบกมือให้ข้าพเจ้า แต่ขณะเดียวกัน ก็มีรถแท็กซี่คันหนึ่งแล่นมาแล้วผ่านไป เพราะมีผู้โดยสารเต็มรถแล้ว เมื่อเห็นเช่นนั้นข้าพเจ้าจึง

หยุดรถใกล้ ๆ กับเธอ และถามขึ้น

"รถแท็กซี่เต็มแล้วจึงไม่จอด ไปไหม ผมจะไปส่ง?"

"เรื่องอะไร ฉันจะไปนั่งรถมอเตอร์ไซค์กับคุณ!" เธอพูดเสียงแข็ง

"ไม่ต้องเสียเงินหรอก จะไปส่งเฉย ๆ" ข้าพเจ้าว่าด้วยความบริสุทธิ์ใจ

"ไม่ว่าแต่ให้นั่งเฉย ๆ จ้างให้นั่งก็ยังไม่นั่ง"

"เห็นใจคุณที่ตากแดดหวังดีเฉย ๆ หรอก"

"ขอบใจในความหวังดี แต่อย่าหวังรวยเลย!"

ข้าพเจ้าไม่ต่อความยาว เลยขับรถหนีไป ทั้งไม่ยอมเหลียวหลังให้เธอเห็นหน้าอีก เพราะรู้ว่าตนเองถูกมองในแง่ไม่ดี ข้าพเจ้าไม่อยากประณามผู้หญิงคนนั้นหรอก เพราะเธอทำถูกแล้วที่ปฏิเสธการนั่งรถกับคนแปลกหน้า เธอเป็นคนรอบคอบ มีสติระวังตัว ผู้หญิงที่เป็นกุลสตรีไม่ใช่จะไปนั่งรถกับคนอื่นโดยไม่เลือกหน้า ขณะขับรถไปข้าพเจ้าก็ทบทวนประโยคคำพูดของเธอในใจไปตลอดทาง

"อย่าหวังรวยเลย อย่าหวังรวยเลย"

ข้าพเจ้าไม่นึกโกรธหรือที่ตนเองถูกมองในแง่ไม่ดี แต่ก็อดเข้าไปตลอดทางไม่ได้ ข้าอยู่ในใจ ข้า หัวร่อตนเองนี่ละ

แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ยอมท้อถอยในเมื่อคิดว่าตนเองอยากทำด้วยความจริงใจ เมื่อครั้งแรกไม่ได้ผล ข้าพเจ้าก็ทดลองซ้ำสองอีก เพื่อจะสรุปผลว่าเป็นอย่างไร แล้วจะไม่ได้ทำต่อไปอีกถ้าไม่เป็นผลดี

เช้าวันหนึ่ง ข้าพเจ้าไปทำงานตามปกติ ขับรถมอเตอร์ไซค์ไปถึงคุ่มหัวเมือง ก็เห็นหญิงสาวคนหนึ่งยืนริมถนน มือถือปืนโต ข้าพเจ้าผ่องความเร็วลง ไม่เร่งน้ำมันเลย ลักระยະเครื่องรถก็ดับลง และไปหยุด

ใกล้ๆ หญิงคนนั้น ข้าพเจ้าลงจากรถแล้วทำท่าจับนั้นแก้ไขนี้อยู่พักหนึ่ง ต่อมาก็ทดลองติดเครื่อง มันติดได้ที่เดียวเลย ข้าพเจ้าหันไปหาหญิงสาวคนนั้น เธอมีท่าทางกระวนกระวาย คงร้อนใจอยากไปให้ถึงจุดหมายปลายทางที่ใดที่หนึ่ง

"น้องรอกคนมารับใช่ไหม?" ข้าพเจ้าถาม

"เอ่อ.. อ่า..น้องรอรถแท็กซี่" เธอพูดตะกุกตะกัก

"ถ้ารีบ พี่จะไปส่ง"

"ก็รีบด้วย เพราะน้องรีบเอาอาหารไปส่งแม่ที่โรงพยาบาล"

"เชิญ...พี่จะไปส่ง"

เธอแสดงความยินดี และขอบคุณที่ข้าพเจ้ายื่นมือเข้ามาช่วย ข้าพเจ้าไปส่งเธอตรงปากทางเข้าโรงพยาบาลมะโสด เธอลงจากรถ กล่าวขอบคุณอีกครั้ง แล้วเราก็จากกันไปคนละทาง ข้าพเจ้ามุ่งหน้าไปอีกไม่ไกลนักก็ถึงที่ทำงาน และมีเวลาเหลืออยู่อีก 5 นาทีจึงจะถึงเวลาทำงาน

เวลาผ่านไปสองสัปดาห์ เพื่อนของข้าพเจ้าก็มาเอามอเตอร์ไซด์คืน รถอยู่สภาพใช้การได้เช่นเดิม เขาบอกว่าเวลาใดมีเรื่องจำเป็นต้องใช้ ก็ไปบอก เขายินดีจะให้ยืม เราเป็นเพื่อนสนิทกันมาแต่ครั้งเรียนหนังสือ อยู่มัธยมปลาย

ข้าพเจ้ากลับมาขี่จักรยานเป็นประจำทุกวัน ไม่ว่าจะไปงานส่วนตัวหรืองานรัฐ บางครั้งเห็นคนแก่ยืนริมถนนข้าพเจ้าก็ชวนซ้อนท้ายไปด้วย ถ้าจุดหมายไม่ไกลนัก และผ่านไปตามเส้นทางเดียวกัน บางคนก็ปฏิเสธ อาจเนื่องจากความไม่สะดวกบางอย่างในการซ้อนท้ายรถ

จักรยาน แต่สิ่งที่ข้าพเจ้าไม่ทำอีกเลยคือ ชวนผู้หญิงที่ไม่คุ้นเคยกันขึ้น
ซ้อนท้าย ถ้าไม่ได้รับการขอร้องก่อน

บทสุดท้าย...

มันเป็นเย็นวันเสาร์ ข้าพเจ้าไปเยี่ยมหลาน ที่ป่วยเป็นไข้เลือด
ออกอยู่โรงพยาบาล ขณะนั้นเป็นเดือนที่สามแล้วที่ไข้เลือดออกกระบาด
ในขอบเขตเทศบาลนครเวียงจันทน์ นับเป็นครั้งร้ายแรงที่สุดเท่าที่เคยมี
มา มันเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2530 และเกิดขึ้นหลายแห่งของ
ประเทศ แพทย์ได้แนะนำวิธีเกี่ยวกับการป้องกัน และรักษา วิธีหนึ่งก็ให้
เด็กกินผลไม้หลาย ๆ อย่าง เช่น น้ำมะพร้าว น้ำมะนาว ส้มโอและอื่น ๆ

ข้างๆ ดึกผู้ป่วยเด็ก มีคนยืนจับกลุ่มกันอยู่ บางคนมาดูแลลูก
หลาน หรือนำสิ่งของจำเป็นมาให้ผู้ป่วย มีเสียงพูดคุยกัน ถามกัน
เรื่องยาพื้นบ้าน ถามหาร้านขายยา เรื่องพาหนะไปมา..

"ลูกฉันถ้าได้มาโรง'บาลเร็วก็คงอาการไม่หนักยั้งนี้ อยากมาแต่
ไม่มีรถมिरา มันเริ่มตัวร้อนแต่ตอนเย็น จนวันต่อมาจึงได้มาโรง'บาล"
คนหนึ่งบ่นด้วยน้ำเสียงมีกังวล

"ลูกฉันพอตัวอุ่นเริ่มผัดปกติกี่ริบมาเลย ดีหน่อยที่คนบ้านข้าง
เคียงมีรถคันใหญ่ แกบอกไว้ก่อนว่าถ้าเด็กเจ็บป่วยแล้วรีบไปเรียกได้เลย
แกพามาแต่เมื่อคืน อยู่คุ้มฉันใครก็วิ่งไปหาแกทั้งนั้น แกช่วยบริการส่ง
โรง'บาลอยู่เรื่อย ๆ" คนหนึ่งพูดสอด ๆ

"...ฉันนะ ว่าจะมาถ่ายเลือดให้หลาน แต่เลือดคนละครูปก็เลย
บริจาคให้เด็กเตียงตรงข้ามเสีย... มีผู้ต้องการเลือดมากมาย..โอ้ย..
ฉันอยากมีเลือดเยอะๆ จะบริจาคให้ครบทุกคนเลย..." อีกคนหนึ่งตอบ

คำถามของเพื่อนดังแหว่มาถึงหูข้าพเจ้า

และมีเสียงผู้หญิงดังขึ้นอีกว่า "ฉันเองก็ลำบากเรื่องรถเรื่องราพาหนะ ปล่อยให้แท็กซี่บ่อยๆ ก็ไม่ไหว ลูกก็ป่วยพร้อมๆกันทั้งสองคน วันก่อนลูกสาวคนโตจะนำข้าวมาส่งแม่ มั่นยืนรอรถแท็กซี่ตั้งนาน พอดีมีรถมอเตอร์ไซค์คันหนึ่งมาจอด แล้วคนขับก็อาสาส่งจึงได้มาถึงไว มีคนมีน้ำใจอย่างนี้ก็ดีหน่อย.."

ข้าพเจ้าไม่ยากปักใจหรอกว่า ผู้ที่ขับมอเตอร์ไซค์คันนั้น เป็นข้าพเจ้าเอง เพราะเหตุการณ์มันผ่านมานานหลายเดือนแล้ว หรือบางทีหญิงคนนั้นอยากมีเรื่องสนทนากับเพื่อนก็เลยยกเรื่องเก่ามาเล่าใหม่ เหมือนกับว่ามันเพิ่งเกิดขึ้นวันนี้อันนี้.. ไม่..ข้าพเจ้าไม่ปักใจเชื่อ ตามที่ตนเองคิดหรอก อย่างไรก็ตามก็มีคนใดคนหนึ่งอาสาส่งลูกสาวของแกแล้ว...

คิดอย่างนี้แล้ว ข้าพเจ้ายิ่งเป็นสุขอยู่ในใจ การได้ยินได้ฟังเรื่องคนที่มีน้ำใจเสียสละนั้น พาให้รู้สึกสบายใจ ดังนั้นเมื่อขึ้นรถจักรยาน แม้ว่าลมไม่พัดมันก็รู้สึกเย็นในหัวใจ.

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้นกับนักเขียนคนอื่น ๆ ชุด "แรงใจ" เดือน สิงหาคม 2531

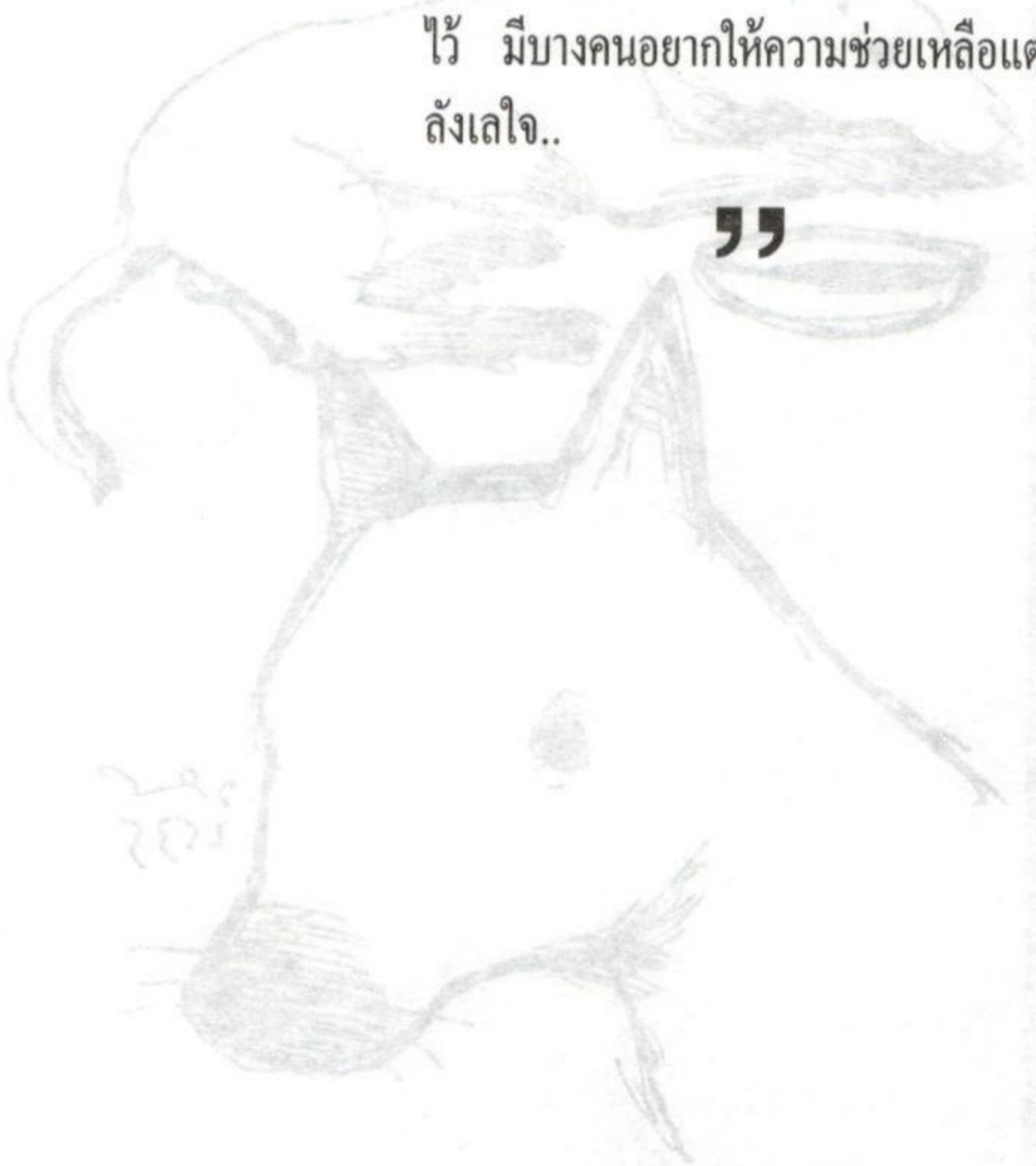
พิมพ์ครั้งที่สอง (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น "แพงแม่" ปี 2534

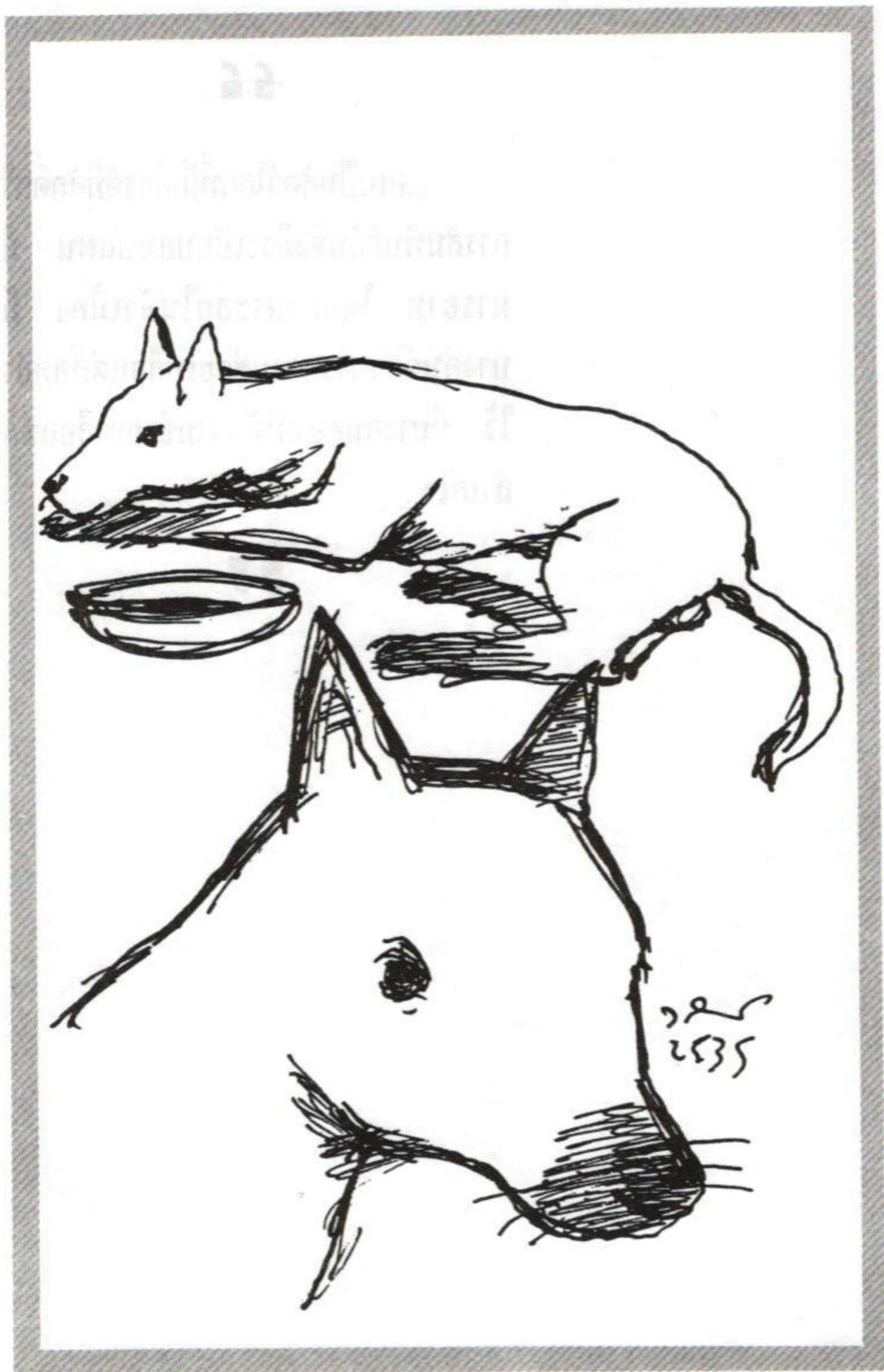
พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาไทย) ในนิตยสาร "นะคะ" ฉบับที่ 68 ธันวาคม 2533

“

...คนเป็นสัตว์โลกที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี
การสัมพันธ์กันจึงมีระเบียบแบบแผน มี
มารยาท โดยเฉพาะอยู่ในตัวเมือง มี
บางคนต้องการความช่วยเหลือแต่ก็อดอ
ไว้ มีบางคนอยากให้ความช่วยเหลือแต่ก็
ลังเลใจ..

”

ดึกกับแดง

เมื่อใดเห็นไอ้ดึกนอนลืมตาเฉยเมยแล้ว ผมรู้สึกเอือมระอามัน
ทุกที เวลาพวกเขา กลับมาจากโรงเรียน หรือไปธุระมา ไม่เคยเลยว่า จะมา
กระดิกหางตอกตักต้อนรับ หรือวิ่งมาตามตามแข่งตามขา มันได้
แต่นอนเฉยไม่สนใจกับใคร อย่างมากก็แค่นิ่งขึ้นเหยียดขาอ้าปากหาวเวิบ
ถ้าเราไม่เรียกไม่ตีตมมือให้ มันก็ทำไม่รู้ไม่ชี้ลืมนอนลงอีก

"ไอ้ดึกเอ๊ย..มึงช่างขี้เกียจสันหลังยาวเกินบ้านเกินเมืองเขาเสีย
จริงๆ" แม่มักบ่นเสมอเมื่อเห็นมันนอนแผ่ที่ได้ฤกษ์

เวลาผมมีของกินติดมือมา เมื่อนั้นล่ะไอ้ดึกจะลุกปุบปับ วิ่งกระ-
โจนมาหาทันที ชูสองขาขึ้นสูงจะแย่งเอาคามามือเราให้ได้ พอไอ้แดง
เข้ามาใกล้หวังจะได้ส่วนแบ่ง ไอ้ดึกครางฮึมๆยิงฟันใส่เพื่อข่มขู่ให้กลัว
เหมือนว่าเป็นหมาแต่มันตัวเดียวในบ้านนี้ ผมรู้สึกหมั่นไส้ และหลาย
ครั้งหลายทีผมก็อดไม่ได้ จึงคว้าเอาตุ้มฟันฟาดลงกลางหลังมัน ฟังเสียง
มันร้องดังคับบ้าน ปานจะลืมจะตายไปทันทีทันใด

ผมรู้ว่าทำไมไอ้ดิกจึงร้องเอาเสียจริง ทั้งที่ผมไม่ได้ตีแรงเกินไปเลย บางทีตีเบาๆ หรือบางทีเพียงแค่เงื่อไม้ค้อนเท่านั้น ไอ้ดิกจะร้องแงงๆ เพื่อให้เจ้านายมันได้ยิน

พร้อมๆ กับเสียงไอ้ดิกร้องนั้น ก็มีเสียงบุญโตดังขึ้น

"ไอ้ไหนตีหมากู?" นายของไอ้ดิกร้องถามอย่างเอาเรื่อง

"มันแย่งอาหารไอ้แดง ยังไม่ได้ตี แคเงื่อขึ้นเฉยๆ" ผมแก้ตัว

"ไม่ตีมันจะร้องเรอะ ระวังเถอะ!" บุญโตพูดข่มขู่แบบกวนประสาท ก็เหมือนกับที่ไอ้ดิกข่มขู่ไอ้แดงนั่นแหละ

น่าเกลียดมากก็คือ ตอนให้อาหาร ไอ้ดิกงับกินเร็วอย่างตะกละ ตะกลาม เสียงดังจ๊วบๆ แวบเดียวข้าวก็หมดแล้ว มันก็เสือกวิ่งมาหาถ้วยของไอ้แดง และแย่งกินเอาอย่างไม่เกรงอกเกรงใจ แถมยังอ้าปากขู่เพื่อให้ไอ้แดงกลัว ผมต้องเฝ้าดูทุกครั้ง และป้องกันไม่ให้ไอ้ดิกมาแย่งข้าวไอ้แดง ถ้าไม่เช่นนั้นไอ้แดงของผมก็กินไม่อิ่มสักที เพราะมักถูกไอ้ดิกข่มขู่จนต้องหนีจากถ้วยก่อนที่จะอิ่มท้อง

มีหลายครั้งที่ผมตักข้าวปนน้ำแกงลงถ้วยให้ไอ้แดงเยอะๆ แต่ใส่ถ้วยไอ้ดิกน้อยๆ แล้วก็เตรียมถือไม้ค้อนไว้ ไม่นานไอ้ดิกก็จะวิ่งมาหาถ้วยของไอ้แดง พอเห็นผมถือไม้ค้อนมันจะหยุดกึก แล้วมองหน้า ไซ้ลิ้นเลียปากไปมา ท่าทางของมันบ่งบอกถึงความลังเลใจ เพราะว่าถ้าจะรีบไปแย่งข้าวไอ้แดง ก็มีหวังโดนค้อน ถ้าไม่แย่งก็จะหิวเพราะกินไม่อิ่ม ผมทำทีมองไปทางอื่น ทำเป็นไม่สนใจ แล้วไอ้ดิกก็จะค่อยๆ ย่องเข้ามาใกล้ถ้วยข้าวไอ้แดง ผมเองแอบมองหาบุญโตนายของไอ้ดิก เมื่อผมเห็นว่าไม่มีบุญโตอยู่ใกล้ๆ แถวนั้น ผมก็เงื่อไม้ค้อนพาดลงหลังไอ้ดิกอย่าง

หน้าใจ มันร้องอย่างสุดเสียง ทั้งวิ่งหนีออกไปแอบอยู่ใต้คอกหมู ส่งเสียงเจี๊ยงๆ ดังมาเป็นช่วงๆ คล้ายเสียงสะอื้น เหมือนกับว่าจะไม่อยู่รอดข้ามฟ้าข้ามฝนปีนี้

จริงอยู่ มันเป็นการไม่ยุติธรรมที่แบ่งข้าวให้หมาสองตัวไม่เท่ากัน แต่มันก็เหมาะสมดีแล้ว เพราะไอ้ดิกมันขี้เกียจแสนขี้เกียจ คนแปลกหน้าเข้าบ้านไม่เห็นว่ามันจะเห่าสักที มีแต่ปล่อยให้ไอ้แดงเห่าโฮ่งๆ ทุกครั้งไป พวกเราเจ้าของบ้านยังนิินทาอยู่ไม่หยุดหย่อน ดูเหมือนว่านับตั้งแต่เอาไอ้ดิกมาเลี้ยงไว้ได้สองปีกว่าแล้วนั้น เห็นมันเห่าครั้งเดียว-คือตอนที่ไอ้แดงผีบ้านุงเสื้อผ้ารุ่มร่าม สะพายถุงเข้ามาในบ้านเพื่อขอกทาน พุดถึงเรื่องนี้ขึ้นมาครั้งใด เป็นเคื่องหูบุญโตทุกที ความจริงไอ้ดิกก็เห่ามากอยู่ดอก แต่นานๆเห่าทีหนึ่ง พวกเราก็เลยลืมนึกถึงที่มันเห่านั้นเสีย

บุญโตมักพุดปกป้องไอ้ดิกเสมอ แถมยังใส่ร้ายป้ายสีไอ้แดงอีก ทว่าไอ้แดงเห่าไม่ได้สาระอะไร เขาว่าไอ้ดิกเคร่งขรึม เด็กน้อยกลัวมันเพียงแค่มันครางหง้งๆใส่หน่อยเดียว เด็กน้อยพากันเตลิดหนีทันที ไม่จำเป็นต้องเห่า ส่วนไอ้แดงนั้นเห่าเอาเป็นเอาตาย นิดหน่อยก็เห่า ไปไม่หล่นก็เห่า โอ้ย! หนวกหู เห่ามากเด็กน้อยก็เลยไม่กลัว เห็นเป็นเรื่องธรรมดา แถมยังมาหยอกล้อให้มันเห่าด้วยซ้ำ ไอ้ดิกเห่ามีวินัยนะ-ว่ายังงั้น

"เฮอ เฮอ... เห่ามีวินัย! เห่าที่ไรไก่คนอื่นตายที่นั่น จนคุณแม่ได้เอาเงินไปเสียค่าไก่ให้เขาบ่อยๆ เห็นไก่คนบ้านใกล้เคียงเข้ามาบริเวณบ้านที่ไร ไอ้ดิกไล่กัดจนตาย ถ้าไม่ตายก็ขนหลุดปีกหัก" ผมว่าเขี่ยบุญโตผู้มีฐานะเป็นพี่ชาย

"ก็ดีสิ ไอ้ดิกไล่ไก่ออกจากบ้าน ดีกว่าไอ้แดงเห่าไม่มีเวลาหยุด

หนวกหูเว้ย ดูเวลาเดินก็โซๆเหมือนเป็นโรคตีช่านยั้งนั่นแหละ ส่วนไอ้ดิกมันดูขิงขัง ใครเห็นก็กลัว ดังนั้นจึงไม่มีใครกล้าโผล่เข้ามาในบ้าน" บุญโตพูดเข้าข้างหมาของตน

"จ้างให้ น้องก็ไม่กลัว มันขี้เกียจออกยั้งนี่ กินมากออกยั้งนั่น เหมือนกับเจ้านายของมันนั่นแหละ"

เมื่อใดที่ผมพูดอย่างนี้ บุญโตมักวิ่งเข้ามาตีผมทุกที แต่แม่ปกป้องผมไว้ ผมเลยรอดจากการถูกมะเหงกของเจ้านายไอ้ดิก

"ฝากไว้ก่อนเหอะไอ้เต็ม กูจะจัดการมึงเจ็บๆสักที คอยดูเหอะ..." บุญโตพูดด้วยความเคียดแค้น

เราสองคนพี่น้อง มักมีเรื่องผิดซ่องหมองใจกันบ่อยๆ โดยเฉพาะนับตั้งแต่วันที่เอาไอ้ดิกและไอ้แดงมาเลี้ยง แรกๆบุญโต...เอ่อ...มักจะเรียกติดปากทุกบ่อยนั่นคือ "ไอ้โต" แต่พ่อแม่เตือนบ่อยๆว่าไม่ให้เรียกกัน "ไอ้จ" มันไม่เพราะหู เหมือนกับเรียกหมาอย่างนั้นแหละ....บุญโตเอาไอ้ดิกมาเลี้ยงก่อน โดยขอจากเพื่อนที่อยู่คุ้มเหนือ ตอนนั้นไอ้ดิกอายุประมาณสามเดือน บุญโตและผมช่วยกันเลี้ยงไอ้ดิกอย่างทะนุถนอม พยายามหาอาหารดีๆ มาให้มันกิน จนมันอ้วนท้วนน่ารัก หลายครั้งเราทั้งสองแย่งกันอุ้มไอ้ดิก จนต้องได้ออกกำลังต่อยตีกัน ปล้ำกันจนล้มนกั้งเกลือกซี่ฝุ่น ร้อนถึงผู้ใหญ่ต้องมาแยกออกจากกัน บุญโตอายุสิบเอ็ดปี แก่กว่าผมปีหนึ่ง ทะเลาะกันแล้วพวกเรา ก็กลับมาเล่นด้วยกันอีก ไม่นานก็ตีกันใหม่ รู้สึกว่าเมื่อต่อยกันเสร็จแล้ว พวกเราจะผูกพันกันมากขึ้นกว่าเดิม แล้วก็มาเล่นหัวด้วยกัน บางทีมีเรื่องเล็กน้อยๆพวกเราต่างก็หัวเราะด้วยกัน เช่น ดอกกลิ่นทมต้นหน้าบ้านหล่นลงมาถูกหัวบุญโตโดยบังเอิญ พวกเรา

ก็หัวเราะจนท้องคัดท้องแข็ง จนกระทั่งแม่हनวกหู ร้องทวาดให้เงียบ
 ครั้งหนึ่งไอ้ดิกวิ่งมาวนเวียนเลียแข้งเลียขาจนผมเซกလာแทบจะล้มลง
 บุญโตหัวเราะเสียงดัง แรกๆผมก็ชักไม่พอใจที่มีคนมาหัวเราะเยาะ
 แต่พอเห็นบุญโตหัวเราะจนท้องคัดท้องแข็ง ผมอดไม่ได้เลยหัวเราะไป
 ด้วย หัวเราะเยาะที่บุญโตมันหัวเราะ เสียงผมกับเสียงบุญโตดังประสาน
 กันสนั่น พวกเราหัวเราะกันตั้งนาน ตอนเย็นหลังจากทานข้าวเย็น
 แล้วมองดูหน้ากัน พวกเราก็หัวเราะขึ้นอีก หัวเราะเรื่องที่ตนเองหัว...

สองเดือนหลังจากที่นำไอ้ดิกมาเลี้ยง ผมก็ขอมาน้อยจากลุง
 พี่งมาได้ตัวหนึ่ง และตั้งชื่อมันว่าไอ้แดง ที่ตั้งชื่อนี้ก็เพราะว่ามันผอม
 กระแดง ผมหาน้ำนมให้มันกิน อุ้มมันเกือบตลอดเวลา หยอกเล่นกับ
 มันเกือบไม่มีเวลาหยุด พอมันโตขึ้นมาหน่อย ผมก็หาอาหารดีๆให้มัน
 กิน เลี้ยงมันอย่างทะนุถนอม เมื่อมีใครเอาของกินมาฝากผม ผมจะแบ่ง
 ให้ไอ้แดงกินเสมอๆ และหลายๆครั้งไอ้แดงได้กินมากกว่าผมด้วยซ้ำ

ผมได้แต่ดูแลไอ้แดง จนเกือบจะลืมไอ้ดิก นานๆผมจึงเอาข้าว
 ให้ไอ้ดิกกินสักครั้งหนึ่ง เวลาที่บุญโตไม่อยู่บ้าน ผมลูบขนไอ้แดง อุ้มมัน
 ไว้แนบอก ตื่นเช้าขึ้นมาหน้ายังไม่ล้าง ผมไปหาไอ้แดงเสียก่อน ผมรัก
 มันจริงๆ เมื่อใดได้ของกินผมจะให้ไอ้แดงก่อน ไอ้ดิกกินทีหลัง ทั้งได้
 น้อยกว่าหรือบางทีไม่ได้เลยแล้วแต่กรณี ดังนั้นไอ้ดิกจึงต้องคอยแย่ง
 ไอ้แดงกิน อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีที่ใครที่มัน คือเมื่อใดบุญโตได้อะไรมา
 ก็เอาให้ไอ้ดิกกินก่อน แล้วจึงเอาให้ไอ้แดง และก็มีเหมือนกันที่ไอ้แดง
 หมาของผมไม่ได้กินอะไรเลย แล้วแต่กรณีเช่นกัน

เวลาผ่านไป ไอ้แดงอ้วนท้วนอิมหมี่พื้มัน และเติบโตใหญ่ขึ้นอย่าง

ผิดหูผิดตา แต่ก็ยังสู้ไอ้ดิกไม่ได้ เพราะไอ้ดิกตัวโตกว่า ลำสันกว่า กัดกัน
 ที่ไร ไอ้แดงเสียเปรียบทุกที เห็นไอ้แดงไม่มีทางสู้ ไอ้ดิกได้ที่ยังหาโอกาส
 ช่มเหงเอาบ่อยๆ เช่นเมื่อตอนแย่งของกินอะไรก็ตาม สู้ไอ้ดิกไม่ได้
 ขณะที่กำลังเล่นหยอกกันแล้วเกิดโมโหขึ้นมา ไอ้ดิกจะกัดไอ้แดงอย่าง
 รุนแรง จนไอ้แดงร้องเสียงหลงดังคับบ้าน พอได้ยินดังนั้นผมก็ต้องวิ่งไป
 ช่วยไอ้แดง และใช้ไม้ฟาดไอ้ดิกให้วิ่งหนีไป ผมตีหัวไอ้ดิกที่ไรก็สะเทือน
 ไปถึงหัวบุญโตทุกที พวกเราทะเลาะกันทุกครั้งที่มาสองตัวนี้กัดกัน ทะเลาะ
 กันแล้วก็ตีกัน หมายความว่าหลังจากที่มาสองตัวกัดกันเลิกราไปแล้ว
 ก็กลับมาเป็นพวกเราต้องกัด...เอ๊ย ตีกัน ร้อนถึงแม่ คือแม่จะต้องมาแยก
 พวกเราออกจากกัน บางทีกว่าจะยุติมวยวัดลงได้ แม่ก็จำเป็นต้องใช้ฝ่า
 มือตบพวกเราคนละสองสามทีจึงสงบลงได้

ไอ้แดงนั้นก็ไม่ใช่ที่ผมแกล้งยอมมันดอก มันชอบเห่ามากจริงๆ
 ตอนยังเล็กก็เห่าว๊อกๆ เห็นอะไรเป็นไม่ได้มันเห่าไปหมด เห็นหมาตัว
 ใหญ่ผ่านหน้าบ้าน มันก็จะเห่าเอาซะ ว๊อกๆ เหมือนว่าเขาจะกลัวมัน
 พอโตขึ้นยิ่งเห่าหนัก เสียงก็ยิ่งดัง เห่าปานว่ามันจะไม่หายใจเอาเสียเลย
 เหมือนกับที่บุญโตว่านั่นแหละ ส่วนไอ้ดิกนั้นเห่าน้อยหน่อย ที่ได้เห่าน้อย
 ก็เพราะไม่ชอบอยู่ติดบ้าน ไม่รู้มันไปเที่ยวที่ไหน เห็นมันอยู่บ้านก็คือ
 ตอนมันนอน เพราะฉะนั้นเวลามีคนเข้ามาในบริเวณบ้าน ไอ้แดงจะเห่า
 ก่อน ไอ้ดิกมันนอนหลับอยู่ พอได้ยินเสียงไอ้แดงแล้ว ไอ้ดิกก็จะลืม
 ตาขึ้น และไม่จำเป็นจะต้องเห่าแล้ว เพราะคนที่เข้ามาบ้านอาจเป็นคนที่
 รู้จักมักคุ้น หรือเป็นญาติพี่น้องกับคนในบ้านนั่นเอง และถูกคนในบ้าน
 ร้องปรามไม่ให้เห่าอีกต่อไป

"เสะ! ไอ้แดง..." นี่คือคำปราชัยที่ไอ้แดงได้ยินเป็นประจำ และเข้าใจความหมายดี นั่นคือการห้ามเห่า ห้ามแสดงตัวเป็นพิษเป็นภัย

การที่ไอ้แดงเห่าก่อนนั้น กลายเป็นนิสัย เป็นความเคยชิน เช่นเมื่อใดที่อยู่บ้านพร้อมกัน และถ้ามีคนเข้ามาในบ้าน ไอ้ดิกจะปล่อยให้ไอ้แดงเห่าก่อน แล้วมันจึงเห่าตามหลัง แต่เห่าเสียงดังกว่า เสียงห้าวกว่า ดูเหมือนกับว่ามันตั้งใจให้กลบเสียงไอ้แดง ถ้าไอ้แดงหยุดเห่า ไอ้ดิกก็จะหยุดเห่าเหมือนกัน เมื่อใดไอ้แดงไม่เห่าก็หมายความว่า คนที่เข้ามาในบ้านเป็นคนที่คุ้นเคยกับคนในบ้าน ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องเห่า ขึ้นเห่าก็มีหวังได้ยินเสียง "เสะ! ไอ้ดิกไอ้แดง"

สรุปแล้ว ไอ้แดงกว้างขวางกว่า คือรู้จักคุ้นเคยคนมากกว่าไอ้ดิก แต่ไอ้ดิกมีประสบการณ์ มีความเป็นนักเลงมากกว่า เพราะไอ้ดิกไม่ชอบอยู่บ้าน มันไปเที่ยวเกเรที่คู้มกลางบ้าน หรือบริเวณตลาดเสมอ ดังนั้นมันจึงรู้จักกว้างขวางด้านเกเรมากกว่าไอ้แดง

ผมกับไอ้ดิกนั้น ไม่ค่อยเข้าหน้ากันเลย พอมันข่มเหงไอ้แดง ผมก็ต้องลงโทษมัน แล้วนายของมันก็หาทางมาก่อวุ่น หรือข่มขู่ผมอีกต่อหนึ่ง...

ผมเข้าบ้านเมื่อไร ไอ้แดงจะวิ่งมาต้อนรับ เลี้ยแข้งเลียขา วิ่งวนรอบๆ ตัว ส่วนไอ้ดิกจะนอนเฉยไม่หวังอะไรเลย แต่ถ้าผมโยนของกินให้ไอ้แดง ไอ้ดิกก็จะรีบวิ่งออกมาแย่งกินทุกครั้ง

ไอ้ดิกก็นับถือนายของมันอยู่ดอก เมื่อไรบุญโตเข้าบ้านมา ไอ้ดิกจะโง่หัวขึ้นหรือบางทีก็ยืนขึ้น ถ้าไม่พิเศษจริงๆ มันก็ไม่ยืนดอก นอกจากว่าบุญโตจะตีตีนัวให้มัน มันคงจะคิดว่าเสียเวลานอน เพราะคืนที่ผ่านมา

มัวไปเที่ยวเตร่อยู่แถวตลาด วันใดที่ไอ้ดิกลูกวิ่งไปเลียแข้งเลียขานายของมัน
วันนั้นอาจจะผิดปกติ หรือบางทีอาจจะเป็นเพราะว่า บุญโตมีของกิน
ติดมือมาด้วย

วันหนึ่ง บุญโตกับผมเดินเล่นไปตามถนนริมน้ำโขง ไม่ไกลจาก
บ้านของเราเท่าไร ตามเคย...ไอ้ดิกกับไอ้แดงวิ่งตามไปด้วย โดยนำหน้า
นำทาง วิ่งดมกลิ่นตรงนั้นตรงนี้ สักประเดี๋ยวมีรถยนต์แล่นผ่านพวกเรา
ไป คนในรถทิ้งชิ้นข้าวจี*ครึ่งก้อนลงข้างถนน เขาอาจมีจุดประสงค์โยน
ให้หมาหรืออย่างไรก็ไม่อาจทราบได้ ปรากฏว่าไอ้แดงอยู่ใกล้กว่า จึงวิ่ง
คาบไว้ได้ก่อน ไอ้ดิกเข้าไปแย่งตามประสาหมาเลง โดยกระโดดคร่อม
ไอ้แดงไว้ ไอ้แดงไม่ยอมปล่อย มันลุกขึ้นแล้วก็วิ่งข้ามถนนไปอีกฟาก
หนึ่ง ไอ้ดิกวิ่งตามอย่างว่องไวแต่...มีรถยนต์อีกคันหนึ่งแล่นมาด้วยความเร็ว
ไอ้ดิกยังไม่ทันข้ามถนนพ้น รถจึงชนกระเด็นไปนอกถนน มันนอนร้อง
เงิ่ง ๆ อยู่กับที่ด้วยความเจ็บปวด สักประเดี๋ยวก็ลุกขึ้นได้ แล้วเดินขา
กระเผลก ๆ กลับบ้านไป

รถคันนั้นแล่นเลยไป ส่วนบุญโตได้แต่ร้องด่าตามหลัง ผมร้องด่า
หมาทั้งสองตัว

"มัวแต่แย่งกัน สักวันสูงจะตายพร้อม ๆ กัน คอยดูเถอะ"

เป็นครั้งแรกที่ผมไม่ล่าเอียงเข้าข้างใดข้างหนึ่ง เมื่อหมาสองตัว
นี้แย่งกันกิน...

*ข้าวจี = ขนมปังปอนด์

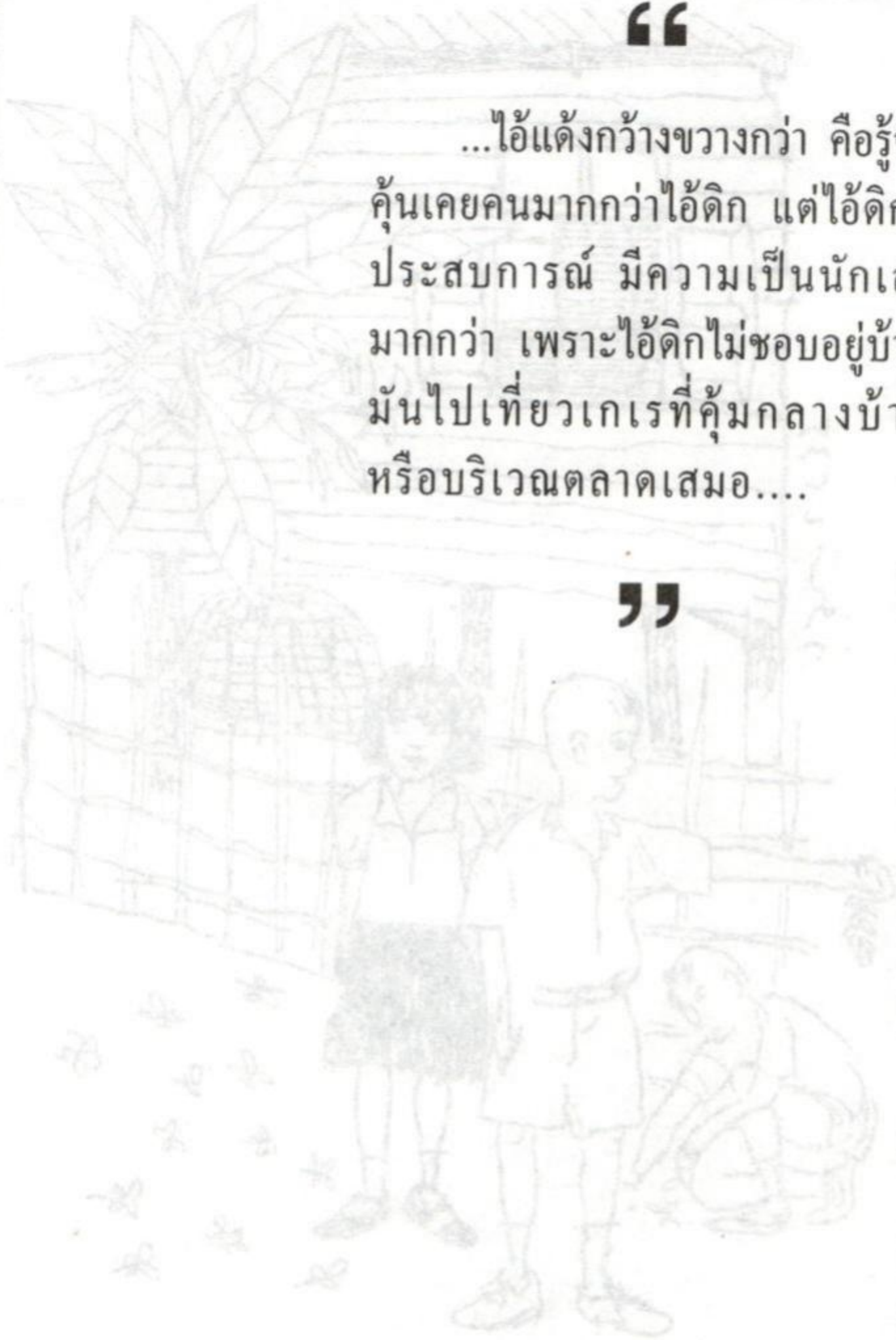
พิมพ์ครั้งแรก(ภาษาลาว)ในหนังสือ "ฟ้าใหม่" ราชอาณาจักรลาว ปี 2517

พิมพ์ครั้งที่สอง(ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น "แพงแม่" ปี 2534

“

...ไอ้แต่งกว้างขวางกว่า คือรู้จัก
 คู่คนเคยคนมากกว่าไอ้ดิก แต่ไอ้ดิกมี
 ประสบการณ์ มีความเป็นนักเลง
 มากกว่า เพราะไอ้ดิกไม่ชอบอยู่บ้าน
 มันไปเที่ยวเกเรที่คุ่มกลางบ้าน
 หรือบริเวณตลาดเสมอ....

”

จำปาหน้าบ้าน

ครั้งหนึ่ง ที่ริมถนนตรงหน้าบ้านผม มีต้นมะขามหวาน มันแผ่กิ่งก้านให้เงาร่มเย็นสบาย ใครผ่านไปผ่านมายามแดดร้อนอบอ้าวก็เข้าพัก ผมเองเป็นคนปลูกเมื่อหลายปีมาแล้ว ครั้งแรกมันอยู่ในบริเวณรั้ว แต่ต่อมาทางฝ่ายก่อสร้างของเทศบาลนคร ได้มาตัดแปลงและขยายถนนออก ผมขยับรั้วบ้านเข้า ต้นมะขามจึงไปอยู่นอกรั้วบริเวณทางเท้า

ผมชื่นชมกับมะขามต้นนี้ เพราะลูกมันอร่อยดี ทั้งใบก็เป็นพุ่มเขียวงาม เป็นต้นไม้ประดับเพิ่มความมีชีวิตชีวาให้กับบริเวณหน้าบ้านอย่างเข้าหน้าฝนมันออกดอกสีแสดบานเรืองเรือง และหล่นลงเต็มรดาษตามพื้นดิน ต่อมาไม่นานก็ติดลูกน้อยๆ โค้งแขวนเรียงรายอยู่ตามยอดสูงตามกิ่ง ตามก้าน ใครผ่านไปผ่านมาก็แหงนดูด้วยความชื่นชม

นอกจากคนผ่านทางที่แวะพักร่มมะขามนี้แล้ว ยังมีหนูน้อยนักเรียนจำนวนหนึ่ง พวกกันมาแวะพัก รอพ่อแม่หรือผู้ปกครองมารับ

หลังจากเลิกโรงเรียนซึ่งอยู่บริเวณใกล้ ๆ นี้ บรรดาเยาวชนเหล่านี้ อยู่ในเครื่องแบบนักเรียน หน้าตาสดใส กำลังน่ารักน่าชัง บ้างนั่งบ้าง ยืนหรือวิ่งไล่หยอกล้อกัน มันเป็นภาพประทับใจ เวลาเห็นเยาวชนสนุก ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดหยอกล้อหัวเราะกันไปมา บางวันผมเสียเวลาไปตั้ง หลายนาทีหรือบางครั้งก็เป็นครึ่งชั่วโมงในการเฝ้าสังเกตดูเขา ดูผมตก ดำ แก้มแดง และบางคนก็แก้มยู่ยู่ ดูการเคลื่อนไหวของเขา ที่เป็นไปตามธรรมชาติ ปราศจากเล่ห์เหลี่ยมมายา มีคนเคยพูดไว้ว่า ไม่มีรูปใด จะนำคุณาถนอมไปกว่ารูปถ่ายของเด็กน้อยที่กำลังเล่นอยู่ตามลำพัง ผม เห็นด้วยกับความคิดความเห็นอันนี้ และถ้ามีกล้องถ่ายรูปผมก็คงจะ เสียเวลาเพิ่มอีก ในการแอบถ่ายรูปโดยไม่ให้เขารู้ตัว

เสียงเพลง เสียงหัวเราะ เสียงร้องล้อกันของพวกเขาเด็กน้อย ตลอด ทั้งเสียงด่าว่าเสียดสีกันเพราะแย่งมะขาม ทำให้นึกถึงความหลังครั้งที่ เรายังเป็นเด็กน้อย วิ่งไล่เล่นหยอกกันอยู่ตามลานบ้าน ผมรู้สึกเป็นสุข เวลาคิดถึงอดีตของชีวิตในวัยเด็ก อันเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความสด ชื่น และนี่ก็อยากให้วันเวลาแห่งความหลังเหล่านั้นกลับคืนมาอีก ผม ไม่รู้สึกเสียดายที่เด็กน้อยพากันสอยเอามะขามมากิน แต่ที่เป็นห่วงก็คือ บางคนป็นขี้นบนต้น และบางคนก็เอาท่อนไม้ขว้างปา หลายๆครั้งผม ต้องร้องบอกว่า "ระวังตกนะ ท่อนไม้จะตกถูกหัวกัน"

หลังจากเสียงร้องบอก ความเงิบก็ปรากฏขึ้นชั่วขณะหนึ่ง ผู้ที่ อยู่บนต้นก็ค่อยๆลงมา ผู้ที่จับท่อนไม้ก็โยนทิ้ง แต่พอหันสายตามผม ไม่นาน เสียงแซวๆก็ดังขึ้นอีก ผมเคยบอกเขาว่า "ต้นมะขามนี้อยู่ริมถนน มันเป็นสมบัติของทุกคน ฉะนั้นต้องแบ่งปันกันกิน และอย่าทำลายมันทิ้ง

มันเป็นสิ่งประดับบ้านเมืองให้มีชีวิตชีวา มีต้นไม้อยู่ที่ใดก็มีความสดชื่น
อยู่ที่นั่น"

ชีวิตผมผูกพันกับมะขามต้นนี้มาเป็นเวลาเนิ่นนาน ผมรู้สึกสดชื่น
เวลาดอกมันบาน รู้สึกเขียวแฉ่งแล้งในเวลามันทิ้งใบ ผมรักต้นไม้ใบ
หญ้า และปรารถนาให้ถนนทุกสายในนครเวียงจันทน์มีต้นไม้เรียงรายไป
ตลอดสองฟากถนน มองไปที่ใดก็ให้เห็นแต่ความร่มเย็น เป็นนครแห่ง
ความสดชื่น และสดใสทุกแห่งหน

แต่แล้วมาวันหนึ่ง ผมกลับบ้านหลังจากเลิกทำงาน ก็พบกับ
ความเศร้าโศกสลดใจ ต้นมะขามถูกตัดเหลือแต่ตอเตี้ยๆสูงแค่หัวเข่า ใบ
และกิ่งของมันกองพะเนินไว้ตามพื้นดิน บริเวณหน้าบ้านโล่งเตียน ลม
พัดสะดวง มันสว่างกว้างนัยน์ตา แต่ในหัวใจของผมมันเย็นวาบ สั่น
สะเทือน ดังมีส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายขาดหายไป ผมยืนซึมอยู่หน้า
บ้านพูดอะไรไม่ออก เหลียวมองไปที่ริมถนน บัดนี้เห็นถนนใหญ่ชัดเจน
มีต้นไม้ยังเหลืออยู่สองต้นแต่ปลายด้าวน นอกนั้นก็เห็นล้มระเนระนาดไป
ตลอดเส้นทาง ผมเข้าไปในบ้านแล้วสอบถามคนในบ้าน

"พวกไหนมาตัดต้นไม้ที่ริมถนนนี้ ฮี?"

เมียผมตอบว่า

"พวกบริษัทรับเหมานะ เขว่ามันก็ดขวางสายไฟฟ้า"

"แบบนี้มันเป็นการทำลายย่านี่ซี"

"ฉันบอกแล้วบอกอีกว่า ไม่อยากให้ตัด ขอให้ฟันแต่กิ่งที่มันชี้ไป
หาสายไฟ หรือว่าตัดแต่กิ่งสูง ๆ เหลือกิ่งต่ำไว้สักสองสามกิ่งเพื่อมันจะ
ไม่ตาย แต่เขาไม่ยอมฟัง ไม่ใช่พวกกรรมไฟฟ้านะ มันเป็นพวกรับเหมา

ถึงพูดยาก"

"หมดแล้ว!...ไม่มีร่มให้คนพักอีกแล้ว ปลุกต้นไม้ต้นหนึ่งกว่าจะโต
เพียงนี้ก็ต้องหลายปี" ผมบ่นอย่างน้อยใจ

"ใครก็ร้องขอไม่ยากให้ตัดตัดดิน ลุงคนหนึ่งอยู่ปากซอยวิ่งไป
บอกทางเทศบาลนครให้มาดูแล เมื่อเจ้าหน้าที่มาถึง การตัดก็หยุดชะงัก
ไปชั่วคราว เจ้าหน้าที่เทศบาลแนะนำให้ตัดแบบเว้นกิ่งต่ำๆไว้ เพราะ
ต้นไม้ริมถนนสายนี้ห่างสายไฟมากพอสมควร ดังนั้นต้นไม้สองต้นอยู่
ปากซอยจึงยังหลงเหลืออยู่ เพียงแต่ปลายดอกรักก็ไม่เป็นไร คงไม่ตาย"

หลังจากวันนั้นมา ตรงหน้าบ้านไม่มีเด็กน้อยส่งเสียงเจี๊วเจี๊ว ไม่
มีเสียงหัวเราะหยอกล้อกันอีก มันเงียบเปลี่ยวเปล่า มีแต่แสงแดดอัน
ร้อนจัดสาดไปทั่วบริเวณนั้น ผมรู้สึกแห้งแล้งในหัวใจ และเสียดายอยู่
ไม่เคยหุดหาย

ผมคิดอยู่หลายวัน คิดหาพันธุ์ไม้มาปลูกใหม่ทดแทนว่าจะเอา
ต้นน้ำนม*มาปลูก เพราะเห็นว่ามันให้ร่มดี แต่คงไม่พื้ถูกตัดอยู่เรื่อย ๆ
เพราะกิ่งมันสูงชัน อาจขึ้นไปถึงสายไฟฟ้า คิดจะเอาต้นมะม่วงต้นลำไยมา
ปลูก แต่พิจารณาดูถี่ถ้วนแล้วก็จะถูกตัดเหมือนต้นมะขาม อีกประการ
หนึ่งต้นไม้ที่กินผลนั้น มันดึงดูดใจเด็กน้อยให้ปีนป่าย และอาจตกลงมา
เป็นอันตรายแก่ชีวิตก็เป็นได้ ผมไม่ปรารถนาเห็นเด็กน้อย หรือใครก็
ตามตกต้นไม้ เพราะมันเป็นภาพที่สะเทือนใจ ดีไม่ดีตนเองอาจจะเกิด
หัวใจวายตายไปก่อนผู้ประสพอุบัติเหตุ นั่นด้วยซ้ำ ผมคิดจะเอาต้นไม้ที่
มีดอกงามๆ นั้นมาปลูก แต่ไม่มีเวลาที่จะไปชวนขวยหามา จึงได้แต่
มองไปข้างหลังบ้านตนเอง เห็นต้นจำปา**กำลังออกดอกสีขาวสะอาดงามตา

ส่งกลิ่นหอมหวานไม่ว่ายามเช้า ยามสาย และยามเย็น ต้นหนึ่งอยู่มุมรั้ว
อีกต้นหนึ่งอยู่ข้างครัว

ผมลงมือปลูกต้นดอกจำปาสามต้นที่ริมถนนตรงหน้าบ้านโดยกะ
ระยะห่างกันพอสมควร ความจริงผมอยากปลูกมากกว่านั้น แต่กลัว
มันถี่เกินไปเพราะบ้านผมไม่กว้างเท่าไร ต้นดอกจำปาปลูกง่าย เพียงแค่
ตัดเอากิ่งยาวประมาณแขนหนึ่ง หรือหนึ่งวามาฝังไว้ก็ได้แล้ว นอกจาก
ปลูกที่หน้าบ้านตนเองแล้ว ผมยังเอากิ่งจำปาไปแจกให้หลาย ๆ คน ที่
อยู่ละแวกเดียวกันปลูกอีก แต่ละคนก็ปลูกด้วยความเอาใจใส่ และวาง
ระยะให้สม่ำเสมอ อันนี้มันทำให้ผมมีความชื่นชมชื่นใจ และเชื่อว่าทาง
การบ้านเมืองก็จะรู้สึกเช่นเดียวกัน

ต้นดอกจำปาที่ปลูกใหม่นี้ ผมได้ล้อมรั้วไว้เพื่อไม่ให้คนหรือ
สัตว์ไปแตะต้อง อันจะทำให้มันหักโค่นเสียหายตายไป ผมรดน้ำบำรุงเป็น
อย่างดี เช้าสายบ่ายเย็น ผมเฝ้ามองแต่ต้นดอกจำปาเหล่านี้ เวลาผ่านไป
หลายวันหลายเดือนมันก็แตกใบอ่อน ต่อมาก็เป็นใบเขียวสดชื่นชูกิ่ง
สูงขึ้นทีละเล็กทีละน้อย

หลายปีต่อมา ตรงหน้าบ้านของผม และตลอดเส้นทางย่านนี้ก็ม
ความร่มรื่นเย็นสบาย เป็นร่มต้นดอกจำปาที่มีใบดกหนา ต้นดอกจำปา
ไม่เตี้ยไม่สูง พอประมาณ มันเป็นต้นไม้ดอกที่บานอยู่ทุกฤดูกาล บาน
ต้อนรับสายฝน สายลม และแสงแดด มันเป็นดอกไม้มีขวัญของดิน
แดนลาว

ที่ตรงหน้าบ้านผมได้กลับคืนมามีชีวิตชีวาอีก มีคนมาแวะพักร่ม
เงา มีเด็กน้อยมานั่งเล่นหยอกล้อกัน ส่งเสียงเอ็ดอึง-เจี้ยวจ้าว เขาพา

กันเก็บดอกจำปามากองไว้ บางคนก็ร้อยเป็นพวงมาลัย แล้วก็เอามาคล้องคอคล้องแขน มันเป็นภาพฝังแน่นในหัวใจของผู้พบเห็นทุกคน.

***ต้นน้ำนม** - เป็นต้นไม้ผลในท้องถิ่นประเทศลาวและภาคอีสาน ใบของมันคล้ายกับใบละมุด ขนาดของต้นสูงใหญ่กว่าละมุด ผลของมันเป็นลูกกลมเกลี้ยงขนาดเท่ากำปั้นเด็ก เวลาสุกเปลือกสีเขียวจะเปลี่ยนเป็นสีม่วง มียางขาวข้นเหมือนยางละมุด ชาวอีสานเรียกว่า 'หมากยางต้น' ภาคกลางเรียกว่า 'แอบเปิ้ลแขก'

****จำปา** - ลั่นทม ชนชาติลาวถือเป็นดอกไม้ประจำชาติ

ตีพิมพ์ครั้งแรก (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้นของอุทิน บุญยาว ชุด "ยัมนั้น" ปี 2522

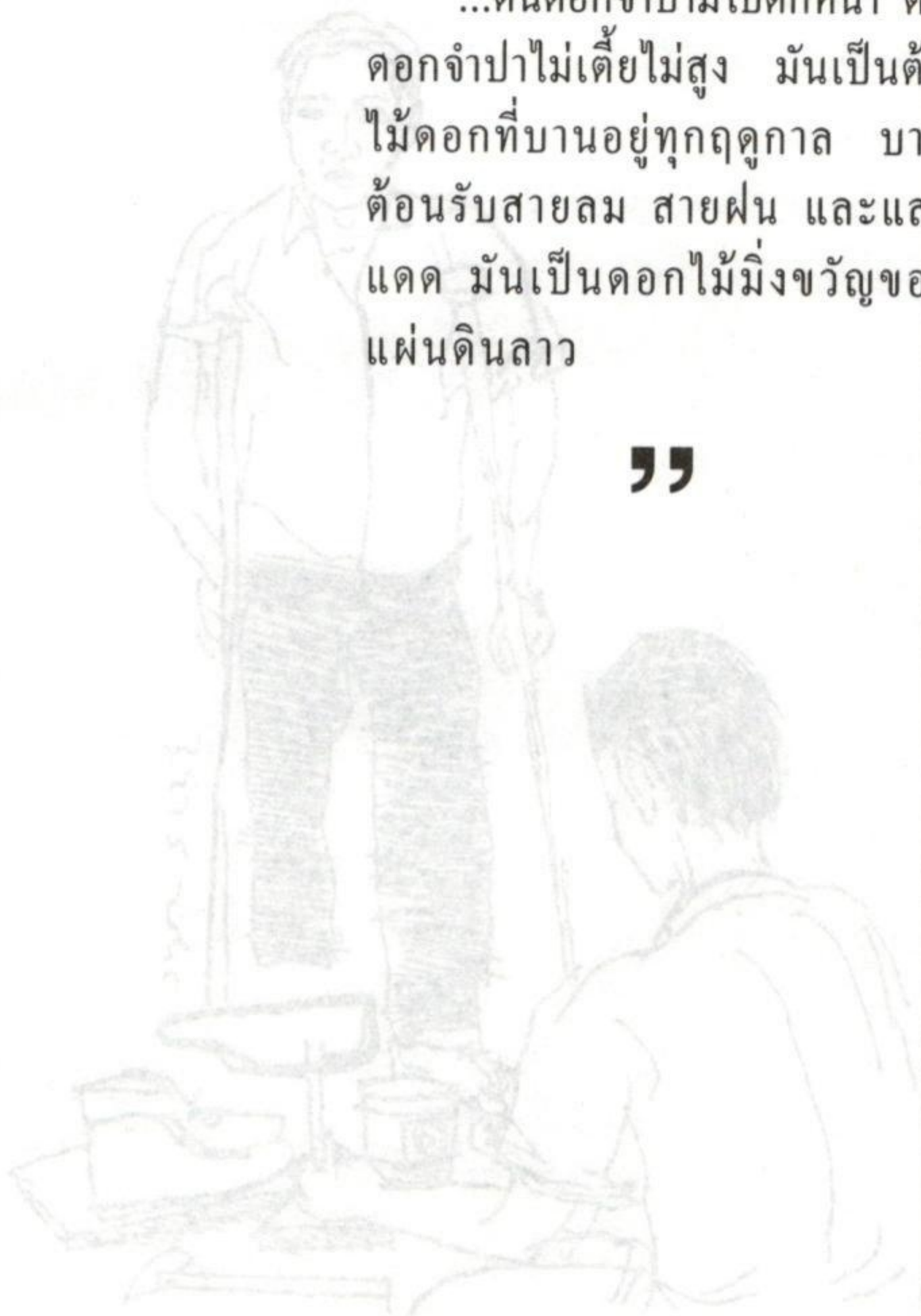
ตีพิมพ์ครั้งที่สอง (ภาษาลาว) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น "แพงแม่" ปี 2534

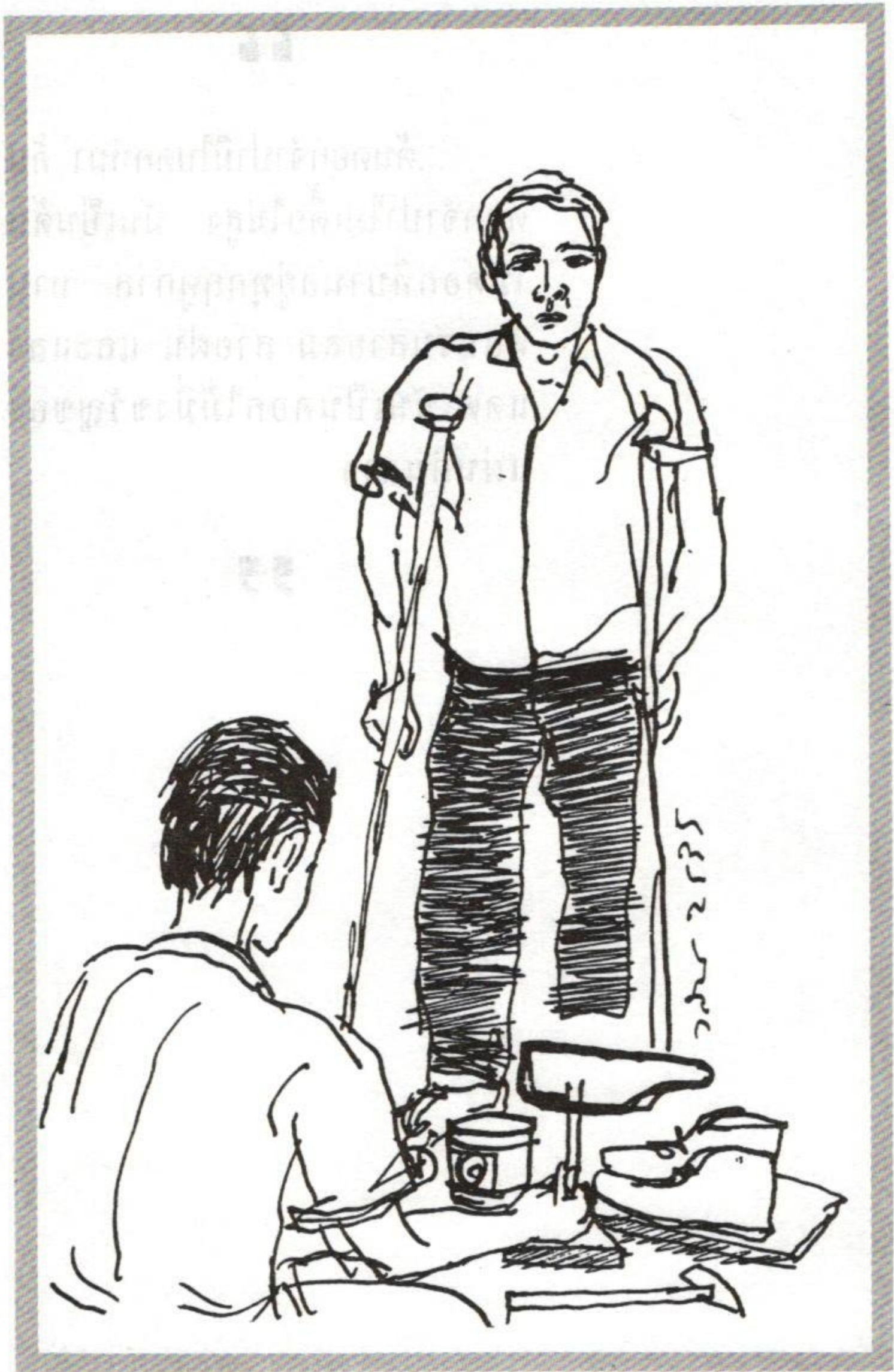
ตีพิมพ์ครั้งแรก(ภาษาไทย) ในนิตยสาร "นะคะ" ฉบับที่ 64 สิงหาคม 2533

“

...ต้นดอกจำปามีใบดกหนา ต้น
ดอกจำปาไม่เตี้ยไม่สูง มันเป็นต้น
ไม้ดอกที่บ้านอยู่ทุกฤดูกาล บ้าน
ต้อนรับสายลม สายฝน และแสง
แดด มันเป็นดอกไม้มิ่งขวัญของ
แผ่นดินลาว

”

ประกอบส่วน

ดูท่าทางแล้วก็เห็นว่า เขาสงบเงียบดี สุขุมเยือกเย็น บากบั่น พากเพียร แต่ในหัวใจเขานั้นมันร้อนรนเดือดพล่าน เขานั่งที่มุมถนน ใต้ร่มฉานา ท่ามกลางสายลมที่ปลิวพัดมาเกือบตลอดเวลา แต่สายลม ก็ช่วยอะไรเขาไม่ได้ ด้วยความขำขันขำนาญ เขาใช้เข็ม ค้อนและ อุปกรณ์อื่น ๆ อีกสองสามอย่าง ทำการเย็บรองเท้าขาดและชำรุด เพียงเวลาไม่นานรองเท้าที่เจ้าของมันใช้การไม่ได้แล้วนั้น ก็กลับกลายเป็นรองเท้าดีที่ใช้การได้อีก แล้วเขาก็นำเอารองเท้าข้างใหม่ หรือคู่ใหม่ มาซ่อมต่อไปเรื่อย ๆ ข้างหน้าเขามีลังไม้ซึ่งเต็มไปด้วยรองเท้า ลังที่วาง อยู่นี้แสดงว่า เขาบักหลักท่ามาหากินอยู่ที่นี่ วันใดไม่มีลังก็ไม่เห็น เขาซึ่งก็มักเป็นวันฝนตก โดยปกติเขาจะมาประจำอยู่ที่นี่ทุกวัน มันเป็น

ถนนที่มีคนผ่านไปมามากมาย สะดวกสบายสำหรับผู้ที่จะเอารองเท้า
แวะมาซ่อม บางคนก็รอเอากลับไปด้วยเลย บางคนก็ทิ้งไว้แล้วนัดวัน
เวลามาเอาที่หลัง

เขานั่งซ่อมรองเท้าอยู่อย่างเจียบ ๆ บางครั้งก็เหลือบสายตาไป
ดูรองเท้าคู่หนึ่งซึ่งเจ้าของเอามาซ่อมเมื่อเดือนกว่ามาแล้ว ถ้าเจ้าของ
รองเท้ามานะ เขาก็จะได้เงินค่าซ่อมเป็นเงินตั้ง 1,500 กีบ*! มันเป็น
รองเท้าสวย หนึ่งดี ซึ่งเจ้าของเสียตายน่าใจจึงเอามาซ่อม โดยเปลี่ยนพื้น
ใหม่ทั้งสองข้าง ดังนั้นค่าซ่อมจึงแพงพอสมควร เขาจำได้ว่า เจ้าของ
รองเท้าเป็นชายหนุ่มหน้าตาดี ท่าทางสง่าผ่าเผย เขาคิดคำนวณค่าซ่อม
และบอกว่าภายในสามวันให้เจ้าของมาเอา แต่เมื่อถึงกำหนดปรากฏว่า
ไม่เห็นเจ้าของกลับมาเอาเลย เขารอคอยทุกวัน จากวันเป็นสัปดาห์
จากสัปดาห์เป็นเดือน เดือนหนึ่งผ่านไป เดือนที่สองเข้ามา แต่ก็ไม่เห็น
เจ้าของรองเท้ามานะ ที่เขารอคอยด้วยความกระวนกระวาย ก็เพราะเขา
อยากได้เงิน เงินซึ่งเขาต้องการที่สุดในขณะนั้น เขารู้สึกร้อนรน

เขาทำงานลำพังคนเดียว แต่หัวใจมันแสนอีกทีก ข้างๆเขามี
วิทยุเล็กๆเครื่องหนึ่งกำลังออกข่าว- มันเป็นข่าวที่กระตุกเส้นประสาททุก
ส่วนในร่างกายของเขา

...เครื่องบิน โอวี-10 ของฝ่ายตรงกันข้ามถูกทหารท้องถิ่นบ่อแตง**
ยิงตกในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2531 สองนักบินถูกจับทันที ทางภาคพื้นดิน
ทหารเราประจำป้อม 1428 สู้รบด้านการบุกของพวกกระต๊องแดง-
ทหารกล้าตายของฝ่ายตรงกันข้ามไว้ได้ ป้อม 1370 ก็ถูกโจมตีอย่างหนัก
หลังจากฝ่ายตรงกันข้ามใช้ปืนใหญ่ยิงถล่มเป็นเวลาสี่ชั่วโมงแล้ว พวก

กระทิงแดงก็บุกขึ้นมาเพื่อยึดป้อมทั้งสอง แต่พอมากลั้หลุมเพลาะ ประมาณ 20-30 เมตร ทหารเราก็เปิดฉากยิงกระหน่ำ การสู้รบเป็นไปอย่างดุเดือดที่สุด พวกกระทิงแดงพยายามบุกขึ้นมาตั้งหลายชุด แต่ก็ไม่สามารถก้าวเท้าเข้ามาถึงหลุมเพลาะรอบ ๆ ป้อมทั้งสองได้ ป้อม 1428, ป้อม 1370 และป้อมอื่น ๆ ยังเป็นฐานที่มั่นของทหารเราอย่างมั่นคง...

ข่าวจากวิทยุรายงานต่อไปว่า: ...ประชาชนจากแหล่งต่าง ๆ จัดส่งของขวัญไปให้พี่น้องทหารที่อยู่แนวหน้าอย่างเป็นขบวนครึกครื้น มีผู้บริจาคเงิน สิ่งของ อาหารการกิน บุหรี่ และอื่น ๆ พร้อมทั้งเขียนจดหมายไปอวยชัยให้พรแก่ทหารอยู่แนวหน้าที่เขตบ่อแต่น...

เมื่อฟังข่าวมาถึงตรงนี้แล้ว เขารู้สึกไม่สบายใจ เพราะตนเอง ยังไม่ได้บริจาคอะไรสักอย่าง แล้วเขาก็คิดไตร่ตรองให้เจ้าของรองเท้าคู่นี้ เขาหวังว่าเมื่อได้เงินจำนวนพันห้าร้อยกีบแล้ว เขาจึงจะพอแบ่งส่วนสักครึ่งหนึ่งเอาไว้ครอบคร้ว และอีกครึ่งหนึ่งเอาไปประกอบส่วนร่วมบริจาคกับประชาชนคุ้มบ้านของเขา เพื่อนำไปซื้อของขวัญมอบให้ทหารแนวหน้า เขาได้เงินจากลูกค้ารายอื่น ๆ อยู่บ้าง แต่ก็เพียงเล็กน้อย เพราะเป็นการช่อมเพียงเล็กน้อย ซึ่งเขาได้ค่าช่อมแค่ 70-100 กีบเท่านั้น วันหนึ่ง ๆ เขาได้เงินประมาณ 400-500 กีบ ซึ่งนับว่าอึดอัดขัดสนสำหรับเลี้ยงครอบครัว

บางครั้งเขาก็คิดว่าจะขายรองเท้าคู่นี้ เพราะนานเกินควรแล้ว แต่เจ้าของก็ไม่มาทวงถามเอาคืน เขาเองได้ลงทุนไปซื้อพื้นรองเท้าใหม่มาเปลี่ยน ถ้าเจ้าของไม่มาเอาจริง ๆ เขาก็มีสิทธิ์ขายเพื่อจะได้เงินคืนมา แต่เขาก็ได้แต่คิดเท่านั้น เนื่องจากว่าไม่มีผู้ใดออกปากขอลาซื้อ

สักที บางครั้งเขาก็คิดว่าเก็บไว้เสียก่อน วันหนึ่งข้างหน้าเจ้าของคงกลับมา บางทีเจ้าของอาจไปต่างแขวงอย่างกะทันหันจนไม่มีเวลามาเอารองเท้า หรืออาจประสบปัญหาที่คาดไม่ถึงก็เป็นได้ เขาสมมุติเรื่องขึ้นมาเอง แต่ก็ไม่ได้ตัดสินใจทำอะไรลงไป

เวลาผ่านไป ชาวการสู้รบที่แนวหน้าเขตบ่อแตงเงียบไป มีแต่ข่าวการประชุมของคณะกรรมการประสมทหารลาว-ไทยที่บ้านเหมืองแพ ชาวการส่งมอบนักบินไทยสองคนนั้น เพื่อเห็นแก่มนุษยธรรม และความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ต่อมาเป็นข่าวการประดับเหรียญชัยให้แก่ทหาร ที่ทำการป้องกันผืนแผ่นดินลาวในครั้งนี้

พิธีประดับเหรียญชัยผ่านไปสามเดือน แต่เจ้าของรองเท้าก็ยังไม่ปรากฏตัว

เขาก็คงทำงานซ่อมรองเท้าต่อไปตามเดิม ได้รื้อนำฉาตันเดิม ลังไม้ลังเดิม แล้ววันหนึ่งชายหนุ่มเจ้าของรองเท้าก็กลับมา เขาก้าวลงจากรถทหาร โดยมีไม้เท้าพุงตันแขน เดินด้วยความลำบาก ช่างซ่อมรองเท้าหยุดทำงานไปขณะหนึ่ง จ้องดูชายหนุ่มอย่างตั้งใจ และอย่างคันคืด ชายหนุ่มขาด้วนข้างหนึ่ง ทีแรกเขาไม่แน่ใจว่าเป็นเจ้าของรองเท้าหรือไม่ แต่เมื่อชายหนุ่มคนนั้นเดินตรงมาหาเขา แล้วออกปากถามหารองเท้า เขาก็หมดสงสัย

"รองเท้าผมเอามาซ่อม 4-5 เดือนก่อนคงเสร็จแล้วนะ?"

"เอ้อเสร็จแล้ว คุณนี่มัย?" เขาจับรองเท้าออกมาจากลังไม้

"ใช่แล้ว เป็นเงินเท่าไรนะ เราตกลงกันไว้รึนั้น?"

เขาอดอดใจที่จะบอกว่าค่าซ่อมเป็นเงินเท่าไร มันเหมือนมีอะไร

มาอุดล้าคอไว้ เมื่อเห็นเจ้าของรองเท้าเหลือขาข้างเดียว เขาอดไม่ได้จึงถามออกไปว่า

"ขอโทษ ขาเป็นอะไร?"

"เอ่อ..ผมอาสาสมัครไปแนวหน้าที่บ่อแตน ถูกลูกระเบิดของศัตรูเลยต้องตัดขาข้างหนึ่ง.."

ช่างซ่อมรองเท้าอ้าปากค้าง ความคิดแรกก็ภูมิใจที่ได้พบนักรบตัวจริง เพราะที่ผ่านมาเขาได้ฟังแต่ข่าวทางวิทยุ ความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่อุทิศตนเพื่อประเทศชาติก็ล้นเหลือ จนเขาพูดอะไรออกมาไม่ได้ตั้งใจคิดอยากจะพูด รถที่มาส่งชายหนุ่มก็ยังติดเครื่องรอคอยอยู่ ดังนั้นเขาจึงพูดสรุปเลยว่า

"โอ..งั้นเถอะ เอ่อ..ไม่เป็นไร ผมไม่เอาเงินดอก"

เจ้าของรองเท้ากล่าวขอบใจ แล้วเดินกลับไปที่รถ

ช่างซ่อมรองเท้ามองตามหลัง จนรถคันนั้นลับหายไปจากสายตา.

*เงินกีบ - เทียบกับเงินบาทของไทย 1 บาท ประมาณ 28 กีบ

**บ่อแตน - บ้านบ่อแตน เมืองบ่อแตน แขวงไชยบุรี ซึ่งเป็นบ้านเกิดของผู้เขียนด้วย (มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยของไทย)

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาลาว) ในรวมเรื่องสั้นกับนักเขียนลาวหลายคนในชุด "แต่นั้น" เดือนกรกฎาคม 2533 โดยสำนักพิมพ์ "วันนะสิน"

พิมพ์ครั้งที่สอง (ภาษาลาว) ในรวมเรื่องสั้น "แพงแม่" ปี 2534

พิมพ์ครั้งแรก (ภาษาไทย) ในนิตยสาร "ฟ้า" รายเดือน ฉบับที่ 32 สิงหาคม 2534
อาจินต์ ปัญจพรรค์ บรรณาธิการ

เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน - สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (พรหมเมธี) ปิยะสกลนันท
กวีนิพนธ์

เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ๒๒

คุณยายศรีสมหมาย - สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (พรหมเมธี) ปิยะสกลนันท
กวีนิพนธ์

คุณยายศรีสมหมาย - สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (พรหมเมธี) ปิยะสกลนันท
กวีนิพนธ์

คุณยายศรีสมหมาย - สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (พรหมเมธี) ปิยะสกลนันท
กวีนิพนธ์

ภาคผนวก

คุณยายศรีสมหมาย - สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (พรหมเมธี) ปิยะสกลนันท
กวีนิพนธ์

เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน - สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (พรหมเมธี) ปิยะสกลนันท
กวีนิพนธ์

คุณยายศรีสมหมาย - สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (พรหมเมธี) ปิยะสกลนันท
กวีนิพนธ์

คำนำ

(ฉบับพิมพ์ภาษาลาวซึ่งใช้ชื่อเล่มว่า "แพงแม่")

วงการวรรณคดีลาวของเรา กำลังมีความเคลื่อนไหวที่น่าชื่นชมยินดี กล่าวคือ ในปี 1990 นี้ มีการพิมพ์หนังสือออกมาหลายเล่ม และพิเศษไปกว่านั้น ในเดือนตุลาคม สมาคมนักประพันธ์ลาวก็ได้รับการสร้างตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เป็นการตอบสนองการรอคอยอันยาวนานของบรรดานักเขียน ผู้เปี่ยมด้วยความกระตือรือร้น และตื่นตัวสูงในการสร้างสรรค์วรรณกรรมลาวให้เจริญก้าวหน้า และปรากฏเด่นในเวทีสากล ความเคลื่อนไหวดังกล่าวนี้เป็นนิมิตหมายอันดี และส่งผลกระทบในทางบวกให้แก่วงการ

มีหนังสือออกมาหลายเล่ม ก็เหมือนกับมีดอกไม้บานพร้อมกันหลายดอก และหลากสีส่น สีลาของแต่ละนักประพันธ์ก็เปรียบเสมือนกับสีส่นของดอกไม้ในสวน มีทั้งสีฉูดฉาดสะดุดตา, สีนุ่มนวล, สีเย็นสบายตา, สีร้อนแรง และอื่น ๆ

ส่วน อุทิน บุญยาว ก็มีลีลาที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง นั่นก็คือ การเริ่มเรื่องด้วยประโยคง่ายๆธรรมดาๆ และบางครั้งก็สั้นๆ ความ เรียบง่ายจะดึงดูดผู้อ่านในทันทีที่สายตาสัมผัสกับอักษรแถวแรก แล้วจะ นำพาท่านไปจนถึงแถวสุดท้ายของเรื่อง แต่การเขียนเรื่องให้อ่านง่ายไม่ ใช่ว่าเรื่องง่ายอย่างหลายคนคิด, หากแต่ผู้เขียนจะต้องมีความชำนาญ มี ความประณีตในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งสั่งสมมาจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาอันยาวนานพอสมควร

เรื่องสั้นในหนังสือเล่มนี้ ส่วนมากได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มา แล้วในหนังสือพิมพ์ และวารสารภายในประเทศ และบางเรื่องได้รับการ แปล ตีพิมพ์ในวารสารของต่างประเทศมาแล้ว

กรมวรรณคดีมีความภูมิใจเสนอหนังสือเล่มนี้ต่อท่านผู้อ่าน มันเป็นรวมเรื่องสั้นที่ให้อ่านคิดหลายอย่าง โดยเฉพาะด้านมนุษยธรรม ซึ่งทุกคนจะต้องมีประจำใจ ทั้งนี้ก็เพื่อให้สังคมดำรงอยู่อย่างสงบสุข ท่ามกลางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากร่องรอยของผู้ทำลายทั้งมวล.

เวียงจันทน์, วันที่ 30 ตุลาคม 1990

ดร. ทองคำ อ่อนมะนิสอน

ดร.ทองคำ อ่อนมะนิสอน

หัวหน้ากรมวรรณคดี

กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประวัติผู้เขียน

อุทิน บุญยาวง

อุทิน บุญยาวง เกิดเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 1942 (2485) ที่บ้านบ่อแต่น เมืองบ่อแต่น แขวงไชยะบุรี (ใกล้กับอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยของไทย) เป็นลูกคนแรกในจำนวน 9 คนของท้าวคำพง - นางอิน บุญยาวง ซึ่งเป็นชาวนา ต่อมาบิดาได้อบรมเป็นบุรุษพยาบาลประจำชนบท

พออายุได้ 10 ขวบ เดินทางเข้าเวียงจันทน์ไปอาศัยอยู่กับอา (นางสะหลด เจ้าเขียว) เพื่อเรียนต่อในโรงเรียนประถมวัดไต จบแล้วศึกษาต่อที่วิทยาลัยเวียงจันทน์ (สมัยก่อนเรียก วิทยาลัยปาวี) แต่ยังไม่จบระดับมัธยมปลายก็ออกหางานทำ ในช่วงปี 2505-2513 ทำงานกับหลายบริษัท และองค์กรต่างประเทศ (DELL CO., ESSO, TOYOMEKA,...) ครั้งหนึ่งทำงานกับหน่วยสร้างถนนในป่าดงดิบ เห็นเพื่อนร่วมงานตายด้วยไข้มาลาเรียหลายคน จึงตัดสินใจลาออก จากประสบการณ์ดังกล่าวได้นำมาเขียนเรื่องสั้นไว้หลายเรื่องที่นักอ่านลาวยังจดจำไม่ลืมได้แก่เรื่อง ผนรินที่ห้วยหม้อ, ลมแล้ง, น้ำใจ เป็นต้น

เกี่ยวกับแรงบันดาลใจที่มีส่วนผลักดันให้เป็นนักเขียนคือ เมื่อครั้งที่เรียนชั้นมัธยมต้น เรียนวรรณคดีฝรั่งเศส ได้อ่านเรื่องสั้นของ Stefan ZWEIG นักเขียนชาวออสเตรียที่ถูกแปลเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า Lettre d'une inconnue ประทับใจมากจนไม่มีวันจะลืมเลือน ได้จุดไฟให้อยากเขียนหนังสือ เป็นนักประพันธ์ในเวลาต่อมา

ช่วงปี 2513-2518 เป็นนักเขียน, นักข่าว เขียนเรื่องสั้น, สารคดี, บทบรรณาธิการ, บทวิเคราะห์, ข่าวนั้น ให้กับหนังสือพิมพ์ และวารสารต่าง ๆ ทั้งได้ร่วมงานกับ มหาสิลา วีระวงส์ นักปราชญ์คนสำคัญของลาว ในการออกวารสาร "ไม้หนาม" ปี 2519 เป็นพนักงานสำนักพิมพ์ของรัฐ ทั้งเขียน และแปล-เรียบเรียงหนังสือพิมพ์จำหน่ายมากมาย ทั้งเป็นคนหนึ่งในคณะบุกเบิกก่อตั้งวารสาร "วันนะสิน" ซึ่งกลายเป็นวารสารรายเดือนที่ชาวลาวนิยมอ่านมากที่สุดฉบับหนึ่งในปัจจุบัน ปี 2524-2528 ไปประจำที่สำนักพิมพ์ก้าวหน้า ในมอสโคว เพื่อแปลและเรียบเรียงหนังสือเป็นภาษาลาว

ขอย้อนไปปี 2514 ได้มาดูงานหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย มีโอกาสได้รู้จักกับ ชรรค์ชัย บุนปาน และสุจิตต์ วงษ์เทศ ซึ่งเป็นนักเขียนที่กำลังโด่งดังในขณะนั้น ได้อ่านเรื่องสั้นของไทยมากขึ้น ประทับใจลีลาการเขียนของ มนัส สัตยรักษ์ ปกติแล้วจะไม่ชอบอ่านเรื่องยาวเพราะคิดว่าเสียเวลามาก เคยอ่านแค่เรื่อง Tom Sawyer ของ MARK TWAIN และ Resurrection ของ TOLSTOI

ปี 2532 มาเที่ยวเมืองไทย มีโอกาสรู้จักกับ ลาว คำหอม, สุชาติ สวัสดิ์ศรี และเรื่องเดช จันทรศิริ โดยการแนะนำของแคน สาริกา

ได้อ่านหนังสือ "ฟ้าบ่กั้น" เป็นครั้งแรก ทำให้คิดถึงบ้านเก่า เพราะลาว คำหอม เขียนสะท้อนภาพชนบทได้สมจริง และคล้ายๆกับชนบทอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของเขา

นักประพันธ์ที่ถือเป็นครูก็มี O'HENRY, MAUPASSANT, CHEKOV, ZWEIG และพิเศษ W.SAROYAN

ผลงานของเขาที่รวมเป็นเล่มออกมาแล้ว มีรวมเรื่องสั้นจำนวน 5 เล่ม (เล่มแรกพิมพ์เมื่อปี 2511 และเรื่องสั้นชุด "ปลาช่อนโลภ" (2522) มุลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ได้พิมพ์พากษ์ภาษาไทยออกมาเมื่อปลายปี 2530 โดยใช้ชื่อเล่มว่า "รวมเรื่องสั้นเยาวชนลาวยุคใหม่" ซึ่งมีเรื่องสั้นของดวงจำปา รวมอยู่ด้วย 1 เรื่อง) รวมเรื่องสั้นคัดสรรเล่มล่าสุดคือ ชุด "แพงแม่" (2534) ,หนังสือสำหรับเด็ก 6 เล่ม และผลงานแปลจำนวน 5 เล่ม (เล่มล่าสุดแปลเรื่องสั้นชุด "ตำนานดาวประหลาด" ของ Tajima SHINJI นักเขียนญี่ปุ่น) และเรื่องสั้นของเขาได้รับการแปลเป็นภาษารัสเซีย, เวียดนาม, อังกฤษ และไทย

ปัจจุบัน เขาเป็นพนักงานสังกัดกรมวรรณคดี กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม และประจำในกองบรรณาธิการวารสาร "เสียงแคนลาว" ของ สมาคมนักประพันธ์ลาว.

บทสัมภาษณ์

ไปเยี่ยมบ้าน อูทิน บุณยาวง: ช่างเผือกแห่งจำปาล้านช้าง

โดย " จินตรัย "

วงการวรรณกรรมลาวยุคจินตนาการใหม่เอี่ยมนี้ กำลังคึกคัก น่าจับตามอง มีนักเขียนใหม่ ๆ เกิดขึ้นเรื่อย ๆ งานเขียนประเภทเรื่องสั้น, กาพย์กลอนและนวนิยาย มีเนื้อหาสาระที่เปิดกว้าง ถอดเสื้อแดงออก และเป็นสากลมากขึ้น และที่สำคัญยิ่ง เดือนตุลาคม 1990 (2533) สมาคมนักประพันธ์ลาวได้รับการก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ

เราจะพาท่านไปรู้จักกับนักเขียนลาวรุ่นใหญ่ที่น่าสนใจท่านหนึ่ง เป็นนักเขียนเรื่องสั้นที่คร่ำหวอดมาหลายยุคหลายสมัย ทั้งก่อนปฏิวัติ (2518) และหลังการปฏิวัติ แม้กระทั่งปัจจุบันเขาก็ไม่ยอมวางปากกา เขาเขียนงานแทบทุกประเภท รวมทั้งการแปลเรียบเรียงจากภาษาอื่นเป็นภาษาลาว ยกเว้นเรื่องยาวเท่านั้นเองที่เขายังไม่ได้ลงมือสักที ผลงานเรื่องสั้นของเขาจำนวนหนึ่งน่าอ่านมาก มีความเรียบง่าย แฝงไว้ด้วยความมีเสน่ห์ มีบรรยากาศเป็นพื้นบ้าน และประทับใจ อ่านแล้วได้รับความซาบซึ้ง

ตรึงใจคล้าย ๆ กับงานเรื่องสั้นของ ลาว คำหอม

เรามีโอกาสได้ไปเยี่ยมบ้านของเขา เป็นบ้านไม้สองชั้น ทาสีฟ้า ในนครเวียงจันทน์นั่นเอง มีสนามหญ้าสีเขียวล้อมรอบ มีรถไฟล์คเต๋าคันหนึ่งประจำบ้าน เป็นครอบครัวที่อบอุ่นน่าอัศจรรย์ทีเดียว มีลูกสาวกำลังน่ารัก 2 คน มีศรีภรรยาชื่อ ดวงเดือน วีระวงส์ เป็นลูกสาวของ มหาสิลา วีระวงส์ นักปราชญ์คนสำคัญของลาว เธอก็เป็นนักเขียน นักแปล นักวิพากษ์กลอนด้วย มีนามปากกาว่า "ดอกเกด" เธอมีเวลาส่วนหนึ่งที่ใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผ้ามัดหมี่ ผ้าลายขิดของลาว ดังนั้นห้องสมุดของบ้านที่อยู่ชั้นล่าง นอกจากจะรวบรวมผลงานของบิดา(มหาสิลา)แล้วยังเป็นที่จัดแสดงผ้าทอลาวไปในตัว

การสนทนากับ อูทิน บุนยวง อย่างเป็นกันเองก็เริ่มขึ้นหลังจากอาหารมื้อเที่ยงแสนเอร็ดอร่อย

ถาม: คุณมีความมุ่งหวังอะไรในการตัดสินใจจับปากกาเขียนหนังสือ?

อูทิน: ข้าพเจ้าอยากให้งานเขียนของตนเป็นเสมือนกฎหมายที่ไม่ได้ผ่านสภา หมายความว่า แม้จะไม่มีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติ แต่ก็น่าจะเป็นสิ่งเตือนใจผู้คนในการที่จะทำสิ่งไม่ดีลงไป แต่งานเขียนบางเรื่องก็เพียงเพื่อสร้างความสนุกเบิกบาน เพราะคิดว่ามนุษย์เราเบื่อง่ายเป็นคำสั่งสอนหรือปัญหาที่หนักใจ จึงต้องการอ่านสิ่งที่เบาสมอง

ถาม: อยากให้เล่าถึงเรื่องสั้นของนักเขียนออสเตรีย Stefan ZWEIG ซึ่งทราบว่ามีส่วนผลักดันให้คุณอยากเป็นนักประพันธ์ ?

อูทิน: อ่านตั้งนานมาแล้ว 30 ปีเห็นจะได้ จำได้ว่าเรื่องนั้นถูกแปล

เป็นภาษาฝรั่งเศสว่า *Lettre d'une inconnue* เป็นเรื่องของหญิงสาววัยรุ่นที่หลงใหลนักประพันธ์ แล้วก็เขียนจดหมายไปสารภาพโดยไม่ยอมบอกชื่อ จำไม่ได้ว่ามันจบลงยังไง...แต่ตอนนั้นประทับใจมาก จนกระทั่งมีความใฝ่ฝันอยากเป็นนักประพันธ์เป็นนักเขียน กอร์กี้ บอกกับ ZWEIG ว่า อ่านเรื่องนี้แล้วสะท้อนอารมณ์มาก ทั้งสองเป็นนักเขียนร่วมยุคเดียวกัน

ถาม: พอจะบอกได้ไหมว่า เขียนเรื่องสั้นมาประมาณกี่เรื่องแล้ว และผลงานเขียนที่จะเขียนต่อไปในอนาคตวางแผนไว้อย่างไร ?

อุทิน: ข้าพเจ้าจำไม่ได้ เพราะไม่ได้เก็บไว้เลย คิดว่าคงร้อยกว่าเรื่อง ซึ่งได้ดีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์, วารสาร และรวมเล่ม ทั้งคนเดียว และรวมเล่มกับนักเขียนคนอื่น ๆ เรื่องที่เคยตีพิมพ์มาแล้ว ถ้าจะพิมพ์ใหม่คิดว่าจำเป็นที่สุดที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงทุกเรื่อง นี่แสดงว่ายังไม่พึงพอใจถึงที่สุดนั่นเอง ในอนาคตได้วางแผนเขียนเรื่องสำหรับเด็ก และเยาวชนเป็นงานหลัก เพราะหนังสือประเภทนี้ เป็นสิ่งที่หายากอยู่ในลาว ขณะนี้ได้ลงมือทำบ้างแล้ว ประมาณ 5-6 เล่ม

ถาม: จะไม่เขียนเรื่องยาวบ้างเลยรึ ?

อุทิน: คิดว่า ถ้ามีเวลาว่าง จะเขียนนวนิยายขนาดสั้น หรือเรื่องสั้นขนาดยาว หมายความว่าอยากจะทำให้เป็นผลงานชิ้นสุดท้าย แต่ไม่ทราบว่าตนเองจะมีไฟเหลือพอเขียนได้หรือเปล่า เมื่อถึงเวลานั้น

ถาม: ในฐานะที่เป็นครอบครัวนักเขียน มีส่วนร่วมในการสร้างงานเขียนซึ่งกันและกันหรือไม่ อย่างไร ?

อุทิน: บางครั้งก็บอกเค้าโครงเรื่องบทกวีให้เขา เพราะข้าพเจ้าไม่ถนัดในด้านกวี แต่ข้าพเจ้าก็ได้ข้อมูลจากเขามาเขียนเรื่องสั้น เพราะ

" จินตภัย " กับ อุทิน บุญยาว (สวมเสื้อขาว) ในห้องสมุดรวบรวมผลงาน
ของ มหาสิลา วีระวงส์ บ้านพักเวียงจันทน์

ระยะหลังๆนี้ เขาออกชนบทบ่อย เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสังคมวิทยา
แต่เวลาเขียนจริงๆแล้ว เราทั้งสองแทบไม่ได้คุยกันเลย เขียนคนละสไตล์

ถาม: บทบาทและฐานะของนักเขียนลาวในปัจจุบันเป็นอย่างไร ?
มีคำตอบแทนมากน้อยแค่ไหน ?

อุทิน: โดยปกติแล้ว พวกเราไม่ถือว่าตนเองเป็นนักเขียน พวก
เราถือว่าตนเองเป็นพนักงานของรัฐ สังกัดอยู่กับหนังสือพิมพ์-วารสาร
หรือสำนักพิมพ์ ซึ่งก็เป็นของรัฐทั้งหมด บางคนอาจเป็นนักข่าว บางคน
เป็นบรรณาธิการ พิจารณาเรื่องตีพิมพ์ที่คนนอกส่งเข้ามา แล้วเรียบ
เรียง หรือแก้ไขเท่าที่เงื่อนไขจะอำนวยให้ บางคนอาจเขียนเรื่องสั้น หรือ
นวนิยายลงในหนังสือพิมพ์ หรือวารสารที่ตนสังกัดอยู่ เป็นการเพิ่ม
รสชาติให้กับหนังสือพิมพ์ของตนซึ่งก็เป็นการเสียสละ รางวัลก็คือคนอ่าน
ได้ชื่นชมผลงานเขียน เราก็พอใจแล้ว มาช่วงระยะหลังๆนี้ก็มีสิ่งตอบ

แทนเล็กน้อยๆซึ่งจะถือว่าเป็นค่าเรื่องก็ไม่เชิง เพราะมันน้อย แล้วนักเขียนก็ไปฉลองกัน ได้ค่าเรื่องมา 1,000 กีบ แต่ฉลองกันหมดไป 2,000 กีบ ตีลบไปเลย (หัวเราะ)

ถาม: ในทัศนะของคุณ วรรณกรรมลาวมีการพัฒนามาอย่างไร และมีแนวโน้มไปอย่างไร ?

อุทิน: พวกเราถือเป็นหน้าที่ของนักประพันธ์ในการสร้างสรรค์สังคม ดังนั้นจึงเขียนในแนวสัจทัศน์ หมายความว่า แนว realism และต้องการให้เป็นแนวสัจทัศน์สังคมนิยม แต่ก็ไปได้ไม่ถึงขั้นนั้น เพราะปัจจัยหลายอย่างยังไม่พร้อม เช่น ผู้อ่านส่วนมากยังติดอยู่กับเรื่องเริงรมย์ หรือromanticism อันเนื่องมาจากละครโทรทัศน์จากไทย ช่วงหลังๆนี้ มีนักเขียนจำนวนหนึ่งหันมาเขียนแนวเริงรมย์ อันเป็นเรื่องราวๆ.ใคร่ๆ ของหนุ่มสาว นักเขียนส่วนหนึ่งก็หันไปเขียนแนวอนุรักษธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การนำเสนอส่วนมากจะเป็นเรื่องสั้น และบทกวี ส่วนเรื่องยาวจะมีน้อยเต็มที เพราะสนามมีจำกัด ไม่มีวารสารรายสัปดาห์ การพิมพ์รวมเล่มก็ไม่คุ้ม เพราะตลาดไม่กว้าง

ถาม: คุณอ่านหนังสือไทยได้ เรียนมาจากไหน ?

อุทิน: จำได้ว่าเมื่อเรียนอยู่มัธยมไปเจอหนังสือแบบเรียนภาษาไทย โดยบังเอิญ จึงพยายามอ่าน ได้อ่านเรื่อง ผนตกแตกออก อ่านไปเดาไป เดียวนี้ก็ยังอ่านผิดๆถูกๆ เช่น ปาฏิหาริย์ ก็อ่าน ปา-ติ-หา-ริ จนเพื่อนคนไทยงง

ถาม: ได้อ่านงานวรรณกรรมไทยของใครบ้างที่ประทับใจ และมองวงการวรรณกรรมไทยอย่างไร ?

อุทิน: เมื่อครั้งอเมริกาเข้ามามีบทบาทเต็มที่ในลาวช่วงทศวรรษ 1960 นั้น ห้องสมุดของยูซิส มีหนังสือบริการประชาชนจำนวนมาก ในจำนวนนั้นมีวรรณกรรมอเมริกาที่แปลเป็นภาษาไทย และมีวารสารไทยบางฉบับ เช่น "ชาวกรุง" และ "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" ข้าพเจ้าได้สัมผัสกับวรรณกรรมไทยที่นี้เอง ต่อมาปี 1971 (2514) ข้าพเจ้าได้ไปดูงานหนังสือพิมพ์ที่ประเทศไทย เลยมีโอกาสพบกับ สุจิตต์ วงษ์เทศ และ ชรรค์ชัย บุนปาน ซึ่งเป็นนักเขียนหนุ่มที่กำลังโด่งดังในยุคนั้น ได้อ่านวรรณกรรมไทยมากขึ้น ติดตามวารสารรายสะดวกที่ชื่อว่า "วรรณกรรมเพื่อชีวิต" อ่านเฉพาะเรื่องสั้น ไม่ชอบอ่านเรื่องยาว ได้อ่านเรื่องสั้นของ อาจินต์ ปัญจพวรรค์, นพพร บุญญฤทธิ์, มนัส สัตยรักษ์ และคนอื่นๆ ประทับใจในลีลาการเขียนของมนัส สัตยรักษ์ ยุคนั้นได้ยืมคนพูดถึงหนังสือ "ฟ้าบ่กั้น" ของ "ลาว คำหอม" แต่ไม่มีโอกาสได้อ่าน เพราะทราบว่าเป็นหนังสือประเภท "ต้องห้าม" เพิ่งจะได้อ่านเมื่อสองสามปีที่ผ่านมาเอง และก็ติดใจประทับใจเป็นพิเศษ เพราะภาพชีวิตชาวชนบทใน "ฟ้าบ่กั้น" ตรงกับชีวิตชาวชนบทบ้านเดิมของข้าพเจ้า

ส่วนนักเขียนไทยรุ่นใหม่ ข้าพเจ้าไม่ได้อ่านเท่าไร เมื่อความสัมพันธ์ลาว-ไทยดีขึ้น การไปมาสองฝั่งโขงสะดวกสบาย จึงได้รับหนังสือจากเพื่อนมิตรชาวไทย และได้อ่านงานเขียนของบางคน ประทับใจงานเขียนของ นิคม รាយวา เขาเขียนได้ลึกซึ้ง

ข้าพเจ้าไม่ได้อ่านอย่างนักวิเคราะห์วรรณกรรมไทย เพียงแต่อ่านผ่านๆ ไป จึงมีมุมมองไม่ค่อยชัดเจน แต่ก็เคยตั้งคำถามว่า วรรณกรรมไทยเติบโตขึ้นสอดคล้องกับที่ประเทศไทยจะเป็นนิคส์แล้วหรือยัง? ตาม

กฎเกณฑ์แล้ว วรรณกรรมเป็นเงาตามตัวความเจริญของบ้านเมือง
อย่างไรก็ตาม คิดว่านักเขียนไทยรุ่นใหม่จะปัญหาได้ลึกซึ้ง

เราจากบ้านสีฟ้าของนักประพันธ์อาวุโสของลาวอย่างประทับใจยิ่ง
และรีบข้ามฝั่งแม่น้ำโขงพร้อมกับคำถามจากเขามาฝากชาวประเทศนิคส์
ทุกคน.

“

...พวกเราถือเป็นหน้าที่ของ
นักประพันธ์ในการสร้างสรรค์
สังคม ดังนั้น จึงเขียนในแนวสัจ-
ทัศน์(realism)และต้องการให้
เป็นแนวสัจทัศน์สังคมนิยม แต่
ก็ไปได้ไม่ถึงขั้นนั้น เพราะปัจจัย
หลายอย่างไม่พร้อม เช่นผู้อ่าน
ยังติดอยู่กับเรื่องเรีงรมย์.....

”

“วัดบางพลี”

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ใจของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

สำนักพิมพ์แม่คำผาง

คอยพบกับงานค้นคว้าทรงคุณค่า

ภูมิปัญญาอีสาน

เขียนโดย จารุวรรณ ธรรมวัตร

...วิถีชีวิตของชาวบ้านที่สืบสาน สืบต่อกันมานานนั้น ได้สั่งสมความรู้ ในศาสตร์ต่างๆตามพื้นภูมิของตน ซึ่งเป็นกระบวนการความรู้ที่เหมาะสมกลม กลิ้นกับ ธรรมชาติ และโครงสร้างของ สังคมไทย และธรรมชาติของคนไทย

“ภูมิปัญญาอีสาน” เป็นการนำ เสนอ ความรอบรู้ของปัจเจกชนชาวอีสาน และภูมิรู้ของหมู่บ้านอีสานอย่างเป็นระบบ ด้วยความรัก และความอบอุ่นอัน อ่อนโยน ผู้เขียนขอแสดงความดีใจของ หนังสือเล่มนี้แก่....ชาวอีสานในชนบท “คนจนผู้ยิ่งใหญ่ของทุกคน”...

“ฟ่อนบายศรี”

จารุวรรณ ธรรมวัตร

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

ทำหนังสือมีชีวิต

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ โดย สุภา ศิริमानนท์

เจิ้งกัซ ข่าน

ขนาดหนังสือ 16 หน้ายกพิเศษ
กระดาษปอนด์-เย็บกึ่ง
851 หน้า ราคา 300 บาท

”

แม้กาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป
นับร้อยนับพันปี
จิตใจและแบบธรรมเนียมของขุนศึก
ก็หาได้เปลี่ยนแปลงเท่าใดไม่
อ่านจิตใจและแบบธรรมเนียม
ของ เจิ้งกัซ ข่าน
ก็เท่ากับอ่านจิตใจของขุนศึกทั้งหลาย
แห่งปัจจุบันสมัย

“

มีจำหน่ายตามร้านหนังสือทั่วไปหรือสั่งซื้อโดยตรงที่ "คุณนวลจันทร์ หน่วยสกุล "ชนนิยม"
จัดจำหน่าย 244/141 หมู่บ้านเรียรสวน ถ.รามอินทรา เขตบางเขน กทม. 10220"
(โทร. 552-4070) ธนาณัติหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่ายปณ.รามอินทรา บริการค่าส่งฟรี